

การศึกษาวงดนตรีเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

ปริญญานิพนธ์
ของ
พรทิพย์พร้อมมูล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา
พฤษภาคม 2552

การศึกษาวงดนตรีเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

ปริญญานิพนธ์
ของ
พรทิพย์ พร้อมมูล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา

พฤษภาคม 2552

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาวงดนตรีเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

บทคัดย่อ
ของ
พหุพิพม์พร้อมมูล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา
พฤษภาคม 2552

พรทิพย์ พร้อมมูล. (2552). การศึกษาวงดนตรีเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร. ปริญญาโท ศป.ม. (มานุษยวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์กาญจนา อิทธิสุนานนท์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมพล งามสุทธิ.

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวงดนตรีเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ผู้วิจัยตั้งจุดมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. ศึกษาความเป็นมาสภาพบทบาทของวงดนตรีเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร
2. ศึกษาบทเพลงของวงดนตรีเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

ผลการวิจัย วงดนตรีเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้วจังหวัดสมุทรสาคร แรกเริ่ม คือ วงมิตรโซว์ เป็นวงเครื่องสายมอญที่สมบูรณ์ ทั้งเครื่องดนตรีและบทเพลง ต่อมา เมื่อนักดนตรีท่านอื่นๆ ในวง เริ่มทยอยเสียชีวิตตามอายุขัย และไม่ได้มีการสืบทอดให้กับลูกหลาน วงดนตรีวงนี้จึงหายไปจาก ชุมชนมอญตำบลเจ็ดริ้ว คุณปู่จำเริญ แสงไข้เป็นนักดนตรีคนหนึ่งเ็นวงมิตรโซว์ ในขณะที่ยังเล่นอยู่ในวงได้ถ่ายทอดความรู้ทางดนตรี ให้กับเด็กๆ ที่สนใจในสมัยนั้นอยู่บ้าง จนถึงในช่วงประมาณ พ.ศ. 2545 พระอาจารย์ถ้วน แสงไข้ ประจำพรรษาที่วัดเจ็ดริ้วลูกชายของคุณปู่จำเริญได้ฟื้นฟูวงเครื่องสายมอญ ให้กลับมาอีกครั้ง โดยรวบรวมลูกศิษย์ของคุณปู่จำเริญ ที่เคยต่อเพลงให้ตอนเป็นเด็ก มาเล่นเป็นวงด้วยกัน ซึ่งสามารถรวบรวมได้ ประมาณ 11คน โดยใช้ชื่อวงดนตรีว่า วงเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

ในส่วนของบทเพลงของวงเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร บทเพลงที่ใช้บรรเลงของวงดนตรีเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว ในขณะนี้ มีทั้งสิ้น 16 บทเพลงที่บรรเลง ประกอบในประเพณีและพิธีกรรมของชาวมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว ไม่มีการแยกประเภทของบทเพลง ลักษณะของเพลง เป็นเพลงอัตราจังหวะ 2 ชั้น มีทำนองสนุกสนาน ครื้นเครง เป็นเพลงที่ฟังได้ทั่วไป เพราะเป็นทำนองคุ้นหู จดจำง่าย

วงเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาครในวันนี้ เป็นวงดนตรีที่มีความสำคัญต่อชุมชนเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นประเพณีหรือพิธีกรรมใด ดนตรีเครื่องสายมอญ จะต้องมีส่วนร่วมอยู่ด้วย จากความคิดที่ว่า ให้เยาวชนและคนมอญในชุมชน เห็นความสำคัญของการคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิมไม่ให้สูญหายไป ทั้งนี้เป็นวิธีการที่จะให้ทุกคนได้ซึมซับ ดนตรี และหันมาให้ความสนใจกับวงดนตรีของชุมชน นอกจากนี้การสืบทอดดนตรีเป็นเรื่องที่สำคัญมาก โรงเรียนวัดเจ็ดริ้ว (สาครกิจโกศล) ได้เป็นสื่อกลางระหว่างนักดนตรีและเยาวชนรุ่นใหม่ที่ทำให้ ความสนใจในการสืบทอด เป็นอีกหนึ่งแรงที่ช่วยเสริมความเป็นเอกลักษณ์ของชนชาติมอญ ให้ แข็งแกร่งยิ่งขึ้น และให้คงอยู่กับชาวมอญ ตำบลเจ็ดริ้วต่อไป

A STUDY OF MON STRING INSTRUMENT BAND TAMBON CHET-RIU,
AMPHONE BAN-PHAEO, SAMUTSAKHON PROVINCE

AN ABSTRACT
BY
PORNTIP PROMMOOL

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Arts Degree in Ethnomusicology
at Srinakarinwirot University
May 2009

Porn-tip Prommool. (2009). *A Study of Mon String Instrument Band Tambon Chet-riu, Amphoe Ban-phaeo, Samutsakhon Province*. Master thesis, M.F.A. (Ethnomusicology). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc. Prof. Kanchana Intrarasunanon, Asst Prof. Dr. Chalermpon Ngamsutti.

The purposes of this research were to: 1. study the history and roles of the Mon string instrument band in Tambon Chet-riu, Amphoe Ban-phaeo, Samutsakhon Province; and 2. study songs of the band.

The results of the study reveal as follow. The Mon string instrument band in Tambon Chet-riu, Amphoe Ban-phaeo, Samutsakhon Province originated from Mitrshow Band. It was then a perfect Mon string instrument band having both musical instruments and songs. The band musicians died as time passed without transferring the songs to their descendants. Thus the band disappeared from the Mon community of Tambon Chet-riu. Fortunately, Grandpa Chamreon Saengkhai, a musician in the Mitrshow Tambon Chet-riu Band, while playing in the band had transferred some music knowledge to interested youngsters. Up to 2545 B.E., Phra Acharn Tuan Sangkhai, the son of Grandpa Chamreon, who is staying at Wat Chet-riu had recreated the Mon string instrument band. He collected 11 of former Grandpa Chamreon's students in the old day to form the band. The band was named Mon string instrument band, Tambon Chet-riu, Amphoe Ban-phaeo, Samutsakhon Province.

Concerning the songs of Mon string instrument band, Tambon Chet-riu, Amphoe Ban-phaeo, Samutsakhon Province, there were 16 songs which the band presently play in the customs and rituals of the Mons of Tambon Chet-riu. The songs were not typed classified. Their characteristics were with cheerful melodies. They were general hearing because of their familiar melodies and being easy to recognize.

Presently, the Mon string instrument band in Tambon Chet-riu, Amphoe Ban-phaeo, Samutsakhon Province plays important roles in the community. The band will always take part in any customs or rituals. This is based on the idea of getting the youngsters and the Mons in the community to be aware of the importance and to preserve traditional cultures and customs. It was a method to let everyone appreciate music and turn their interest to the band of the community. Besides, the inheritance of music is a critical issue. Thus Wat Chet-riu (SakornkitKoson) School mediated the musicians and new young generations who are interested in music inheritance. This was another reinforcement to encourage and strengthen the Mon identity in order to further remain with the Mons of Tambon Chet-riu.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

การศึกษาวงดนตรีเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

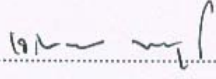
ของ
พรทิพย์ พร้อมมูล

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยวิทยา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

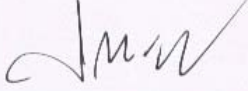

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)
วันที่.....เดือน พฤษภาคม.....พ.ศ.2552

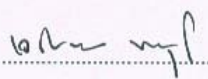
คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์กาญจนา อินทรสุนานนท์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมพล งามสุทธิ)

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประทีป เล่ารัตนอารีย์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมพล งามสุทธิ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์กาญจนา อินทรสุนานนท์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วุฒิ ศรีสมบัติ)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เนื่องจากได้รับความช่วยเหลือจากผู้มีพระคุณ ดัง
รายนามที่จะกล่าวถึง ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์กาญจนา อินทรสุนานนท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.เฉลิมพล งามสุทธิ คณะกรรมการผู้ควบคุม ปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประทีป เล้ารัตนอารีย์
รองศาสตราจารย์มานพ วิสุทธิแพทย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์รุจี ศรีสมบัติ กรรมการสอบปริญญานิพนธ์
อาจารย์สุรศักดิ์ จำนงสาร ที่ให้ความเมตตา และเสียสละเวลา พร้อมทั้งให้ข้อคิดเห็นและคำแนะนำที่
เป็นประโยชน์ คอยชี้แนะ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ รวมทั้งให้กำลังใจมาตั้งแต่ต้น

ขอขอบคุณอาจารย์พงศกร วาสุกี โรงเรียนวัดเจ็ดริ้ว คุณลุงสำเภา แม่บุญเรือน และ
นักดนตรีวงเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้วทุกคน ที่เมตตาถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญาอันล้ำค่าให้
ผู้วิจัยได้ศึกษา

ขอขอบคุณ มูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่
2 และ โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ที่สนับสนุนทุนในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อนัธ คุณแม่ทัศนีย์ พร้อมมูล ผู้เลี้ยงดูส่งเสริมมอบ
ร่างกายแรงใจ แรงสติปัญญา รวมทั้งบุคคลอันเป็นที่รักและเพื่อนๆ ทุกคนที่เป็นกำลังใจและให้ความ
ช่วยเหลือมาโดยตลอด จนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

พรทิพย์ พร้อมมูล

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
จุดมุ่งหมายของการวิจัย	5
ความสำคัญของการวิจัย	5
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	6
ข้อตกลงเบื้องต้น	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
เอกสารที่เกี่ยวข้องทางด้านวัฒนธรรม	7
ความหมายของวัฒนธรรม	7
ลักษณะของวัฒนธรรม	8
ความสำคัญของวัฒนธรรม	10
เอกสารและบทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องมอญ	10
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
3 วิธีดำเนินการวิจัย	17
ขั้นรวบรวมข้อมูล	17
ขั้นศึกษาข้อมูล	18
ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล	18
ขั้นสรุป	19
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	20
สภาพและบทบาททางวัฒนธรรมดนตรีเครื่องสายมอญ	20
ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาครสภาพทั่วไปของชุมชนมอญ	
ตำบลเจ็ดริ้ว	20
ประวัติชาวมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว	20
การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน	22
สถาบันครอบครัว	24

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
การแต่งกาย	24
อาชีพ	26
สาธารณูปโภค	27
การศึกษา	28
สถานภาพของวงศ์ดนตรีเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว	29
อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ประวัติความเป็นมาของดนตรี	29
เครื่องดนตรีประเภทต่างๆ	30
ช่วงแรก	30
ประเภทเครื่องดีด	30
จ๋ยาม (จะเข้)	30
ประเภทเครื่องสี	30
โกธ (ซอหมอญ)	30
ประเภทเครื่องตี	31
จิ้ง	31
ปุงตัง (เปิงมาง)	31
ประเภทเครื่องเป่า	31
อะโลด (ขลุ่ย)	31
ช่วงหลัง	31
ประเภทเครื่องสี	31
ซอด้าง	32
ซอฮู้	32
ประเภทเครื่องตี	32
กลองร้าว	32
กลองมะริกัน	33
จิ้ง	33
ฉาบเล็ก	34
กรับ	34

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
ประเภทเครื่องเป่า.....	35
ขลุ่ย.....	35
วิธีการบรรเลง.....	35
นักดนตรี.....	37
บทบาททางวัฒนธรรมดนตรี.....	48
ประเภทของดนตรี.....	48
ดนตรีประกอบพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต.....	48
พิธีบวงสรวง.....	48
พิธีแต่งงาน.....	49
พิธีโกนจุก.....	50
ดนตรีประกอบประเพณีต่างๆ.....	50
ประเพณีสงกรานต์.....	50
ประเพณีทำบุญกลางบ้าน.....	51
ประเพณีล้างเท้าพระ.....	51
ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง.....	52
ประเพณีการสร้างเสาหงส์.....	54
ดนตรีกับสังคมในปัจจุบัน.....	54
การสืบทอด.....	54
บทเพลงของวงเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร..	55
เพลงเดี่ยว.....	56
เพลงมอญกละ.....	57
เพลงพม่ารำหวาน.....	57
เพลงชวนชม.....	58
เพลงเจ้ากลากซุง.....	58
เพลงระบำ.....	58
เพลงดาวพระศุภรี.....	59
เพลงลาวกระแซ.....	59
เพลงบ้านไถ่เรือนเคียง.....	60
เพลงบัวกลางบึง.....	60

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
เพลงพวงมาลัย.....	61
เพลงใจนาง.....	61
เพลงฝรั่งย่าเท้า.....	62
เพลงสีนวล.....	62
เพลงมอญแปลง (มอญดูดาว).....	63
เพลงลาวเสียงเทียน.....	63
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	64
จุดมุ่งหมายของการวิจัย.....	64
ขอบเขตของการวิจัย.....	64
วิธีดำเนินการวิจัย.....	64
ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
สรุปผลการวิจัย.....	65
อภิปรายผล.....	74
ข้อเสนอแนะ.....	75
บรรณานุกรม.....	76
ภาคผนวก.....	80
ภาคผนวก ก.....	81
ภาคผนวก ข.....	90
ภาคผนวก ค.....	92
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	97

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แผนที่อาณาเขต ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร.....	22
2 ลักษณะบ้านเรือนของชาวมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร....	23
3 ลักษณะการแต่งกายของผู้ชายชาวมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว.....	25
4 ลักษณะการแต่งกายของผู้หญิงมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว	25
5 การแต่งกายในวันสำคัญ ของผู้หญิงมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว.....	26
6 เลขมอญ พยัญชนะมอญ สระมอญ.....	28
7 ซอด้วงมอญ.....	31
8 ซออู้.....	32
9 การตกแต่งคันซออู้.....	32
10 กลองรำวง.....	32
11 กลองมะริกัน.....	33
12 ฉิ่ง.....	33
13 ฉาบ.....	34
14 กรับ.....	34
15 ขลุ่ย.....	35
16 นายสำเภา แม่บุญเรือน (นักดนตรี).....	37
17 นายสำโรง ทองเขียว (นักดนตรี).....	38
18 นายบุญยัง สมบูรณ์จันทร์ (นักดนตรี).....	39
19 นายสวัสดิ์ ชาวบ้านเกาะ (นักดนตรี).....	40
20 นายบัญญัติ ชาวบ้านเกาะ (นักดนตรี).....	41
21 นายดวง ครองเพชร (นักดนตรี).....	42
22 นายทองปρον พูลสมุทร (นักดนตรี).....	43
23 นายสำราญ มอญใต้ (นักดนตรี).....	44
24 นายปัญญา เร่บ้านเกาะ (นักดนตรี).....	45
25 นายบุญเหลือ มอญใต้ (นักดนตรี).....	46
26 นายธนาริพ จักเกิดสมุทร (นักดนตรี).....	47
27 การแต่งกายของนาคก่อนเข้าพิธีบวช.....	49
28 การไว้ผมเปีย.....	50
29 การไว้ผมจุก.....	50
30 พระสงฆ์ในประเพณีล้างเท้าพระ.....	51

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ดนตรี เป็นสิ่งมนุษยชาติสร้างสรรค์ขึ้น ด้วยอารมณ์สุนทรีย์ยะ ผสมผสานกับจินตนาการเพื่อสนองความต้องการทางจิตใจ เป็นสิ่งที่ให้ความบันเทิงใจแก่มนุษย์ ให้ความสุขสดชื่นรื่นรมย์ และสิ่งที่สำคัญ ดนตรีเป็นการแสดงออกของสังคมที่รับใช้ปัจเจกบุคคล และคนในสังคม บทบาทของดนตรีจึงมีความสำคัญกับศาสนา ความเชื่อ เศรษฐกิจ ระเบียบแบบแผน และการศึกษา การก่อเกิดภาษาแห่งเสียงดนตรีนี้ จึงเป็นภาษาสากลอันยิ่งใหญ่ที่ได้ปรากฏเป็นเครื่องสะท้อนชีวิตของมนุษย์ ได้อีกทางหนึ่ง หากมองย้อนไปถึงสมัยดึกดำบรรพ์ ครั้งเมื่อสมัยที่การคมนาคมยังไม่เจริญ ครูคนแรกของมนุษย์แต่ละสังคมคือธรรมชาติซึ่งสอนทุกสิ่งทุกอย่างอย่างแก่มนุษย์ ดนตรีเป็นการเลียนเสียงธรรมชาติ และเครื่องดนตรีทั้งหลายก็เกิดจากความคิดและสติปัญญาที่ประดิษฐ์เลียนแบบธรรมชาติ มนุษย์ทุกเผ่าพันธุ์ ไม่ว่าจะเป็นชนเผ่าที่ล่าสัตว์หรือชนเผ่าที่มีอารยธรรม ต่างก็มีวัฒนธรรมทางดนตรี ซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะองค์ประกอบทางสังคม และวัฒนธรรมของตน พัฒนาการทางดนตรีของสังคมต่างๆ จะสัมพันธ์กับพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของสังคมนั้นๆ ด้วย

เรื่องราวของดนตรีไม่ว่าจะเป็นของชนชั้นใด หรือของชนกลุ่มใดก็ตาม การสื่อความหมายนั้นย่อมเป็นที่เข้าใจได้ไม่ยากเย็นอะไรนัก หากเราสามารถเข้าใจถึงพื้นฐานของดนตรีในแต่ละประเภทเสียก่อน (พจน์ อนุวงศ์. 2531: 9) ในการศึกษาทางวัฒนธรรมดนตรีนั้น ดนตรีพื้นบ้านได้ถูกนำมาศึกษาในแง่เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ และการประยุกต์ใช้ อันเกิดจากผลของความรู้ การศึกษาวัฒนธรรมดนตรีของชนกลุ่มย่อยทางวัฒนธรรม ยังช่วยส่งผลให้เกิดความภาคภูมิใจของชนในวัฒนธรรมนั้นๆ เกิดความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมของเขา เกิดการยอมรับในภูมิปัญญาชาวบ้าน อันจะนำไปสู่การเข้าใจถึงคุณค่า ความหมาย เกิดขบวนการยอมรับมีการสืบทอดและปรับปรุงให้เหมาะสมกับยุคสมัย (ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์. 2537: 1) ซึ่งสอดคล้องกับ พลับพลึง คงชนะ ที่ได้กล่าวว่า “การศึกษาใดๆ ที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ และความเข้าใจมนุษยชาติ ย่อมมีคุณค่า การศึกษาเกี่ยวมานุษยวิทยาวาทิตยาศาสตร์ จึงมีความสำคัญ เนื่องจากพยายามทำความเข้าใจชาติพันธุ์ ซึ่งนับวันจะสูญหายไป” (พลับพลึง คงชนะ. 2542: 8-10) การศึกษาดนตรีภูมิภาคต่างๆ จึงมิได้มีความหมายเพียงแค่นดนตรีของวัฒนธรรมประจำชาตินั้นๆ เป็นหลัก อย่างเช่น จีน แยก เขมร มอญ เท่านั้น แต่ยังหมายความว่าถึงดนตรีและวัฒนธรรมของบุคคลใดกลุ่มหนึ่ง ณ ที่ใดที่หนึ่งโดยเฉพาะ ซึ่งเป็นการศึกษาแบบ Micro Culture ฉะนั้น ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาวรรณกรรมดนตรีเฉพาะกลุ่ม หรือการศึกษาดนตรีและวัฒนธรรมในเมืองก็ตาม ในแง่ของการศึกษาถือว่า มีความสำคัญเท่าเทียมกันทั้งสิ้นและการศึกษาดนตรีภูมิภาค ก็มีได้มุ่งเน้นเฉพาะดนตรีที่เป็นแบบดั้งเดิมเท่านั้น แต่ยังให้ความสนใจต่อดนตรีที่เป็นผลมาจากการประสานวัฒนธรรมของผู้คนจากที่ต่างๆ ซึ่งมาอยู่รวมกันในเมือง อันก่อเกิดเป็นดนตรีและบทเพลงแบบใหม่ ๆ ที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนอีกด้วย ซึ่งเป็นหน้าที่ของนักมานุษยวิทยาวาทิตยาศาสตร์

ที่จะต้องศึกษาทำความเข้าใจว่าด้วยกระแสวัฒนธรรมทางสังคม ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา นั้นย่อมเป็นผลให้ดนตรีและศิลปะเปลี่ยนแปลงไปด้วยเช่นกัน (ปัญญา รุ่งเรือง. 2542: 116)

จากการศึกษาประวัติศาสตร์ชาติไทย ทำให้ทราบการเปลี่ยนแปลงทางดนตรีของชนชาติ โดยเฉพาะเมื่อศึกษาถึงรากฐานทางวัฒนธรรม สังคม และภาษา ทำให้เราสามารถทราบว่า ดินแดนสุวรรณภูมิ หรือดินแดนแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เดิมเป็นที่อยู่ของชาติขอม มอญ ละว้า ซึ่งดินแดนต่างๆ เหล่านี้ ตกเป็นเมืองขึ้นของชาติใหญ่ๆ เช่น พม่า ไทย เป็นต้น ทำให้ศิลปวัฒนธรรมต่างๆ ตกไปอยู่ในเมืองขึ้นเหล่านั้น บ้างก็สูญหายไป แต่กลุ่มชนที่ยังคงมีวัฒนธรรมประเพณีตลอดจนดนตรีและอื่นๆ ที่พอจะให้อารมณ์วัฒนธรรมเดิม คือ ชนชาติมอญ (ศรีศักดิ์ วัลลิโภดม. 2535: 2-5)

มอญ เป็นชนชาติที่เจริญรุ่งเรืองมากที่สุดชาติหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีอารยธรรมและภาษาเป็นของตนเองมาแต่โบราณ อาณาจักรมอญตั้งอยู่บริเวณตะวันออกเฉียงใต้ของแม่น้ำอิระวดี ซึ่งปัจจุบันอยู่ในเขตพม่าตอนล่าง (Lower Burma) ในช่วงเวลา 700 ปี ของอาณาจักรมอญ มักจะมีความไม่สงบเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ทั้งจากการรุกรานปราบปรามของพม่า และจากการแก่งแย่งอำนาจภายในเป็นสาเหตุให้อาณาจักรมอญต้องล่มสลายลง ชนชาติมอญในปัจจุบันจึงมีสภาพเป็นเพียงกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มหนึ่งในบริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ชาวมอญส่วนใหญ่ยังคงอยู่ในบริเวณพม่าตอนล่าง อีกส่วนหนึ่งเข้ามาตั้งรกรากอยู่ในบริเวณภาคกลางของประเทศไทย (สุจิตลักษณ์ ดิผดุง; พรทิพย์ อุสุภรัตน์; และประภาศรี คำสาอด. 2542: 26-32)

มอญใหม่ คือมอญที่อพยพเข้ามาในสมัยรัตนโกสินทร์ดังที่ สุจิตลักษณ์ ดิผดุง (2538: 7) ได้กล่าวถึงการอพยพสมัยรัตนโกสินทร์ไว้ว่า อพยพเข้ามาครั้งใหญ่ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย การที่มอญอพยพเข้ามาในครั้งนี้ ก็เนื่องมาจากทนกดขี่ข่มเหงของพม่าไม่ได้ เพราะพระเจ้าปดุง ได้เกณฑ์แรงงานคนทั้งเมืองพม่า รามัญ ตลอดจนประเทศราชต่างๆ ให้ไปสร้างพระมหาธาตุที่เมืองเมฆุน ทำให้ผู้คนไม่มีเวลาทำกิน ชาวเมืองโดยมีสมิงสอดเบา เป็นหัวหน้าจึงพร้อมใจกันเป็นกบฏที่เมืองเมาะตะมะ จับพม่าฆ่าเสียแล้วพากันอพยพเข้ามาในประเทศไทย ชาวมอญที่อพยพเข้ามาในครั้งนี้ มีด้วยกันหลายทาง ทั้งทางเมืองตาก ทางเมืองอุทัยธานี และทางเจดีย์สามองค์ แขวงเมืองกาญจนบุรี พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยโปรดเกล้าฯ ให้ชาวมอญที่อพยพเข้ามาไปตั้งบ้านเรือนในแขวงปทุมธานี เมืองนนทบุรี และเมืองนครเขื่อนขันธ์ การอพยพครั้งย่อยๆ อีกครั้งหนึ่ง ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ คือตอนต้นรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาโยธา (ทอเรียะ) คุมกองทัพรามัญไปรับครอบครัวมอญมาจากเมืองมอญ เพราะชาวมอญที่อยู่ในกรุงเทพฯ ได้เรียนเสนอเสนอขานี้ว่า พม่ามีศึกกับอังกฤษจะทำให้ญาติพี่น้องที่ยังอยู่เมืองมอญต้องลำบาก ครอบครัวที่โปรดเกล้าฯ ให้ไปรับมานี้ ให้ไปอยู่เมืองนครเขื่อนขันธ์

สุจิตลักษณ์ และคณะ (2538: 11) ได้กล่าวถึงสาเหตุการอพยพของมอญว่า ส่วนใหญ่เนื่องมาจากความบีบคั้นทางการเมืองและความเดือดร้อนจากการกดขี่ของพม่า นอกจากสาเหตุความเดือดร้อนดังกล่าวแล้ว ยังมีปัจจัยที่ส่งเสริมให้ชาวมอญพากันอพยพเข้าสู่ประเทศไทยที่สำคัญคือ

1. ความเปื้อนหนายและความเดือดร้อนจากภาวะที่ถูกพม่าเกณฑ์แรงงานทั้งอยู่ในยามศึกและยามสงบ
2. ความสัมพันธ์ระหว่างมอญกับไทยเป็นไปด้วยดี เมื่อเปรียบเทียบกัน มอญรู้สึกเป็นมิตรกับไทยมากกว่าพม่า
3. การที่หัวเมืองมอญมีพรมแดนต่อเนื่องกับไทย และเส้นทางที่จะเข้าสู่ประเทศไทยอยู่ที่หัวเมืองมอญถึง 2 ทาง คือ ทางด่านแม่ละเมาและทางด่านเจดีย์สามองค์
4. เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสังคมของไทยคล้ายคลึงกับมอญ คือมีลักษณะภูมิประเทศและอากาศแบบเดียวกัน มีอาชีพสำคัญคือการทำนาเช่นกัน มีอาหารการกินประเภทเครื่องจิ้ม (dipping) คล้ายกัน รูปแบบความสัมพันธ์ในสังคมก็คล้ายคลึงกัน มีการเคารพนับถือตามลำดับอาวุโสตั้งแต่ระดับครอบครัว และที่สำคัญนับถือศาสนาพุทธเช่นเดียวกัน
5. การที่มอญอพยพเข้ามาในไทยนั้น เข้ามาในลักษณะต่างกัน คือ
 - เข้ามาในฐานะเชลยสงคราม
 - เข้ามาโดยหลบหนีจากกองทัพพม่า เนื่องจากมอญถูกเกณฑ์ไปทำสงครามอยู่เสมอ
 - เข้ามาในฐานะผู้ลี้ภัยทางการเมือง ภายหลังจากที่ได้ก่อกบฏและถูกพม่าปราบปราม
 - เข้ามาเมื่อไม่พอใจในภาวะความเป็นอยู่ของตน เนื่องจากถูกพม่ากดขี่และขูดรีดในเรื่องภาษี

สุภรณ์ โอเจริญ กล่าวไว้ในงานเขียน “มอญในประเทศไทย” ว่าแหล่งใหญ่ของมอญในเมืองไทย อยู่ที่ปทุมธานีนั้นตรงตามผลการสำรวจ แต่กล่าวถึงแหล่งที่อยู่สำคัญ รองลงมา คือ ลุ่มน้ำแม่กลอง อำเภอบ้านโป่ง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี และในจังหวัดกาญจนบุรี บริเวณที่สำคัญและเป็นที่รู้จักกันดี คือปากลัด หรือพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ บริเวณอื่นๆ “จะได้พบบ้างที่มหาชัย จังหวัดสมุทรสาคร” นับว่าข้อมูลนี้คลาดเคลื่อนไปมาก เพราะจากผลการสำรวจข้างต้น ยืนยันได้ว่า มอญในจังหวัดสมุทรสาคร มีมากเป็นอันดับ 2 ของประเทศ น้อยกว่าจังหวัดอันดับ 1 คือ ปทุมธานีเพียง 1,918 คน เท่านั้น ผลจากการสำรวจประชากรมอญในครั้งนั้น พบชาวมอญในจังหวัดสมุทรสาครอาศัยอยู่ใน 13 ตำบล 44 หมู่บ้าน 2,793 หลังคาเรือน รวมจำนวนคนมอญทั้งสิ้น 20,312 คน

ชาวมอญในจังหวัดสมุทรสาครนั้น พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ ฉบับเจ้าพระยาทิพากรวงศ์ ได้กล่าวเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชาวมอญไว้ว่า อพยพหลบภัยจากพม่า เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารในพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อพุทธศักราช 2367 และโปรดฯ ให้ตั้งบ้านเรือนอยู่ ณ บริเวณป้อมวิเชียรโกฏก หรือบ้านป้อม มีวัดบ้านป้อม หรือวัดป้อมวิเชียรโชติการาม เป็นศูนย์กลางนับตั้งแต่นั้นมา และจากการตรวจสอบประวัติความเป็นมาของชาวมอญในเขตอำเภอเมืองสมุทรสาคร และอำเภอบ้านแพ้ว ได้ความสอดคล้องเพิ่มเติมว่า ภายหลังได้มีชาวมอญอพยพ มาจากจังหวัดปทุมธานี และบ้านมอญกรุงเทพมหานคร มาสมทบกับชาวมอญกลุ่มเดิม ในราวสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อเสาะหาแหล่งประกอบอาชีพแหล่งใหม่ และ

ได้มา ตั้งบ้านเรือน อยู่ที่ตำบลท่าทราย ตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมืองสมุทรสาคร ด้วยเป็นแหล่งอุดมด้วยป่าจาก อาชีพที่ทำในขณะนั้นได้แก่ การทำจากมุงหลังคา กับตัดฟืนขาย ขณะเดียวกันก็เสาะหาแหล่ง ทำการเกษตรกรรมไปด้วย ภายหลังได้แจ้งข่าวซึ่งกันและกันเกี่ยวกับแหล่งที่ทำมาหากินเพิ่มขึ้น จนถึงบริเวณอำเภอบ้านแพ้ว ด้วยมีพื้นที่อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูก ชาวมอญจึงได้ตั้งหลักแหล่งอยู่ตามตำบลต่างๆ ในอำเภอบ้านแพ้ว อาทิ ตำบลเจ็ดริ้ว ตำบลหลักสอง ตำบลหลักสาม ตำบลบ้านแพ้ว ตำบลอัมพวง ฯลฯ ดำรงชีพด้วยอาชีพเกษตรกรรมทำสวน ทำนา トラบจนปัจจุบันนี้ (สุภรณ์ โอเจริญ. 2541: 24–27)

เครื่องดนตรีของมอญได้เข้าสู่เมืองไทยตั้งแต่สมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช พ.ศ. 2127 ซึ่งเป็นครั้งแรกที่คนมอญเข้าสู่แผ่นดินไทย และมีอีกหลายคราวที่คนมอญได้เข้ามาอยู่ในเมืองไทย กระจายไปอาศัยในเขตต่างๆ เช่น อโยธยา ปทุมธานี นนทบุรี สมุทรปราการ ฯลฯ วัฒนธรรมทางดนตรีของมอญจึงแพร่หลายเข้าสู่ประเทศไทยหลายครั้ง ไทยรับเอาดนตรีมอญมาทั้ง เครื่องดนตรี ทำนอง เพลง สำเนียง และจังหวะหน้าทับของมอญมาบรรเลงกันอย่างแพร่หลาย ถึงแม้ว่าเราจะดัดแปลงเพื่อให้เข้ารสนิยมของคนไทยบ้างแล้วก็ตามแต่ทำนองเพลงของมอญก็ยังที่สำเนียงที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นศิลปะของมอญอยู่ ดนตรีมอญที่นับว่ามีบทบาทอยู่ในสังคมไทยปัจจุบัน คือดนตรีมอญที่บรรเลงด้วยวงปี่พาทย์มอญ ประกอบด้วยเครื่องดนตรีที่เป็นเอกลักษณ์ของมอญได้แก่ เปิงมางคอก ตะโพนมอญ ปี่มอญ และฆ้องมอญ เพลงมอญส่วนใหญ่จะมีสำเนียงภาษาที่ดำเนินไปอย่างเชื่องช้า โหยหวน สอดคล้องกับชาวมอญซึ่งเป็นคนอ่อนหวาน เรียบร้อย พุดซาจึงทำให้การบรรเลงเพลง มีลักษณะดังกล่าว รวมไปถึงทำราก็จะอ่อนช้อย เชื่องช้า สำนวนเพลงจะดำเนินไปอย่างเรียบง่าย ไม่ตื่นเต้น มีลักษณะการดำเนินเพลงในทางกลม่อมอารมณ์มากกว่ากระตุ้นอารมณ์ เพลงมอญที่แท้จริงใช้เล่นได้ในทุกโอกาสแต่คนส่วนใหญ่คิดว่า เพลงมอญเป็นเพลงที่โหยหวน จึงใช้บรรเลงในงานศพ ซึ่งตามความเป็นจริงไม่ได้เป็นเช่นนั้น (สุจิตลักษณ์ ดีผดุง. 2526: 12-15)

วงเครื่องสายมอญชุมชนเจ็ดริ้ว ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร เป็นวงดนตรีที่คงเหลืออยู่ วงเดียว ของชุมชนคนมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว จากประชากรประมาณ 1,003 ครอบครัว 3,646 คน ชนชาติมอญเข้ามาอยู่ในประเทศไทยพร้อมกับได้นำเอาวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ มาด้วย ทั้งด้านการรำ ดนตรี และเพลงมอญ รวมทั้งความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิต สังคม ความเป็นอยู่ จารีต ประเพณี ความเชื่อ และค่านิยมต่างๆ ในท้องถิ่น ซึ่งสิ่งที่น่าสังเกตคือ ความเป็นชนชาติมอญกำลังจะสูญสิ้นจากสาเหตุ ประการใหญ่ ดังนี้

ประการแรก เกิดจากวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปตามสังคม ซึ่งในอดีตวิถีชีวิตของประชากรชาวมอญในตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว ส่วนใหญ่ดำรงชีพด้วยการประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีความเป็นอยู่ที่อิสระและเรียบง่าย ยึดมั่นในศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงาม ในส่วนของงานประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ กล่าวได้ว่า ดนตรีวงเครื่องสายมอญชุมชนเจ็ดริ้วเป็นวงดนตรีหลักที่ใช้สำหรับประกอบพิธีกรรมต่างๆ และรับใช้สังคมมาโดยตลอด แต่เมื่อสภาพสังคมเริ่มเปลี่ยนไปจากสังคมเกษตรกรรมได้ขยายตัวมาสู่สังคมอุตสาหกรรม และเข้าสู่ยุคความเจริญด้านเทคโนโลยี ทำให้วิถีชีวิตที่ดำเนินอยู่เริ่มเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เนื่องจากต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพของสังคมปัจจุบัน

และในขณะเดียวกันกระแสวัฒนธรรมของประเทศตะวันตก ได้เข้ามามีอิทธิพล ต่อคนในสังคมมากขึ้น สิ่งนี้เป็นตัวเร่งเร้าให้วัฒนธรรมและประเพณีที่ประพุดติและปฏิบัติกันในหมู่บ้านเริ่มเปลี่ยนแปลงไปเร็ว ความนิยมในดนตรีเครื่องสายมอญจึงลดน้อยลงไป

ประการที่สอง เนื่องจากขาดการสืบทอดและขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ ในปัจจุบันนักดนตรีในวงเครื่องสายมอญส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ บุคคลเหล่านี้วันจะเหลือน้อยลงไปทุกที ภูมิปัญญาในเรื่องของการเล่นดนตรี การสร้างเครื่องดนตรี การประกอบพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรีเครื่องสายมอญที่สั่งสมกันมานานแต่อดีต อาจสูญหายไปตามกาลเวลา ทั้งนี้เนื่องมาจากขาดการสืบทอดทางสังคม ด้วยสาเหตุดังกล่าวอาจจะส่งผลให้ วงเครื่องสายมอญ ชุมชนเจ็ดริ้ว อาจจะสูญหายไปภายในเวลาอีกไม่นานนัก

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาวงเครื่องสายมอญชุมชนเจ็ดริ้ว ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ด้วยพิจารณาเห็นความสำคัญว่า วงเครื่องสายมอญชุมชนเจ็ดริ้ว เป็นวงดนตรีที่มีบทบาทสำคัญในการบรรเลงเพื่อประกอบพิธีกรรมแทบทุกประเภทของชาวบ้าน ทั้งงานมงคลและงานอวมงคล ซึ่งแสดงให้เห็นถึงบทบาทที่มีความสัมพันธ์แนบแน่นกับวิถีชีวิตของชาวบ้านในท้องถิ่นนี้ ประกอบกับในปัจจุบัน วงเครื่องสายมอญที่ได้ทำการศึกษาค้นคว้า หรือที่ได้รับการบันทึก ยังมีอยู่จำนวนน้อย ด้วยเหตุผลนี้ ผู้ศึกษาเล็งเห็นความสำคัญของดนตรีและคุณค่าของวัฒนธรรมประเพณี จึงได้ทำการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวงเครื่องสายมอญชุมชนเจ็ดริ้ว เพื่อเป็นการอนุรักษ์วงเครื่องสายมอญชุมชนเจ็ดริ้วที่ยังคงเหลือไว้ ทั้งยังเป็นแนวทางในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีและดนตรีมอญในที่อื่นๆ ต่อไป

จุดมุ่งหมายของการศึกษาวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาและสภาพบทบาทของวงดนตรีเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร
2. ศึกษาบทเพลงของวงเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

ความสำคัญของการศึกษาวิจัย

วงเครื่องสายมอญของชุมชนมอญเจ็ดริ้ว ในเขตอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร เป็นสิ่งหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นเอกลักษณ์ ความภาคภูมิใจ อีกทั้งยังเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตของชาวไทยเชื้อสายมอญ ปัจจุบันวงเครื่องสายมอญนี้กำลังถูกกลืนไปจากสังคม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญและคุณค่าของวงเครื่องสายมอญในชุมชนนี้ จึงได้ทำการศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูล ซึ่งเป็นประโยชน์ในการศึกษาเพิ่มเติม พร้อมทั้งสามารถทราบถึงบทบาทหน้าที่ดนตรีที่มีความสำคัญต่อสภาพของสังคม และพิธีกรรมของชาวมอญเจ็ดริ้วในปัจจุบัน ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาชาวบ้าน ทั้งยังได้อนุรักษ์ฟื้นฟูเผยแพรให้ป็นมรดกของชาวไทยเชื้อสายมอญต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาในครั้งนี้จะทำการศึกษาและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับวงดนตรีเครื่องสายมอญเฉพาะวงเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร โดยเน้นเฉพาะสภาพและบทบาทวัฒนธรรมดนตรี บทเพลง เครื่องดนตรี เป็นสำคัญ อาทิ ประวัติที่มาของดนตรี เครื่องดนตรี ส่วนประกอบของเครื่องดนตรี บทเพลง นักดนตรี การถ่ายทอดดนตรี และโอกาสที่ใช้ในการบรรเลงดนตรี ที่ยังคงยึดถือปฏิบัติกันอยู่ในปัจจุบัน

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การเก็บข้อมูลเกี่ยวกับวงเครื่องสายมอญเฉพาะวงเครื่องสายมอญตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร
2. การบันทึกเพลงจะใช้การบันทึกด้วยโน้ตไทย ส่วนภาคผนวกจะบันทึกด้วยโน้ตสากล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบองค์ประกอบต่างๆทางดนตรีและเพลงที่ใช้ในวงเครื่องสายมอญ
2. ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะเครื่องดนตรี
3. เป็นแนวทางในการศึกษาทางด้านมานุษยวิทยาการดนตรี
4. เพื่อเป็นหลักฐานและข้อมูลเกี่ยวกับวงเครื่องสายมอญของตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร อันเป็นประโยชน์สำหรับผู้ศึกษาค้นคว้าต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

ชาวมอญ	หมายถึง	ชาวไทยเชื้อสายมอญ
เจ็ดริ้ว	หมายถึง	พื้นที่อาศัยของชาวไทยเชื้อสายมอญ เป็นตำบลหนึ่งในอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร
ฆ้องมอญ	หมายถึง	ฆ้องที่ชาวมอญใช้เป็นสัญลักษณ์แขวนไว้ที่เสาหงส์
กวาง	หมายถึง	หมูป่า
โด้	หมายถึง	เจ้าพิธีในการรำผี
ดนตรีมอญ	หมายถึง	เครื่องดนตรีมอญและเพลงมอญ รวมวงดนตรีมอญ ซึ่งมี 2 ประเภท คือ วงเครื่องสายมอญ และวงปี่พาทย์มอญ
โกรจายม	หมายถึง	วงเครื่องสายมอญ
มอญรำ	หมายถึง	การแสดงการร่ายรำดั้งเดิมของชนชาติมอญ
ทะแยมมอญ	หมายถึง	การละเล่นพื้นเมืองของชาวมอญโดยใช้วงเครื่องสายมอญประกอบการแสดง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำหรับการศึกษาเรื่องของดนตรีวงเครื่องสายมอญของชาวมอญตำบลเจ็ดริ้วนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นประโยชน์ในการกำหนดแนวทาง และความคิดในการศึกษา ดังต่อไปนี้

- เอกสารที่เกี่ยวข้องทางด้านวัฒนธรรม
- เอกสารและบทความทางวิชาการเกี่ยวกับเรื่องมอญ
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องทางด้านวัฒนธรรม

1.1 ความหมายของวัฒนธรรม

ราชบัณฑิตยสถาน (2525: 746) ให้ความหมายของ “วัฒนธรรม” ไว้ว่า วัฒนธรรม หมายถึงสิ่งที่ทำให้เกิดความเจริญงอกงามและเป็นวิถีชีวิตของหมู่คณะ ในพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติพุทธศักราช 2485 หมายถึง ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงามความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติ และควมมีศีลธรรมอันดีของประชาชน ทางวิทยาการ หมายถึง พฤติกรรม และสิ่งที่คนในหมู่คณะสร้างขึ้นด้วยการเรียนรู้จากกันและกัน และร่วมกันใช้ในหมู่คณะ นอกจากนี้ พระยาอนุมานราชธน (2513: 2) ให้ความหมายของคำว่า “วัฒนธรรม” ในฐานะของ นักมานุษยวิทยาว่า “วัฒนธรรม” หมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นโดยอาศัยการเรียนรู้จากกันและ สืบต่อเนื่องเป็นความเจริญก้าวหน้า หรืออาจจะกล่าวได้ วัฒนธรรมเป็นคำสมาสคือ การรวมคำ 2 คำ เข้าไว้ด้วยกัน ได้แก่ “วัฒนธรรม” หมายถึง ความเจริญงอกงามรุ่งเรือง และ “ธรรม” หมายถึง กฎระเบียบ ข้อปฏิบัติ เมื่อรวมแล้ว วัฒนธรรมจึงหมายถึง ความเป็นระเบียบ ความมีวินัย นักวิชาการทางการศึกษา สารโฆ บัศวรี (2531: 37) ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับวัฒนธรรมไว้ว่า “วัฒนธรรม” หมายถึงความดี ความงาม และความเจริญในชีวิตมนุษย์ ซึ่งปรากฏในรูปแบบต่างๆ และได้สืบทอดมาถึงชนรุ่นหลัง ในสมัยปัจจุบัน หรือที่เราได้ปรับปรุงและสร้างสรรค์ขึ้นในสมัยของเราเอง และในทางตรงข้าม รัชนิกร เศรษฐ (2532: 119–112) กล่าวถึงวัฒนธรรมไว้ว่า “วัฒนธรรม” หมายถึง ขนบธรรมเนียม ประเพณี วิธีการ และผลงานสร้างสรรค์ ต่างที่เป็นมรดกตกทอดกันมาในสังคมไทยทุกเรื่อง และไม่ จำกัดว่าต้องมีกฎหมายกำหนดไว้เป็นกิจกรรมที่ “เจริญ” ตามเกณฑ์ ของชนชั้นปกครอง ของสังคม เท่านั้นแต่รวมถึงชาวบ้านด้วย “วัฒนธรรม” ในความมุ่งหมายนี้ เน้นเรื่อง “อดีต” และ “เอกลักษณ์” ของชาติและในส่วนของ อมรา พงศาพิชญ์ (2531: 1) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมไว้ว่า “วัฒนธรรม” คือ ระบบในสังคมมนุษย์ที่มนุษย์สร้างขึ้น มิใช่ระบบที่เกิดขึ้น โดยธรรมชาติตามสัญชาตญาณ เซอร์ เอ็ดเวิร์ด บี ไทเลอร์ (Sir Edward B. Tylor) นักมานุษยวิทยา ชาวอังกฤษ ในหนังสือ Primitive Culture (1871: 46) ได้ให้คำจำกัดความของ “วัฒนธรรม” ไว้ว่า วัฒนธรรม คือผลรวม

ของระบบความรู้ ความเชื่อ คติลัทธิ จริยธรรม กฎหมาย ประเพณี ตลอดจนความสามารถ และอุปนิสัยต่างๆ ซึ่งเป็นผลมาจากการเป็นสมาชิกของสังคม

1.2 ลักษณะของวัฒนธรรม

สุพัตรา สุภาพ (2518: 68) ได้กล่าวถึงลักษณะของวัฒนธรรมไว้ดังนี้

1. เป็นสิ่งที่ได้มาโดยการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้จากมนุษย์ด้วยกัน เช่น การแต่งกาย การละเล่น การขับร้อง

2. เป็นมรดกทางสังคม วัฒนธรรมเกิดจากการเรียนรู้จึงสามารถถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง บุคคลเกิดในสังคมใดก็เรียนรู้วัฒนธรรมจากบุคคลในสังคมนั้น เกิดการถ่ายทอดเป็นมรดกทางสังคม

3. เป็นวิถีชีวิตหรือแบบของการดำรงชีวิต วัฒนธรรมให้สามารถจำแนกความแตกต่างของสังคมแต่ละสังคมได้ บุคคลเกิดในสังคมใดก็เรียนรู้วัฒนธรรมจากบุคคลในสังคมนั้น

4. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ไม่คงที่ มนุษย์มีการคิดค้นสิ่งใหม่ๆ รับเอารูปแบบของการดำเนินชีวิตของบุคคลที่มีอยู่เดิม และปรับปรุงของเดิมให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

ดังนั้น วัฒนธรรมจึงเปลี่ยนแปลงไปไม่คงที่ เช่น ค่านิยม ทศนคติ ความเชื่อ เป็นต้น ซึ่งลักษณะของวัฒนธรรมดังกล่าวได้สอดคล้องกับความคิดของ วิเชียร รักการ (2529: 30-31) ที่ได้อธิบายลักษณะวัฒนธรรมไทยไว้ในหนังสือ “วัฒนธรรมและพฤติกรรมของไทย” ดังนี้

1. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่จะต้องเรียนรู้
2. วัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคม
3. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไป

ยังมีผู้ที่มีความเห็นเกี่ยวกับลักษณะของวัฒนธรรมในส่วนที่มีความสอดคล้องกันในลักษณะต่างๆ ที่กล่าวมา และมีส่วนเป็นมุมมองเพิ่มขึ้น เช่น จุมพล หนิมพานิช (2522: 132-137) ได้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของวัฒนธรรมว่า

1. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ อีกนัยหนึ่ง ก็คือว่ามนุษย์จะอยู่โดยปราศจากวัฒนธรรมไม่ได้

2. เป็นสิ่งที่ได้มาโดยการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้จากมนุษย์ด้วยกัน

3. วัฒนธรรมไม่ใช่สิ่งที่ติดตัวมนุษย์มาโดยกำเนิด และไม่ใช่สิ่งที่อาจถ่ายทอดทางพันธุกรรม นิสัย และความสามารถต่างๆ ของมนุษย์ส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการเรียนรู้ทั้งสิ้น

4. วัฒนธรรมแต่ละสังคมมีความแตกต่างกัน ไม่สามารถเปรียบเทียบได้ว่า วัฒนธรรมใดดีกว่าวัฒนธรรมใด วัฒนธรรมแต่ละวัฒนธรรมนั้นย่อมมีความหมายเหมาะสมถูกต้องตามสภาพแวดล้อมของแต่ละสังคม

5. วัฒนธรรมเป็นผลรวมของหลายๆ สิ่ง หมายถึง วัฒนธรรมของสังคมหนึ่ง เป็นผลงานของแบบแผนการดำเนินชีวิตหลายๆ อย่างเข้าด้วยกัน มีความสมบูรณ์ถูกต้องตามสภาพของแต่ละสังคม รพีพรรณ สุวรรณรัฐโชติ (2530: 32-33) ได้แยกอธิบายลักษณะของวัฒนธรรม ดังนี้

1. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่สมาชิกของสังคมมีส่วนเป็นเจ้าของ
2. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ได้มาจากการเรียนรู้
3. วัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคม
4. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้
5. วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิต หรือแบบของการดำเนินชีวิต
6. วัฒนธรรมมีลักษณะเป็นสิ่งที่เหนืออินทรีย์ กล่าวคือมนุษย์สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประเวศ วะสี (2532: 1-22) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมในหนังสือ วัฒนธรรมกับการพัฒนา มีเนื้อหาสรุปได้ว่า วัฒนธรรมคือพลังของปัญญา ซึ่งเป็นรากฐานของสังคม เศรษฐกิจ การเมืองของชุมชน ซึ่งได้มาจากการเลือกสรร กลั่นกรอง ลงใจ และถ่ายทอดด้วยการ ปฏิบัติสืบทอดต่อเนื่องกันมา วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้สังคมเข้มแข็ง ซึ่งมีคุณลักษณะที่สำคัญ 8 ประการ ดังนี้

1. มีความหลากหลายกระจายอำนาจ
2. กระจายรายได้ และสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ
3. ส่งเสริมศักดิ์ศรีของชุมชน
4. มีความบูรณาการ
5. สร้างความประสานสอดคล้อง และความสมดุลที่ยั่งยืน
6. มีการพัฒนาจิตใจ และจิตวิญญาณอันลึกซึ้ง
7. ส่งเสริมความเข้มแข็งของสังคม
8. เป็นการผดุงศีลธรรมของสังคม

ในทำนองเดียวกัน กาญจนา อิทธสุนานนท์ (2543: 43) ได้กล่าวถึงความเข้มแข็งทาง วัฒนธรรมไว้ในบทความเรื่อง อิหร่าน : ภูมิลักษณะประชาชนและวัฒนธรรม ว่าชุมชนที่อยู่ร่วมกัน แต่ละคนในชุมชนมีจุดหมายในชีวิตที่แตกต่างกัน แต่ทุกคนในชุมชนจะต้องมีอุดมการณ์ร่วมกัน ซึ่ง น่าจะเป็นรากแก้วของชุมชนให้เกิดทฤษฎีหนึ่ง คือ ทฤษฎีรากแก้วทางวัฒนธรรมได้แก่

1. อยู่อย่างไทย
2. ใฝ่ใจศึกษา
3. เสาะหาความรู้
4. เข้าสู่ค่านิยม
5. สร้างสมอุดมการณ์
6. ประสานวัฒนธรรม
7. จัดจำประเพณี
8. ของดีศาสนา

ทั้งนี้ผู้วิจัย เห็นว่าทฤษฎีต่างๆข้างต้น มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์ชุมชน เพื่อศึกษาความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมและกระแสวัฒนธรรมด้านอื่นๆ เพื่อที่จะได้ศึกษาให้ทราบถึงการดำรงความเป็นดนตรีของชาวมอญที่ยังรักษาอนุรักษ์อยู่จนถึงปัจจุบัน

1.3 ความสำคัญของวัฒนธรรม

อมรา พงศาพิชญ์ (2525: 76) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวัฒนธรรม สรุปได้ว่า วัฒนธรรมเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับมนุษย์ โดยที่มนุษย์เป็นผู้สร้างเพื่อความเป็นรูปแบบของสังคมที่มีเสถียรภาพ อันแสดงถึงความเจริญงอกงามให้กับสังคม และกลุ่มบุคคลในสังคม หากขาดวัฒนธรรมแล้ว สังคมก็ย่อมขาดเอกภาพ นั่นหมายถึงสังคมจะสงบสุขไม่ได้ วัฒนธรรมจึงเป็นปัจจัยที่มีลักษณะผสมผสานภายในเนื้อเดียวกันซึ่งทำหน้าที่สร้างสรรค์ และกำหนดรูปแบบของสมาชิกในสังคมได้อย่างมีแบบแผน เพราะได้ผู้มีภาวะทางจิตใจของสมาชิกในสังคมส่งผลให้สังคมมีเอกภาพซึ่งสอดคล้องกับ สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (2534: 7-11) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวัฒนธรรมไว้ว่า วัฒนธรรมเป็นสิ่งละเอียดอ่อนที่มีพลังต่อกลุ่มชนผู้เป็นเจ้าของอย่างมหาศาลกำหนดบุคลิกภาพ ศักยภาพและคุณภาพ มีการเกาะเกี่ยวอย่างแนบแน่น กับสถาบันพื้นบ้านของเขามาแต่เริ่มปฏิสนธิ แล้วค่อยๆ พุ่มพัก หยั่งลึกงอกงามขึ้น โยงยึดเข้ากับสถาบันพื้นบ้านอย่างเหมาะสม ความเป็นจริงทั้งปวงของรูปแบบ และบทบาทหน้าที่ที่มีต่อกลุ่มชน ในส่วนของ กาญจนา อินทรสุวานนท์ (2536: 45) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวัฒนธรรมไว้ว่า การดำเนินชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย แต่ละครอบครัว แต่ละชุมชนมีความแตกต่างกันและเหมือนกันบ้างขึ้นอยู่กับท้องถิ่น ค่านิยม จารีตประเพณี สิ่งแวดล้อมอื่นๆ ที่เหมือนและแปลกแยกกันซึ่งในชุมชนแต่ละชุมชนจะมีความมั่นคงทางวัฒนธรรมเพียงไร ขึ้นอยู่กับความเข้มแข็งของชุมชนนั้นๆ

2. เอกสารและบทความทางวิชาการเกี่ยวกับเรื่องมอญ

สุด แสงวิเชียร (2513: 1) กล่าวไว้ว่า ในพุทธศตวรรษที่ 12 มีอาณาจักรปกครองอาณาจักรบริเวณ ที่เป็นประเทศไทย ปัจจุบันอยู่ 3 อาณาจักร คือทางตะวันตกในตอนล่างของแม่น้ำ เจ้าพระยา และตอนเหนือของแหลมมลายู เป็นอาณาจักรของทวารวดี ซึ่งอาจเป็นมอญ ตั้งถิ่นฐานอยู่แล้วในตอนเหนือของกลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาขึ้นไปจนถึงลำพูน ทางตอนใต้มีอาณาจักรศรีวิชัยครอบครองดินแดนทั้งสองฝั่งของแหลมมลายู ใน พ.ศ. 2486 ได้พบหลักฐานชิ้นแรกที่ปรากฏชื่อ “ทวารวดี” คือได้พบเหรียญเงินสองเหรียญอยู่ในโกกั่ว ในบริเวณซากพระเจดีย์เก่าใกล้หมู่บ้านเนินหิน ทางทิศตะวันตกของวัดพระประโทณ จังหวัดนครปฐม มีขนาดกว้าง 2 ซม. เหรียญด้านหนึ่งหน้าเป็นรูปแม่โคกำลังให้ลูกกินนม อีกเหรียญหนึ่งด้านหลังเป็นรูปแจกัน มีพรรณพฤกษาห้อยลงมา ด้านหลังของทั้งสองเหรียญทั้งสอง มีจารึกอักษรซึ่งศาสตราจารย์ยอร์ช เซเดส์ (George Coedes) พิจารณาอ่านแล้วให้คำอธิบายว่า เป็นอักษรศตวรรษที่ 13 มีข้อความว่า “ศรีทวารวดี อิศวร ปุณยะ แปลว่า บุญกุศล” ของพระราชแห่งศรีทวารวดี เหรียญทั้งสองขณะนี้อยู่ในหอพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติและ

ชนบัตรของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ การพบนี้ ทำให้ในปัจจุบันถือกันว่า อาณาจักรทวารวดีเป็นอาณาจักรโบราณในประวัติศาสตร์ของประเทศไทย และสันนิษฐานว่าประชาชนของอาณาจักรทวารวดีคงเป็นเชื้อชาติมอญ หรือคนที่ใช้ภาษามอญ ที่เชื่อว่าเป็นมอญหรือคนที่ใช้ภาษามอญก็เนื่องจากได้พบเส้าแปดเหลี่ยมที่ศาลพระกาฬจังหวัดลพบุรี มีบัวหัวเส้าแบบเดียวกับที่พบที่นครปฐม มีอักษรจารึกรุ่นพุทธศตวรรษที่ 13 เป็นภาษามอญโบราณ หลักฐานทางโบราณคดีที่สำคัญในอาณาจักรทวารวดีก็คือที่ จังหวัดนครปฐม ลพบุรี ปราณบุรี สุพรรณบุรี และราชบุรี กับที่จังหวัดลำพูนซึ่งเชื่อว่ามีชาวมอญจากลพบุรีอพยพขึ้นไปตั้งอาณาจักรหริภุญชัย จารึกของอาณาจักรหริภุญชัยก็ยังคงใช้ภาษามอญอยู่

เรื่องราวของคนมอญที่ควรได้รับการศึกษานั้นยังมีอยู่ในหนังสือ “คนมอญ” ของ พิสูจน์ พิลัดสิงห์ (2530: 45) กล่าวถึงเรื่องราวของการสำนึกบุญคุณอันยิ่งใหญ่ของคนไทยแม้ว่าชาวมอญจะหมดที่พึ่งพา จากประเทศของเขาแล้วยังมีโอกาส ที่ได้เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารแห่งชาติไทย การเรียกร้องสิทธิเสรีภาพแห่งมอญและแสดงความรู้สึกต่าง ๆ ที่เขามีทั้งขมขื่น ความเสียใจ ความเจ็บปวด ในการสูญเสียประเทศชาติ สิ่งเหล่านี้เป็นการแสดงออกของเขาที่ จะทำได้เพียงเท่านี้ ในเรื่องเดียวกันนี้ อุทัย สินธุสาร (2531: 398) ได้เขียนลงในสารานุกรมกล่าวถึงการอพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาอาศัยอยู่ในนครเขื่อนขันธ์ (มอญปากลัด) ปทุมธานี (มอญสามโคก) และมอญปากเกร็ด ทั้งยังได้อธิบายถึงลักษณะความเป็นมาของเพลงมอญ และการละเล่นของมอญ สุภรณ์ โอเจริญ (2541: 6) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ มอญในเมืองไทย เป็นหนังสือเรื่องหนึ่งที่อยู่ในโครงการหนังสือชุด “ประเทศเพื่อนบ้านของไทยในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” ซึ่งกล่าวถึงชาวมอญในประเทศไทยว่า เป็นกลุ่มที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนกลางและรัตนโกสินทร์ตอนต้น โดยมีฐานะเป็นชนกลุ่มน้อยที่แตกต่างไปจากชนกลุ่มน้อยอื่นๆ ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย คือมีฐานะทัดเทียมกับคนไทยและเป็นชนชาติที่ไม่มีประเทศเป็นของตนเอง ทั้งที่ในอดีตนั้นเคยรุ่งเรืองที่สุด ชาติหนึ่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และมีบทบาทสำคัญในการรับและถ่ายทอดอารยธรรมอินเดีย แก่ประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเดียวกัน

ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดปทุมธานี (2540: 71) เสนอเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีของมอญว่า “มอญเป็นชาติหนึ่งที่มีวัฒนธรรมประจำชาติที่มั่นคงและเคร่งครัดในเรื่องปฏิบัติต่อวัฒนธรรมและประเพณีต่างๆ อย่างจริงจัง ไม่ว่าจะเป็นภาษาพูด ลัทธิประเพณี ศาสนา ศิลปะ การดนตรีและนาฏศิลป์ ชาวมอญที่อยู่ในประเทศไทยจะปฏิบัติตามประเพณีและวัฒนธรรมของตนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เช่น ประเพณีปล่อยปลา ประเพณีสงกรานต์ การละเล่นสะบ้า การรำผีรำเจ้า เข้าทรงซึ่งในพิธีการต่างๆ ของชาวมอญ ชาวมอญนำนาฏศิลป์และดนตรีเข้าไปเกี่ยวข้องกับพิธีต่างๆ เสมอ เพราะชาวมอญถือว่าทำรำเป็นสัญลักษณ์ของภาษาท่าทางที่จะเป็นสื่อให้ผู้นับถือได้รู้ ดนตรีเป็นเสียงที่จะบอกถึงอารมณ์ต่างๆ ในการพูดกันระหว่างมนุษย์กับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือภูตผีปีศาจ ลัทธิของมอญจะนับถือผีปู่ ย่า ตา ยาย และผีเรือน ถ้าผู้ใดมีบุตรชายหัวปี บุตรชายต้องรับเอาผีไว้ ถ้าไม่มีผี สกุลนั้นก็จะขาดสกุลไปทันที”

การทำบุญในโอกาสต่างๆ ชาวมอญจะมีการทำบุญในวันสงกรานต์ วันออกพรรษา การทำบุญในวันสงกรานต์นั้นจะทำกัน 3 วัน คือจะมีวันต้นสงกรานต์ จะมีการทำบุญข้าวแช่ วันสงกรานต์มอญเรียก วันเนา คือวันกลาง ระหว่างวันปีเก่าและวันปีใหม่ และวันรับปีใหม่คือวันที่ 3 ของการทำบุญในช่วงสงกรานต์นี้ ชาวมอญจะมีการรำเจ้าเข้าผีตามศาลต่างๆที่ชาวมอญนับถือ โดยจะเป็นการรำเพื่อถวายความเคารพและระลึกถึงตามแต่ว่าในถิ่นใดนับถือเจ้าองค์ใด ซึ่งในช่วงนี้ จะเริ่มตั้งแต่วันที่ 2 ของวันทำบุญสงกรานต์จนครบ 15 วัน ก็จะเลิกมีการทรงเจ้าตามศาลต่างๆ ซึ่งในเรื่องของวัฒนธรรมสามารถนำมาวิเคราะห์ในเรื่องของความสำคัญของวัฒนธรรมที่มีต่อดนตรีได้เป็นอย่างดี ซึ่งในเรื่องเกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรมนั้น ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ (2539: 21) ได้เขียนเรื่องราวเกี่ยวกับประเพณีต่างๆ ของมอญ เพื่อเป็นหนังสือเสริมประสบการณ์ ตามความต้องการของท้องถิ่น โดยให้ชาวมอญในท้องถิ่นรวบรวมประเพณีและวัฒนธรรมของมอญ ในจังหวัดสมุทรสาครไว้ และยังได้เขียนเรื่องราวที่เกี่ยวกับประเพณีรำผีไว้อย่างละเอียด นับว่ามีประโยชน์ในการทำวิจัยเรื่องของเพลงรำผีย่างยิ่ง นอกจากนี้แล้ว พระมหาช่วง อยู่เจริญ (2540: 92) ได้เขียนถึงวัฒนธรรมประเพณีการรำผีของคนมอญไว้ในหนังสือพระราชทานเพลิงศพพระปทุมธรรมโชติ โดยกล่าวไว้ว่า “การรำผีนั้นจะมีผู้อำนวยพิธีรำผี เรียกว่า โต้ง จะเป็นหญิงหรือชายก็ได้ซึ่งจะมีอาชีพเป็นโต้งโดยเฉพาะ เป็นผู้สั่งการให้ต้นผี หรือวงศัญญาตีทำพิธีกรรมต่างๆ และรำบทต่างๆ สำหรับผีแต่ละตนที่เชิญมา จำนวนผีที่เชิญมานั้นขึ้นอยู่กับตระกูลนั้นๆ เรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวกับความเชื่อเรื่องรำผีนี้”

มนัส ขาวปลื้ม (2541: 63) ได้เขียนเรื่องราวเกี่ยวกับลักษณะของวงดนตรีมอญ บทเพลงมอญ และจังหวะหน้าทับมอญไว้ว่า “ดนตรีมอญจำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเครื่องดนตรี และกลุ่มวงดนตรี ซึ่งประกอบไปด้วย ตะโพน (ตะโพน) ปังมาง (เปิงมาง) ข้องมอญ ซึ่งเชื่อว่าเป็นของมอญแท้ดั้งเดิม” ส่วนวงปี่พาทย์มอญนั้นเดิมใช้ได้ทั้งงานมงคลและอวมงคล สาเหตุที่ไทยนำมาใช้ในงานศพในปัจจุบันเนื่องจากว่าไทยเริ่มนำปี่พาทย์มอญมาใช้ในงานศพเป็นครั้งแรกจึงกลายเป็นประเพณีว่า ปี่พาทย์มอญนั้นใช้ในงานศพ นอกจากนี้แล้วยังได้เขียนอธิบายถึงบทเพลงมอญ และจังหวะหน้าทับที่มีความแตกต่างกันระหว่างเพลงมอญที่บรรเลงทั่วไปกับเพลงมอญที่บรรเลงในพิธีกรรมต่างๆ โดยได้เขียนบันทึกทำนองเพลงเป็นโน้ตไทย อธิบายให้ชัดเจนพร้อมกับการบันทึกทำนองตะโพนมอญและเปิงมางคอกควบคู่กันไปด้วย

สวัสดิ์ ภูเขาทอง (2523) ได้กล่าวไว้ว่าพาทย์มอญหรือวงปาดของมอญนั้น มีวิธีการประสมออกจะคล้ายกับวงปี่พาทย์ไทยอยู่มาก ชวนให้คิดว่าน่าจะมีการลอกเลียนแบบอยู่ระหว่างไทยกับมอญ เครื่องดนตรีที่มีลักษณะตรงกันระหว่างปี่พาทย์มอญและปี่พาทย์ไทย ได้แก่ ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ข้อง กลอง ตะโพน เป็นต้น เพียงแต่รูปร่างลักษณะต่างกันไปบ้าง เช่น ข้องมอญ ปี่มอญ ตะโพนมอญ ซึ่งมีรูปร่างต่างจากวงปี่พาทย์ไทย คือ ปี่มอญนั้นจะมีลำโพงเสียงภายนอกแยกออกจากตัวปี่ แต่ปี่ไทยมีแต่ตัวปี่ สำหรับข้องวงของมอญจะตั้งอยู่ในลักษณะแนวตั้ง คือโค้งขึ้น แต่ข้องไทย จะอยู่ในลักษณะแนวราบ กลองของไทยมีกลองทัด แต่กลองของมอญมีกลองชุด ที่เรียกว่า เปิงมางคอก

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประไพ สวงวงศ์ (2537) ได้ทำการวิจัยเรื่องนาฏดุริยางคศิลป์ของชาวเขาในภาคเหนือ พบว่า ดนตรีของชาวมูเซอแม้จะไม่มีรูปแบบของดนตรี มีการแสดงและเพลงพื้นบ้าน เพื่อสนองวัตถุประสงค์พื้นฐานของเขาดังนี้

1. เป็นเครื่องสื่อสารระหว่างสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามระบบความเชื่อกับผู้คนในทัศนะของเขา
2. สิ่งแวดล้อมรอบตัวทั้งที่มีตัวตนและไม่มีตัวตน มีความสัมพันธ์กันหมด ไม่ว่าจะเป็นเทพเจ้า มนุษย์ สัตว์ ต้นไม้ ป่า – เขา ต่างก็อาศัยซึ่งกันและกัน
3. ถ่ายทอดให้คนในชุมชนเข้าใจธรรมชาติและทุกสิ่งทุกอย่างตามความเป็นจริง
4. ความสัมพันธ์อันดีภายในหมู่บ้านที่ทำกิจกรรมร่วมกันและกิจกรรมระหว่างหมู่บ้านเพื่อแสดงออกถึงการมีความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน
5. แสดงถึงเอกลักษณ์ที่เป็นความคิด ความเชื่อ ของบรรพบุรุษที่ได้ถ่ายทอดกันมาจนถึงลูกหลาน

ส่วน วิมาลา ศิริพงษ์ (2538) ได้จัดทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การสืบทอดวัฒนธรรมไทยในสังคมปัจจุบัน กรณีศึกษา สกulptาทยโกศล และสกulptาศิลปกรรม ได้ศึกษาเกี่ยวกับดนตรีไทยในเชิงมานุษยวิทยา โดยศึกษาลักษณะและวิธีการที่วัฒนธรรมดนตรีดำรงอยู่ในสังคมท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงบริบททางสังคม ผลการวิจัยพบว่า เป็นตัวอย่างเปรียบเทียบให้เห็นการปรับสภาพกิจกรรมทางดนตรีในสังคมว่าดนตรีสามารถปรับสภาพเพื่อความอยู่รอด ในสังคมปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นดนตรีนั้น เป็นของสังคมพื้นราบ หรือสังคมชาวเขา สำหรับการศึกษาวัฒนธรรมการดนตรีในสังคมชุมชนนั้น ปราณี วงษ์เทศ (2525) ได้ศึกษาเพลงพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัย ผลการศึกษาสรุปว่า บรรดาเพลงต่างๆ ของบ้านเก่า จังหวัดสุโขทัย ส่วนใหญ่มีวิธีการศึกษาเพลงพื้นบ้านโดยวิธีจดจำ และบอกเล่าสืบทอดต่อกันมา ซึ่งพบว่ามีอายุเก่าแก่ถึงสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งราชวงศ์จักรี ในชุมชนหมู่บ้านใกล้เคียงกันชาวบ้านสามารถจดจำทำนองเพลงเดียวกันได้ ข้อมูลนี้ แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่างหมู่บ้าน และยังพบว่าเพลงและดนตรีพื้นบ้านที่มีผลสะท้อนวิถีชีวิตในชุมชนนั้น

พุทธะ ณ บางช้าง (2542) ได้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่องการวิเคราะห์เพลงมอญในพิธีศพ เพลงมอญที่นำมาวิเคราะห์มี 4 เพลง คือเพลงประจำวัด เพลงประจำบ้าน เพลงเชิญผี เพลงยกศพทางของครูสู่มนต์เจริญ ซึ่งได้วิเคราะห์เกี่ยวกับการแบ่งทำนองเพลงมอญ บันไดเสียง รูปแบบทำนองเพลง รูปแบบจังหวะ จากการวิเคราะห์พบว่า เพลงมอญทั้ง 4 เพลง มีบันไดเสียงที่แตกต่างกันออกไปจากเพลงไทย ลักษณะของเพลงมอญทำนองขึ้นและจบเพลงจะมีลูกกระโดดเพื่อหลบมุมจากการวิเคราะห์บทเพลงทั้ง 4 เพลงนั้นนำมาเปรียบเทียบกับเพลงมอญรำ จะพบลักษณะหลายๆ อย่างที่คล้ายคลึงกัน เช่น ลูกตก การกระโดดของเสียงเพื่อหลบหลุม และหน้าทับตะโพนมอญ แต่ละบทเพลงของมอญจะมีอารมณ์ที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะบทเพลงทั้ง 4 เพลง

พงษ์ศิริ ศิลปะบรรเลง (2540) ได้ทำปริญญานิพนธ์เรื่องการศึกษาเพลงร่ำมอญของเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ในสาขามานุษยวิทยามหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่าผลการศึกษาประเพณีและเพลงร่ำมอญสรุปเป็นข้อๆ ดังนี้

1. เพลงร่ำมอญ ใช้ประกอบร่ำมอญ เป็นการแสดงอย่างหนึ่งของไทยร่ำมอญที่ถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ

2. เพลงร่ำมอญ เป็นเพลงเดี่ยวที่ยังเหลืออยู่ของอำเภอปากเกร็ด และยังใช้บรรเลงกันอยู่อย่างแพร่หลายในหมู่บ้านชาวเกาะเกร็ด รวมทั้งบริเวณใกล้เคียง เช่น ปทุมธานี

3. เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงร่ำมอญจะใช้เครื่องเป่าพาทย์มอญประกอบการรำและใช้เครื่องเป่าพาทย์มอญเป็นเครื่องคู่อย่างน้อย ได้แก่ ข้องมอญวงใหญ่ ข้องมอญวงเล็ก ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ปี่มอญ เปิงมางคอก โหม่ง 3 ใบ ตะโพนมอญ ฉิ่ง ฉาบใหญ่ ฉาบเล็ก และกรับ

ในส่วนของสมัย สุทธิธรรม (2541) ทำวิจัยถึงชีวิตของคนบนดอยของชาวเขาเผ่ามูเซอเกี่ยวกับการละเล่นพื้นบ้านและการละเล่นพื้นเมือง ในงานเทศกาลต่างๆ เช่น วันขึ้นปีใหม่ และงานที่เกี่ยวกับงานเฉลิมฉลอง บทบาทของดนตรีถูกนำไปใช้ในการประกอบพิธีกรรม งานรื่นเริง และใช้เป็นสัญญาณแห่งความรัก นอกจากนี้ ดนตรียังใช้ในงานพิธีศพอีกด้วย

ศรัณย์ นักรบ (2541) ได้ทำปริญญานิพนธ์เรื่อง ดนตรีชาวเขาเผ่าเย้า กรณีศึกษาหมู่บ้านผาเหือ อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า ดนตรีเป็นลักษณะการถ่ายทอดด้วยวิธีปากเปล่า เครื่องดนตรี และส่วนประกอบต่างๆ เป็นวัสดุที่สรรหาได้จากธรรมชาติได้แก่ ไม้ และหนังสัตว์ โครงสร้างที่เป็นลักษณะเฉพาะที่ปรากฏให้เห็นได้ชัด พบว่า บทเพลงเป็นลักษณะที่มีแนวทำนองเดียวไม่ปรากฏการใช้เสียงในลักษณะดังเบา ระบบเสียงมีเอกลักษณ์เฉพาะซึ่งใกล้เคียงกับระบบเสียงไมเนอร์ มิได้ใกล้เคียงกับระบบเสียงของดนตรีไทยแต่ประการใด ในการบรรเลงบทเพลงพบว่าไม่เป็นไปตามกลุ่มเสียงไมเนอร์

อะระโท โอราชีมา (2536) ศึกษาเกี่ยวกับพิธีกรรมและเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ ของคนมอญในเมืองไทย กรณีศึกษาในเขตอำเภอบ้านโป่งจังหวัดราชบุรีมีวัตถุประสงค์เพื่อจะ ศึกษาการดำรงชาติพันธุ์มอญในชีวิตประจำวันและพิธีกรรมต่างๆ โดยชาวมอญในชุมชนบ้านมนนี้มีลักษณะที่ซับซ้อนกัน 2 ระดับ คือ ในระดับที่เป็นคนไทย และในระดับที่เป็นคนมอญควบคู่กันไป ซึ่งการที่คนมอญในชุมชนบ้านมน มีเอกลักษณ์ส่วนหนึ่งที่เป็นคนไทยนั้น ไม่ใช่ว่ามีเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ไทย แต่มีเอกลักษณ์ส่วนหนึ่งของสังคมไทยหรือประเทศไทย ซึ่งหลายชาติพันธุ์ซับซ้อนอยู่ในระดับที่เป็นคนไทย คนมอญในชุมชนบ้านมนแบ่งใช้สัญลักษณ์ต่างๆของชาติพันธุ์มอญ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และกาลเทศะ เช่น การแต่งกาย และการใช้ภาษาเป็นต้น นอกจากนี้ สิ่งสำคัญที่จะนิยามความเป็นมอญในชุมชนบ้านมน คือ เชื้อสายของคนมอญ โดยเฉพาะสายเลือดทางผู้ชาย และพิธีกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การนับถือชะลอมห้าย เช่น พิธีเลี้ยงผี และพิธีรำผีนั้น เป็นกลไกสำคัญที่จะดำรงเอกลักษณ์ชาติพันธุ์มอญ โดยการสืบต่อทางสายเลือด และสืบต่อประวัติของชาติพันธุ์มอญ

ไฉน สนสกุล (2535) ได้ศึกษาการธำรงชาติพันธุ์และการผสมผสานกลมกลืนของชาวมอญบางชั้นหมาก จังหวัดลพบุรี พบว่า ชาวมอญบางชั้นหมากมีการปรับตัวให้เข้ากับสังคมไทย ซึ่งเป็นกลุ่มใหญ่ได้เป็นอย่างดีเพราะว่ามอญและไทยมีความสัมพันธ์แบบยอมรับโดยไม่มีอคติ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันจึงทำให้มีการผสมกลมกลืนจากมอญมาเป็นไทยส่วนใหญ่ ปัจจัยที่ทำให้เกิดการผสมกลมกลืนดังกล่าว ได้แก่ นโยบายของรัฐ การศึกษาอาชีพ และการตั้งถิ่นฐานและการอพยพย้ายถิ่น อย่างไรก็ตาม จากการศึกษายังพบอีกว่า ชาวมอญบางชั้นหมากยังคงรักษาเอกลักษณ์ ของกลุ่มบางประการเอาไว้ จนถึงปัจจุบัน เอกลักษณ์ที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ได้แก่ ภาษา ศาสนา พิธีกรรม ความเชื่อและขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งเอกลักษณ์เหล่านี้มีเพียงบางส่วนที่ผสมกลมกลืนเข้ากับวัฒนธรรมไทยซึ่งเป็นกลุ่มใหญ่ของประเทศด้วย

ถนอมศรี แสงทอง (2540: 223) ได้ทำการวิจัยและวิเคราะห์เกี่ยวกับบททำนองร้องเพลงมอญ ซึ่งได้ให้ข้อสรุปของผลการวิจัยได้ว่า บทเพลงร้องทำนองกลุ่มคำจะตรงกับเสียงลูกตกของบทเพลงบรรเลง ในการวิจัยครั้งนี้พบว่าเสียงของเพลงมอญจะเป็นเสียงต่ำเสมอ และการขับร้องจะยึดเอาทำนองของบทเพลงเป็นหลักเสมอ วรรณของบทเพลงร้องกับเพลงบรรเลง ทำนองเพลงจะคล้ายคลึงกันเป็นส่วนใหญ่ จากการวิเคราะห์บททำนองเพลงร้อง มีประโยชน์มากต่อการวิเคราะห์ในเรื่องเสียงของฆ้องมอญ สำเนียงเพลงมอญ และรูปแบบการบรรเลง

วิชา เชาวศิลป์ (2537) ได้ศึกษาลักษณะสำคัญของทำนองเพลงที่ใช้ประกอบพิธีทรงเจ้าของชาวมอญ ศึกษาเฉพาะตำบลเกาะเกร็ด โดยศึกษาเพลงเชิญเจ้า เพลงรำดาบ เพลงรำใบไม้ เพลงยกถาด เพลงทาบ และเพลงชนไก่ ในการศึกษาครั้งนี้ได้บันทึกทำนองเพลงทั้งโน้ตสากล และโน้ตไทยคู่กันไป ทำเพลงที่บันทึกเป็นทำนองกลางๆ ไม่เฉพาะเจาะจงเครื่องมือใดเครื่องมือหนึ่ง การศึกษาเป็นการวิเคราะห์โครงสร้างทำนองเพลง การสร้างทำนองโหมด การย้ายโหมด ผลการศึกษาพบว่าโครงสร้างของทำนองเพลง การสร้างทำนองโหมด การย้ายโหมด มีความคล้ายคลึงกับลักษณะเฉพาะบางอย่างของดนตรีไทยเดิม และดนตรีตะวันตก ในเรื่องการทำวิจัยครั้งนี้ นับว่าเป็นประโยชน์กับการวิจัยในเรื่องของรูปแบบคีตลักษณ์ และองค์ประกอบของบทเพลงรำผีมาก สามารถนำมาวิเคราะห์บทเพลงต่างๆ ของเพลงมอญที่นอกเหนือจากบทเพลงที่ได้วิเคราะห์เอาไว้แล้ว และสามารถนำมาใช้กับเพลงรำผีของปทุมธานีได้เป็นอย่างดี

สุรินทร์ ทับรอด (2541) ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่องผีราเื่องในนางศพของชาวมอญ พระประแดง เป็นปริญญานิพนธ์ สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล ผลการศึกษาพบว่าลักษณะและระดับเสียงของฆ้องมอญวงใหญ่มีลักษณะคล้ายกับของไทยคือ ฆ้องวงใหญ่มี 16 ลูก มีเสียงเรียงลำดับกัน ตั้งแต่ต่ำสุดถึงลูกยอด เมื่อเทียบลำดับเสียงกับฆ้องวงใหญ่ไทยแล้วจะมีเสียงเรียงกันตามแนวนับจากลูกต่ำสุดคือลูกที่ 1 2 3 4 5 6 และ 8 9 ในช่วงต่อไปจากลูกที่ 9 จึงจะเรียงลำดับเสียงตรงกับฆ้องไทย

ดวงรัตน์ ทรัพย์ประดิษฐ์ (2544) ได้ทำปริญญานิพนธ์เรื่องรำเจ้าพ่อของชาวมอญกรณีศึกษา ดนตรีและพิธีรำเจ้าพ่อของชาวมอญ ในสาขามานุษยวิทยามหิดล จากการศึกษาทำให้พบว่าเพลงมอญกับดนตรีมอญ เป็นดนตรีที่บรรเลงอยู่ในพิธีรำเจ้าพ่อที่ใช้เพลงมอญประกอบทำรำคนมอญเชื่อว่าเป็นพิธีศักดิ์สิทธิ์และเพื่อความเป็นสิริมงคลกับตระกูลของคนในชุมชนมอญ พิธีกรรมการรำเจ้าพ่อจะมีเพลงที่ใช้เกี่ยวกับงานมงคลและเพลงที่ใช้ในงานอวมงคล ผลการค้นคว้าครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมข้อมูลและความมุ่งหมายของการศึกษาของผู้วิจัย

จากข้อมูลทางด้านเอกสาร บทความวิชาการ และงานวิจัยที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ผู้วิจัยได้นำมาเป็นข้อมูลพื้นฐาน เพื่อศึกษาเป็นแนวทางและประยุกต์ใช้ในการทำวิจัยเรื่อง การศึกษาดนตรีเครื่องสายของชาวไทยเชื้อสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าและวิจัยเรื่องวงดนตรีเครื่องสายมอญตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาจากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีความรู้เรื่องเครื่องสายมอญ ผู้อาวุโส นักแสดงในวงเครื่องสายมอญ และได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารตำรารวมถึงงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและยังได้ออกปฏิบัติการภาคสนามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยศึกษาสภาพต่างๆ ของพื้นที่ และวัฒนธรรมต่างๆ ที่ยังคงมีอยู่ จากนั้นจึงได้รวบรวมข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์เรียบเรียงเป็นงานวิจัย โดยกำหนดวิธีการศึกษาไว้ดังนี้

1. ขั้รวบรวมข้อมูล

1.1 ข้อมูลจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ ดังนี้

1.1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้พื้นฐานด้านวัฒนธรรม ประเพณีพิธีกรรม และวงดนตรีเครื่องสายของชาวมอญ

1.1.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมาของชาวมอญในการอพยพเข้ามาสู่ประเทศไทย

1.1.3 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวงดนตรีเครื่องสายมอญ ในด้านเครื่องดนตรี โอกาสที่ใช้ในการบรรเลง วิธีการบรรเลง และเพลงที่ใช้ในการบรรเลง

ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าเอกสารจากหอสมุดของสถาบันต่างๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

- หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร
- สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล
- สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ห้องสมุดดนตรีสมเด็จพระเทพรัตนฯ มหาวิทยาลัยมหิดล
- ห้องสมุดประชาชนจังหวัดสมุทรสาคร
- ห้องสมุดศูนย์วัฒนธรรมสมุทรสาคร

1.2 ข้อมูลจากภาคสนามด้วยวิธีการดังนี้

1.2.1 การสังเกต โดยไม่มีส่วนร่วมบรรเลงเพลง ในวงเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว และเก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ในการดำเนินการ คือ เครื่องบันทึกเสียง แอบบันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพ วีดีทัศน์

1.2.2 การสัมภาษณ์ โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้างจากสมาชิกในวงเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ดังนี้

- นายสำเภา	แม่บุญเรือน	เครื่องดนตรี	ซอด้วง
- นายสวัสดิ์	ชาวบ้านเกาะ	เครื่องดนตรี	ซอด้วง, ขลุ่ย
- นายดวง	ครองเพชร	เครื่องดนตรี	ขลุ่ย
- นายสำราญ	มอญใต้	เครื่องดนตรี	ซอด้วง
- นายบุญเหลือ	มอญใต้	เครื่องดนตรี	ฉาบเล็ก, ฉิ่ง
- นายปัญญา	เร่บ้านเกาะ	เครื่องดนตรี	กลอง, ขลุ่ย
- นายบุญญิต	เร่บ้านเกาะ	เครื่องดนตรี	กลอง
- นายทองปลอน	พุลสมุทร	เครื่องดนตรี	ซอด้วง
- นายบุญยัง	สมบูรณ์จันทร์	เครื่องดนตรี	ซอด้วง
- นายสำโรง	ทองเขียว	เครื่องดนตรี	ซออู้
- นายธนาริ	จัดเกิดสมุทร	เครื่องดนตรี	ขลุ่ย

2. ชั้นศึกษาข้อมูล

1. แยกแยะประเด็นการศึกษาจากเอกสารงานวิชาการในประเด็นต่อไปนี้

1.1.1 ศึกษาประวัติศาสตร์ และสภาพแวดล้อมความเป็นมาของชาวมอญที่อาศัยอยู่ในตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

1.1.2 ศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรม รวมทั้งองค์ประกอบต่างๆ ด้านดนตรีในตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

2. แยกแยะประเด็นจากบทสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวงเครื่องสายมอญ ในหัวข้อต่อไปนี้

2.2.1 ลักษณะเครื่องดนตรี และบทเพลงของวงเครื่องสายมอญ

2.2.2 รูปแบบและบทบาทหน้าที่ของวงเครื่องสายมอญ อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

3. ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลภาคสนามเป็นข้อมูลหลัก ใช้ข้อมูลจากเอกสารงานวิจัย ตำราหนังสือทางวิชาการ เอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆที่เกี่ยวข้อง เป็นข้อมูลสนับสนุน โดยมีรายละเอียดของการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สภาพและบทบาททางวัฒนธรรมดนตรีเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

1.1 สภาพทั่วไปของชาวมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว

1.1.1 ประวัติชาวมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว

1.1.2 การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน

1.1.3 สถาบันครอบครัว

- 1.1.4 การแต่งกาย
- 1.1.5 อาชีพ
- 1.1.6 สาธารณูปโภค
- 1.1.7 การศึกษา
- 1.2 สภาพทางวัฒนธรรมดนตรี
 - 1.2.1 ประวัติความเป็นมาของดนตรี
 - 1.2.2 เครื่องดนตรีประเภทต่างๆ
 - 1.2.3 วิธีการบรรเลง
 - 1.2.4 นักดนตรี
- 1.3 บทบาททางวัฒนธรรมดนตรี
 - 1.3.1 ประเภทของดนตรี
 - 1.3.2 ดนตรีกับสังคมในปัจจุบัน
- 2. บทเพลงของวงเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

4. ขั้นสรุป

ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ ได้นำมาเรียบเรียงในรูปแบบเชิงพรรณนาวิเคราะห์ เป็นความเรียง และสรุปผลเป็นรายงานการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาทางวัฒนธรรมทางดนตรีนั้น ดนตรีพื้นบ้านได้นำมาศึกษาทั้งในแง่เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ และการประยุกต์ใช้อันเกิดจากผลความรู้ การศึกษาวัฒนธรรมดนตรีของชนกลุ่มย่อยทางวัฒนธรรม ยังช่วยส่งผลก่อให้เกิดความภาคภูมิใจของชนในวัฒนธรรมนั้นๆ เกิดความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมของเขา เกิดการยอมรับในภูมิปัญญาชาวบ้าน อันจะนำไปสู่การเข้าถึงคุณค่า ความหมาย เกิดการยอมรับ มีการสืบทอดและปรับปรุงให้เหมาะสมกับยุคสมัย (ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์. 2536: 1) การศึกษาดนตรีภูมิภาคต่างๆ จึงมิได้มีความหมายเพียงแค่นิยามของวัฒนธรรมประจำชาตินั้นๆ เป็นหลัก แต่ยังหมายความถึงดนตรีและวัฒนธรรมของบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ณ ที่ใดที่หนึ่ง โดยเฉพาะ (ปัญญา รุ่งเรือง. 2541: 116) ฉะนั้น ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาวรรณกรรมดนตรีเฉพาะกลุ่ม หรือการศึกษาดนตรีและวัฒนธรรมในเมืองก็ตาม ในแง่ของการศึกษาถือว่ามีความสำคัญเท่าเทียมกันทั้งสิ้น และการศึกษาดนตรีภูมิภาคก็มีได้มุ่งเน้นเฉพาะดนตรีแบบดั้งเดิมเท่านั้น แต่ยังให้ความสนใจต่อดนตรีที่เป็นผลมาจากการประสานวัฒนธรรมของผู้คนต่าง ๆ ซึ่งมาอยู่รวมกันในเมือง อันก่อให้เกิดดนตรีและบทเพลงใหม่ๆ ที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนอีกด้วย ซึ่งเป็นหน้าที่ของนักมานุษยวิทยาที่จะต้องศึกษาและทำความเข้าใจด้วยว่า กระแสวัฒนธรรมสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา นั้นย่อมเป็นผลให้ดนตรีและศิลปะเปลี่ยนแปลงไปด้วยเช่นกัน

1. สภาพและบทบาททางวัฒนธรรมดนตรีเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว

อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

ดนตรีเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร เป็นดนตรีที่เกิดขึ้นจากชุมชนชาวมอญ ที่เข้ามาตั้งรกรากอยู่ในแผ่นดินไทย โดยได้นำเอาดนตรี ประเพณี วัฒนธรรมของชาติตัวเองเข้ามาถือปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

1.1 สภาพทั่วไปของชุมชนมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว

1.1.1 ประวัติชาวมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว

การอพยพของชาวมอญที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในจังหวัดสมุทรสาครนั้น ไม่มีหลักฐานบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ต่างจากการอพยพเข้ามาของชาวมอญส่วนอื่นๆ ของไทย เช่น ชาวมอญจังหวัดสมุทรปราการ นนทบุรี และปทุมธานี ซึ่งมีการอพยพเข้ามา โดยมีใบบอกมาล่วงหน้า พระเจ้าแผ่นดินฯ จึงทรงโปรดให้จัดกองทัพไปรับ และจัดสถานที่ให้อยู่อย่างเป็นทางการ ด้วยเป็นเพราะชาวมอญในจังหวัดสมุทรสาครนั้น จำนวนหมู่บ้านที่เข้ามาน้อย แล้วค่อยๆ รวมตัวกันภายหลัง หรือเข้ามาแต่ก่อนที่มีการบันทึกเอาไว้อย่างเป็นทางการ แต่มีผู้กล่าวว่า ชาวมอญในจังหวัดสมุทรสาคร เข้ามาสมัยเดียวกันกับชาวมอญที่บ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ที่มีสถูปเจดีย์

สถาปัตยกรรมมอญเป็นหลักฐานยืนยันว่าเป็นกลุ่มมอญที่เก่าแก่ วิถีชีวิตและภาษามอญที่ใช้ก็แปลก และเก่าแก่กว่าที่อื่น นั่นคือในช่วงพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 (พ.ศ. 2352–2367)

สิ่งที่สามารถยืนยันคำบอกเล่าของบรรดาผู้สูงอายุเหล่านั้น คือ เอกสารฉบับพิมพ์ภาษามอญ พิมพ์ในประเทศพม่า ชื่อว่า “เถระปอดต้อย” เป็นหนังสือที่รวบรวมประวัติพระเถระผู้ใหญ่ในธรรมยุติกาย ของชาวมอญ (ประเทศพม่าในปัจจุบัน) ผู้นำพุทธศาสนาแบบธรรมยุติกายมาจากเมืองไทยไปเผยแผ่ที่เมืองมอญ คือ พระไตรสรณรัช (อาจารย์เย็น) โดยระบุว่าท่านมหาเย็นเป็นผู้ที่สถาปนาธรรมยุติกายในเมืองมอญ เมื่อเดือน 12 ขึ้น 13 ค่ำ วันพฤหัสบดี ปีจุลศักราช 1203 (พ.ศ. 2384) ท่านได้ถือกำเนิดในหมู่บ้านมอญ ชื่อบ้านคลองครุ จังหวัดสมุทรสาคร

อาจารย์เย็นอุปสมบทที่วัดบวรนิเวศวิหาร มีสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ เป็นพระอุปัชฌาย์ สอบได้เปรียญธรรม 5 ประโยค มีความเชี่ยวชาญภาษามอญและบาลีเป็นอย่างดี เป็นพระเปรียญผู้ใหญ่รูปหนึ่งที่มีความไว้วางใจแต่งตั้งให้เป็นครูสอนพระปริยัติธรรมประจำสำนัก มีลูกศิษย์ศึกษาในสำนักของท่านเป็นจำนวนมาก ภายหลังท่านได้ลาสิกขาเข้ารับราชการเป็นมหาดเล็กในกรมพระนเรศวรฤทธิ์ เป็นเวลา 1 ปี แล้วเดินทางไปเมืองหงสาวดี ท่านเบื่อหน่ายวิสัยฆราวาส จึงอุปสมบทอีกครั้งที่นั่น ในระหว่างนั้นท่านได้นำพุทธศาสนาธรรมยุติกายจากเมืองไทยไปเผยแผ่ยังบรรดาวัดมอญในประเทศพม่าด้วย เมื่อ พ.ศ. 2419 และท่านได้สร้างวัดมอญขึ้นที่นั่นเป็นจำนวนถึง 52 วัด หนึ่งในนั้นชื่อว่า “วัดมหาเย็น”

ผู้สูงอายุชาวมอญ จังหวัดสมุทรสาคร ต่างรู้จักประวัติอาจารย์เย็นเป็นอย่างดี ทั้งคำบอกเล่าของญาติผู้ใหญ่และการเดินทางไปวัดมหาเย็นที่เมืองมอญมาแล้วด้วยตนเอง ต่างยืนยันว่าพ่อและแม่ของอาจารย์เย็นเป็นมอญที่เกิดในเมืองไทย แต่ไม่ทราบว่ายอพยพมาจากไหน ได้มาตั้งรกรากที่บ้านคลองครุ จังหวัดสมุทรสาคร มีบุตร ธิดารวมกันทั้งสิ้น 10 คน เมื่อนับปีเกิดของอาจารย์เย็น คือ พ.ศ. 2384 อาจารย์เย็นเป็นลูกคนที่ 2 คาดว่ามีอายุห่างจากพี่สาว 1–2 ปีขึ้นไป ตอนที่ให้กำเนิดอาจารย์เย็น พ่อแม่ของอาจารย์เย็นคงอายุราว 20–25 ปี เมื่อมีผู้ยืนยันว่าพ่อแม่อาจารย์เย็นเกิดในเมืองไทย แสดงว่าทั้งพ่อและแม่ต้องมาอยู่ที่บ้านคลองครุอย่างน้อยก่อน พ.ศ. 2362 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ใกล้เคียงกับการอพยพครั้งใหญ่ของมอญสมัยรัชกาลที่ 2 คือ พ.ศ. 2358 แต่ในการอพยพครั้งนี้ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยโปรดฯให้ไปตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ สามโคก ปากเกร็ด และพระประแดง มิได้กล่าวถึงสมุทรสาคร แต่อาจเป็นไปได้ว่าในการอพยพครั้งนี้ ซึ่งเป็นการอพยพครั้งใหญ่มาก เป็นจำนวนถึง 40,000 คนเศษ อพยพกันเข้ามาหลายเส้นทาง เนื่องจากถูกพม่ากดขี่อย่างหนัก ฉะนั้น ในการอพยพอาจมีการตกหล่น กระจายกระจัดกระจาย พลัดหลงกันบ้าง เมื่อเดินทางมาถึงประเทศไทยแล้ว และล่องเข้ามายังสมุทรสาคร จึงต้องปักหลักรอญาติที่จะตามกันมา

เอกสารฝ่ายศาสนสถาน กรมการศาสนา ระบุประวัติวัดในชุมชนมอญดั้งเดิม ตำบลท่าทราย ตำบลบ้านเกาะ จังหวัดสมุทรสาคร คือ วัดบางปลา สร้างเมื่อ พ.ศ. 2320 และวัดเกาะ สร้างเมื่อ พ.ศ. 2318 สอดคล้องกับเอกสารกรมศิลปากร ระบุว่าอุโบสถวัดเกาะ มีรูปแบบสถาปัตยกรรม ศิลปะการตกแต่ง รวมทั้งพระพุทธรูปทรงเครื่องยืนในอุโบสถ เป็นศิลปะแบบมอญ และอยุธยาตอนปลาย

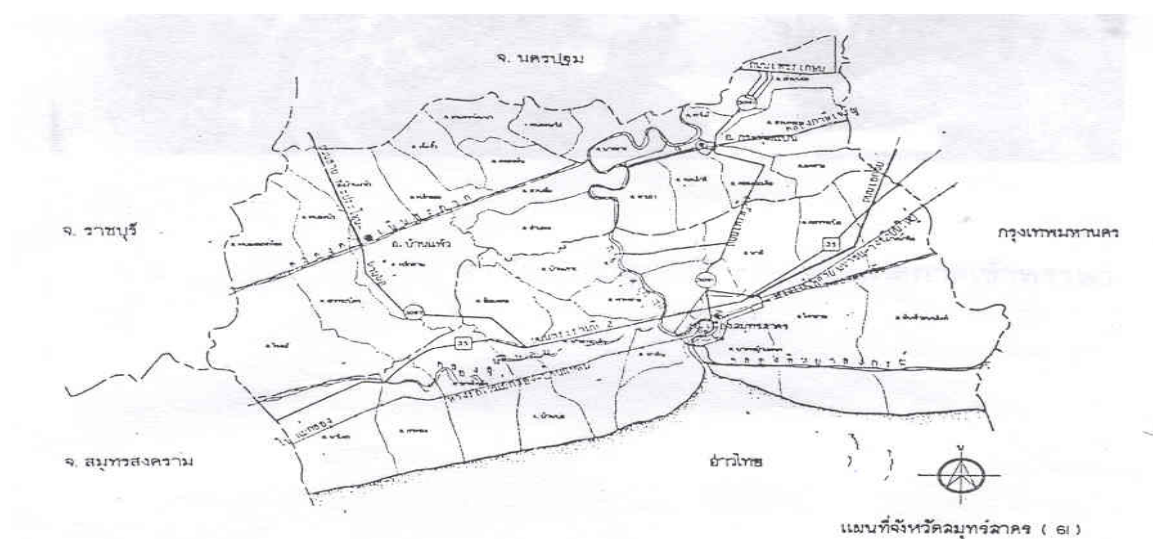
จากหลักฐานข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ชุมชนมอญที่สมุทรสาครในยุคแรกตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ตำบลบ้านเกาะ และตำบลท่าทราย ต่อมา ชุมชนในตำบลบ้านเกาะและตำบลท่าทรายมีความแออัด จึงได้ขยายขยายพื้นที่ทำกินออกไปทางด้านทิศตะวันออก คือ ตำบลอำแพง ตำบลเจ็ดริ้ว

ชาวไทยรามัญทุกครอบครัวในตำบลเจ็ดริ้ว นับถือศาสนาพุทธอย่างเคร่งครัด รวมถึงการปฏิบัติกิจกรรมในวันสำคัญทางพุทธศาสนา เช่น งานบุญต่าง ๆ ชาวไทยรามัญทุกเพศ ทุกวัย จะพากันเข้าวัดจัดหาสำหรับอาหารถวายพระ ฟังเทศน์ ถือน้ำพระ วัตถุประสงค์ที่ชาวมอญตำบลเจ็ดริ้วได้ร่วมกันสร้างขึ้นมา มีอยู่ 3 วัดด้วยกัน คือ

1. วัดหลักสองราษฎร์บำรุง
2. วัดกระโจมทอง
3. วัดรามัญวงศาราม (วัดเจ็ดริ้ว ในปัจจุบัน)

1.1.2 การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน

ตำบลเจ็ดริ้ว เป็นตำบลหนึ่งในเขตอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ 6,906 ไร่ คิดเป็น ร้อยละ 1.30 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด แบ่งการปกครองเป็น 5 หมู่บ้าน ตั้งอยู่ห่างจากศูนย์กลางอำเภอบ้านแพ้วประมาณ 12 กิโลเมตร มีอาณาเขตดังนี้ คือ

ภาพประกอบ 1 แผนที่อาณาเขต ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	อำเภอสามปราชญ์ จังหวัดนครปฐม
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลสวนส้ม , ตำบลหลักสาม จังหวัดสมุทรสาคร
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลเกษตรพัฒนา จังหวัดสมุทรสาคร
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

การสร้างบ้านเรือน นิยมปลูกสร้างบ้านเรือนในบริเวณที่ราบลุ่ม ใกล้แม่น้ำลำคลอง ด้านการก่อสร้างจะแตกต่างไปจากการก่อสร้างของคนไทย คือ ชาวมอญจะหันด้านชื่อของเรือน ไปทางแม่น้ำลำคลอง หรือหันหน้าบ้านเรือนไปทางทิศตะวันตก เพื่ออากาศจะได้ไม่ร้อน เพราะมีลมพัดหมุนเวียนตลอดปี จนมีคำพังเพยว่า “มอญขวาง” ลักษณะบ้านเรือนแต่เดิม จะเป็นบ้านหลังคามุงจาก ฝาบ้านขัดด้วยตับจาก พื้นบ้านเป็นไม้ที่หาได้ในท้องถิ่น ส่วนมากจะใช้เสาไม้จริงซึ่งเป็นไม้เนื้อแข็ง ทำโครงของบ้าน และเสาเอกของบ้านจะจัดให้เป็นทิศฐานผีบ้านผีเรือนตามความเชื่อของมอญ ลักษณะตัวบ้าน สร้างแบบยกพื้น มีห้องเดี่ยวเป็นห้องเอนกประสงค์ ใช้เป็นห้องรับแขก ห้องครัว ห้องอาหาร และห้องประกอบพิธีกรรม ครอบครัวยุคใหม่มีบุตรสาวโตแล้ว อาจกันท้ายห้องด้วยฉากให้แยกห้องนอนต่างหาก แต่รูปแบบบ้านได้เปลี่ยนไปตามยุคสมัย ที่พบเห็นในปัจจุบัน ลักษณะบ้านเรือนปลูกแบบสมัยนิยม เน้นที่ความทนทานแข็งแรง ประโยชน์ใช้สอย เปลี่ยนจากหลังคามุงจากมาเป็นหลังคากระเบื้อง หรือสังกะสี ฝาบ้าน เปลี่ยนจากตับจากเป็นปูนหรือไม้แผ่น ขนาดของตัวบ้านขึ้นอยู่กับฐานะของครอบครัว

ภาพประกอบ 2 ลักษณะบ้านเรือนของชาวมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

จำนวนประชากร

จากผลการสำรวจจำนวนประชากร ตำบลเจ็ดริ้ว จังหวัดสมุทรสาคร มีจำนวนประชากรทั้งหมด 3,744 คน จำนวน 671 หลังคาเรือน

เพศชาย	1,786	คน
เพศหญิง	1,958	คน
รวมจำนวนประชากรทั้งสิ้น	3,744	คน

1.1.3 สถาบันครอบครัว

โดยทั่วไปครอบครัวชาวมอญมีรูปแบบเป็นครอบครัวเดี่ยว ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก เมื่อแต่งงานแล้ว การออกเรือนจะแล้วแต่จะไปอยู่กับฝ่ายหญิงหรือฝ่ายชาย ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับฐานะของแต่ละฝ่ายว่าใครมีฐานะดีกว่า จนกระทั่งหนึ่งปีผ่านไป หรือหากน้องสาวแต่งงาน ครอบครัวพี่สาวก็จะแยกออกไปสร้างบ้านอยู่ใกล้ๆ แต่สำหรับบุตรสาวคนสุดท้าย จะต้องอยู่กับพ่อ แม่ ไปตลอดแม้จะแต่งงานแล้วก็ตาม เพราะมีหน้าที่เลี้ยงดูตอบแทนคุณพ่อ แม่ ดังนั้น ลูกคนสุดท้ายจึงได้รับมรดกที่ดิน รวมทั้งที่บ้านมากกว่าพี่คนอื่น ครอบครัวใดที่ไม่มีลูกสาว ลูกชายก็จะทำหน้าที่แทน

การแต่งงานของชาวมอญ ไม่นิยมแต่งงานกับคนนอกกลุ่ม หนุ่มสาวจะมีอิสระในการเลือกคู่ครองของตนเอง เมื่อแต่งงานแล้ว จะอยู่ด้วยกันแบบผัวเดียวเมียเดียวไปตลอด ผู้อาวุโสในบ้าน คือพ่อแม่ ของฝ่ายชายหรือฝ่ายหญิง แล้วแต่จะออกเรือนไปร่วมครอบครัวกับฝ่ายไหน ผู้อาวุโสจะมีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว จะได้รับการเคารพยกย่องอย่างสูงในการตัดสินใจต่างๆ ของครอบครัว จะต้องมีการปรึกษาหารือและเชื่อฟังความคิดเห็นของผู้อาวุโส

การที่ครอบครัวมอญมีลักษณะประนีประนอม และเสมอภาคเป็นอย่างมากในระหว่างสามีภรรยา ทำให้สังคมชาวมอญได้รับการยอมรับนับถือข้ามไปสู่หมู่บ้านอื่นๆ ในแต่ละหมู่บ้านทุกหลังคาเรือน ต่างก็เป็นส่วนหนึ่งของหมู่บ้าน เจ้าของบ้านทุกคนมีสิทธิ์แสดงความคิดเห็น ปรึกษาหารือร่วมกัน ในเรื่องราวต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้อาวุโสทุกคน จะได้รับการเคารพนับถือจากชาวบ้านทุกคน

1.1.4 การแต่งกาย

การแต่งกายของชาวมอญดั้งเดิมตามที่ได้บันทึกไว้จากหนังสือวัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดสมุทรสาคร บันทึกไว้ว่า

ผ้าถุงของผู้ชายนั้น มอญ เรียกว่า เกล็ด ส่วนคำว่า โสร่งนั้น มาเรียกเอาภายหลัง คาดว่าคงเรียกตามอย่างไทย ส่วนเสื้อเป็นแบบเดียวกับที่พม่าใส่ คือเป็นเสื้อคอกลมผ่าอกตลอด แขนทรงกระบอก มีเสื้อตัวสั้นแขนกุด แบบแจ็กเก็ต สวมทับด้านนอก สมัยก่อนนิยมโพกผ้าที่ศีรษะ เมื่ออยู่เมืองไทยนานเข้าจึงเลิก หันมาตัดผมสั้นแบบไทย

ภาพประกอบ 3 ลักษณะการแต่งกายของผู้ชายชาวมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว

ผ้าห่มของผู้หญิง มอญเรียกว่า หินันท์ คล้ายผ้าห่มของผู้ชาย แต่ลายของผู้หญิงละเอียดกว่า สวยงามกว่า ส่วนเสื้อตัวในเป็นแบบคอกลมแขนกุดตัวสั้นแค่อว เล็กพอดีตัว สีสด สวมทับด้วยเสื้อแขนยาวทรงกระบอก ผ้าลูกไม้เนื้อบาง สีอ่อน มองเห็นเสื้อตัวใน ถ้ายังสาวอยู่แขนเสื้อจะยาวถึงข้อมือ หากมีครอบครัวแล้ว จะเป็นแขนสามส่วน

ภาพประกอบ 4 ลักษณะการแต่งกายของผู้หญิงชาวมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว

ผู้หญิงมอญทุกคน นิยมไว้ผมยาวเกล้าผมมวย โดยมีเครื่องประดับ 2 ชั้น บังคับไม่ให้ผมหลุดร่วง คือ โลหะรูปตัว U แคบๆ และโลหะรูปปีกกา } ตามแนวนอน ภาษามอญ เรียกว่า กะนดโซ่ก และตะเหลียงโซ่ก จากนั้นประดับด้วย “ กระหล่ำ ” รอบมวยผม ที่หน้าผากจะปล่อยไรผม มวยผมของมอญในเมืองไทยจะค่อนข้างมาทางด้านหลัง หากเป็นมอญในพม่าตอนเป็นสาว จะเกล้าไว้ด้านบนกลางกระหม่อม เมื่อแต่งงานแล้วจะเกล้าต่ำลงมาเหมือนมอญในเมืองไทย

เมื่ออยู่ในเมืองไทยนานเข้า ชาวมอญก็รับเอาอิทธิพลการแต่งตัวของไทย หันมาแต่งตามสมัยนิยมอย่างไทย จะยังคงเอกลักษณ์ของชาวมอญไว้ ก็เฉพาะเมื่อมีงานพิธีการ งานบุญ หรืองานรื่นเริงต่างๆ โดยเปลี่ยนแปลงเครื่องแต่งกายบางอย่าง เช่น เสื้อของผู้ชาย จะเป็นเสื้อแขนสั้นทั่วไป เสื้อของผู้หญิง จากที่เคยกำหนดรูปแบบและความยาวของแขนเสื้อ ก็เป็นแล้วแต่ความพอใจ และความสวยงามของแต่ละบุคคล

แต่ที่ยังคงไม่เปลี่ยนแปลงและขาดไม่ได้ นั่นก็คือ ผ้าสไบ ภาษามอญ เรียกว่า หยาดแระเหริมโตะ ซึ่งจะเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชาวมอญในจังหวัดสมุทรสาคร โดยใช้ได้ทั้งชายหญิง ผู้ชายนิยมใช้เป็นผ้าขาวม้าลวดลายต่างๆ พาดบาโดยทิ้งชายผ้าทั้งสองข้างไปด้านหลัง ผู้หญิงใช้ผ้าทอลายฉลุ อาจมีปักลวดลายต่างๆ หน้ากว้างประมาณ 5 นิ้ว พาดเฉียงบนไหล่ซ้าย ทิ้งชายผ้าข้างหนึ่ง ไปด้านหลัง

ภาพประกอบ 5 การแต่งกายในวันสำคัญ ของผู้หญิงมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว

1.1.5 อาชีพ

อาชีพดั้งเดิมของชาวมอญ ตำบลเจ็ดริ้วประกอบอาชีพทำนาเป็นหลัก แต่เดิมเป็นเศรษฐกิจแบบพึ่งพาตนเอง แทบจะเรียกได้ว่า เป็นสังคมปิด เพราะชาวมอญจะอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ยึดอาชีพ ทำสวน ทำนาตัดฟืน เฝ้าถ่าน เย็บจากและค้าจากมุงหลังคา ชาวมอญในอดีตไม่นิยมทำประมงและเลี้ยงสัตว์เพื่อการค้าหรือทำอาหาร ผลผลิตที่ได้จากการทำนา ทำสวน เมื่อเหลือจากการบริโภค ก็จะทำการค้าขายแลกเปลี่ยนภายในหมู่บ้านและหมู่บ้านข้างเคียง

มาจนถึงช่วง พ.ศ. 2507 เกษตรตำบลได้เข้ามามีบทบาทในการให้ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรสวนผลไม้ หลายครัวเรือน จึงเริ่มเปลี่ยนอาชีพจากการทำนาเป็นทำสวนผลไม้ เช่น องุ่น พุทรา มะพร้าว น้ำหอม มะม่วง เนื่องจากสามารถสร้างรายได้ที่แน่นอนกว่าการทำนา อาชีพตัดฟัน เฝือกถ่าน เย็บจากและค้าจากมุงหลังคา ไม่ได้รับความสนใจอย่างเคย ประกอบกับปัจจุบันเส้นทางการคมนาคมเจริญขึ้น คุณค่าของผลผลิตลดลง ถนนมีเพิ่มมากขึ้น ความเจริญและโรงงานอุตสาหกรรมเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว รูปแบบเศรษฐกิจของชุมชนมอญ ตำบลเจ็ดริ้วเปลี่ยนแปลงไป การติดต่อกับสังคมภายนอกทำได้ง่ายและรวดเร็ว ชาวชนมอญรุ่นใหม่ได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น ความเจริญเข้ามามีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงสภาพความเป็นอยู่ของชาวมอญจากอดีต จนเกือบจะไม่หลงเหลือเค้าโครงเดิม

1.1.6 สาธารณูปโภค

จังหวัดสมุทรสาครเป็นปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร มีสภาพสังคมแบบกึ่งชนบท กึ่งเมืองประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองส่วนใหญ่ จะตั้งบ้านเรือนกระจุกตัวอยู่ริมถนนสายหลักและสายรอง มีลักษณะครอบครัวเดี่ยว ส่วนในชนบทการตั้งบ้านเรือนจะกระจายอยู่ตามริมแม่น้ำลำคลอง จากแผนพัฒนาด้านสุขภาพระดับจังหวัด ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2549-2551) จังหวัดสมุทรสาครเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูงเป็นเมืองที่มีธุรกิจด้านประมงครบวงจรที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย มีความหลากหลายของอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ และยังมีการเกษตรที่มีพืชผัก ผลไม้ และดอกไม้ ทั้งเพื่อการส่งออกและบริโภคภายในประเทศ มีรายได้ติดอันดับ 1 ใน 10 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด มีแหล่งน้ำชลประทานจำนวน 303,142 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 55.60 ของพื้นที่จังหวัด ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ทำการเกษตรทั้ง 3 อำเภอ พื้นที่ชลประทานดังกล่าวอยู่ในความรับผิดชอบของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาภาษีเจริญ จำนวน 128,705 ไร่ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาดำเนินสะดวก จำนวน 90,193 ไร่ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครปฐม จำนวน 29,464 ไร่ และโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครปฐม จำนวน 54,780 ไร่ และมีพื้นที่ทางตอนล่างของจังหวัดที่อยู่ติดกับชายทะเลเป็นพื้นที่นอกเขตชลประทาน จำนวน 242,074 ไร่ อยู่ในความรับผิดชอบของโครงการชลประทานสมุทรสาคร ส่วนแหล่งน้ำธรรมชาติ ได้รับน้ำส่วนใหญ่จากแม่น้ำท่าจีน และแม่น้ำเจ้าพระยาโดยการชลประทาน โดยมีโครงการเก็บน้ำจากแหล่งน้ำในลำคลองชลประทาน 10 สาย และคลองธรรมชาติกว่า 170 สาย

ตำบลเจ็ดริ้ว เป็นกลุ่มที่ประกอบอาชีพทำการเกษตรเป็นหลัก แหล่งน้ำจึงมีความสำคัญมากในการเพาะปลูก ประกอบกับลักษณะการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนแบบเดิมของชาวมอญที่ยึดเส้นทางน้ำในการสร้างที่อยู่อาศัย จึงทำให้ชุมชนชาวมอญแข็งแกร่งยิ่งขึ้น เนื่องจาก ไม่มีปัญหาเรื่องการโยกย้ายบ้านเรือนตามการประกอบอาชีพ

1.1.7 การศึกษา

ในอดีต ถือได้ว่าเป็นยุคมืดหรือยุคบอด ชาวมอญไม่สนับสนุนให้บุตรหลานเรียนหนังสือสามัญเท่าที่ควร เนื่องจากไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา เมื่อพวกตนประกอบอาชีพอะไรก็จะสอนให้ลูกหลานยึดอาชีพนั้นตาม ลูกหลานใครที่ช่วยทางบ้านประกอบอาชีพได้ตั้งแต่ยังเด็ก จะได้รับการยกย่องว่า ผู้ใหญ่ในบ้านอบรมเลี้ยงดูเป็นอย่างดี ถ้าได้รับการศึกษาอาจทำให้มีหัวคิด และอาจดิ้อร้นไม่ฟังคำผู้ใหญ่สอน ในสมัยนี้การสื่อสารจะใช้ภาษามอญ สื่อสารกันเฉพาะในกลุ่มคนมอญด้วยกัน รวมถึงบทสวดมนต์และการเทศน์ ซึ่งเป็นพิธีกรรมทางศาสนาด้วย

เลขมอญ ๑๐ ตัว

๑	๒	๓	๔	๕
๖	๗	๘	๙	๑๐

สระภาษามอญมี ๑๒ ตัว

สระสั้น	๑	๒	๓	๔	๕	๖
สระยาว	๑	๒	๓	๔	๕	๖

พยัญชนะภาษามอญมี ๓๕ ตัว

ก	ข	ค	จ	ฉ
ช	ฎ	ฏ	ฐ	ณ
ด	ต	ถ	ด	น
ป	พ	บ	ผ	ม
ย	ร	ล	ว	ศ
ห	ฬ	อ	ฮ	เอ

หมายเหตุ ๑ เขียนได้ ๒ อย่าง ๒
 ๓ เขียนได้ ๓ อย่าง ๔, ๕
 ๖ เขียนได้ ๓ อย่าง ๗, ๘
 ๙ เขียนได้ ๒ อย่าง ๑

ภาพประกอบ 6 เลขมอญ พยัญชนะมอญ สระมอญ

จนถึงสมัยนี้ วิวัฒนาการเปลี่ยนไป มีการคมนาคมดีขึ้น สภาพความเป็นอยู่ในสังคมดีขึ้น ชุมชน แนวคิดของคนมอญเปลี่ยนแปลงไป สังคมภายนอกที่ล้อมรอบชุมชนมอญเจริญก้าวหน้าขึ้น ทำให้การศึกษาไม่ใช่ของต้องห้ามอีกต่อไป ผู้ใหญ่สนับสนุนให้ลูกหลานเรียนสูงขึ้น ภาษาที่ใช้พูด อ่าน เขียน ในตอนนี้ จึงใช้ภาษาไทยเป็นส่วนใหญ่ แต่ถึงอย่างไร ชาวมอญก็ไม่ทิ้งภาษาชาติกำเนิดของตัวเอง เพราะระหว่างการสื่อสารในครอบครัว หรือเฉพาะคนมอญด้วยกัน ก็จะใช้ภาษามอญ ทั้งนี้ เพื่อเป็นวิธีการที่อนุรักษ์ภาษามอญไว้ ให้เยาวชนรุ่นหลังได้สืบทอดกันต่อไป

1.2 สถานภาพของวงดนตรีเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

จากที่ชาวมอญได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน อยู่ในตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ได้นำเอาขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมของชาติตัวเองเข้ามาถือปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นภาษาพูด ลัทธิประเพณี ศาสนา ศิลปะ การดนตรีและนาฏศิลป์ ชาวมอญที่อยู่ในประเทศไทยจะปฏิบัติตามประเพณีและวัฒนธรรมของตนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ทั้งนี้ เพื่อให้คงอยู่ถึงเอกลักษณ์ของความเป็นชนชาติมอญ เหมือนกับที่คนในชุมชนกำลังช่วยกันฟื้นฟูวงดนตรีเครื่องสายมอญที่ได้สูญหายไป กลับมาอีกครั้ง

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของดนตรี

วงดนตรีเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ที่ได้ชื่อว่าเป็นวงดนตรีประจำตำบลเจ็ดริ้ว คือ วงมิตร์โซว์ เป็นวงเครื่องสายมอญที่สมบูรณ์ ทั้งเครื่องดนตรีและบทเพลง ในตอนนั้น ชุมชนมอญแต่ละชุมชนจะมีวงดนตรีเป็นของตัวเอง สืบเนื่องจากประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ ที่ต้องมีดนตรีมาประกอบ นักดนตรีในวงมิตร์โซว์ไม่ใช่ นักดนตรีอาชีพ ทุกคนประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ใช้เวลาว่างจากการทำสวน ทำนาในการต่อเพลง และซ้อมบทเพลง รับประทานอาหารในตำบลเจ็ดริ้วและตำบลใกล้เคียง จนเมื่ออายุเริ่มมากขึ้น นักดนตรีแต่ละคนจึงค่อยๆ เลิกการเล่นดนตรีไป โดยที่ไม่มีนักดนตรีรุ่นหลังสืบทอด รวมทั้งเครื่องดนตรีที่ไม่ได้มีการเก็บรวบรวมไว้ แล้วแต่ว่าใครเป็นเจ้าของ ต่างเก็บของตัวเองไว้ ในช่วงนี้ หากในตำบล เจ็ดริ้วมีงาน ต้องว่าจ้างวงดนตรีมาจากบางกระดี่บ้าง ปทุมธานีบ้าง ราชบุรีบ้าง ซึ่งค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง หรืออีกทางเลือกหนึ่งของคนในสมัยนั้น คือ เจ้าภาพ จะลดขั้นตอนของพิธีกรรมลง เพื่อประหยัดค่าใช้จ่าย ประกอบกับค่านิยมสมัยใหม่ที่เข้ามาแทนที่วัฒนธรรมเดิม ความนิยมในของที่มีอยู่ค่อยๆ เลือนหายไป คนรุ่นใหม่เห็นเป็นของเก่าแก่ ล้าสมัย จึงทำให้ตั้งแต่นั้นมา วงเครื่องสายมอญ ในตำบลเจ็ดริ้ว ไม่มีอีกต่อไป ในช่วงที่วงมิตร์โซว์ยังรับการแสดงอยู่นั้น คุณปู่จำเริญ แสงไข้ เป็นนักดนตรีคนหนึ่งในวงมิตร์โซว์ ได้ถ่ายทอดความรู้ทางดนตรี ให้กับลูกชาย และเด็กๆ ที่สนใจในสมัยนั้นอยู่บ้าง แต่ไม่ได้รวมตัวกันเพื่อตั้งเป็นวงดนตรีเครื่องมอญขึ้นมา

จนถึงในช่วงประมาณ พ.ศ 2545 ช่วงที่ทางราชการมีกระแสให้อนุรักษ์วัฒนธรรมในท้องถิ่น เพื่อกระตุ้นให้สังคมเล็งเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น พระอาจารย์ต่วน แสงไข้ ลูกชายของคุณปู่จำเริญ ประจำพรรษาที่วัดเจ็ดริ้ว จึงได้รวบรวมคนที่เคยได้รับการถ่ายทอดดนตรีในสมัยนั้น

ให้มารวมตัวกันเพื่อฟื้นฟูวงดนตรีเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว ให้กลับมาอีกครั้ง ซึ่งสามารถรวบรวมได้ประมาณ 11 คน ทั้งคนเก่าแก่และคนรุ่นใหม่ที่น่าสนใจ โดยใช้ชื่อวงดนตรีว่า วงเครื่องสายมอญตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ส่วนเครื่องดนตรีชุดเก่าได้เสื่อมสภาพและสูญหายไปตามกาลเวลา เพราะทายาทของนักดนตรีรุ่นก่อน ไม่มีใครที่สืบทอดการบรรเลง จึงไม่ได้ดูแลเก็บรักษา คุณลุงสำเภา แม่บุญเรือน คุณลุงสวัสดิ์ ชาวบ้านเกาะ นักดนตรีในวงได้ประดิษฐ์เครื่องดนตรีขึ้นมาใหม่ โดยนักดนตรีทุกคนที่มาร่วมบรรเลงในวงเครื่องสายมอญตำบลเจ็ดริ้วในครั้งนี้ ต่างก็เล็งเห็นและตระหนักถึงความสำคัญที่นอกเหนือไปจาก การที่ไม่ต้องว่าจ้างนักดนตรีต่างถิ่นให้มาแสดงให้ แต่ยังหมายความว่าความถึงการอนุรักษ์และสืบสานวงดนตรีเครื่องสายมอญตำบลเจ็ดริ้ว ให้คงอยู่ถึงรุ่นลูกรุ่นหลานต่อไป

1.2.2 เครื่องดนตรีประเภทต่าง ๆ

ชาวมอญที่อพยพเข้ามาในเมืองไทย ได้นำเอาเครื่องดนตรีติดตัวเข้ามาด้วย หรืออาจจะมาหาวัสดุอุปกรณ์ในแผ่นดินไทยสร้างขึ้นใหม่ ตามความรู้พื้นฐานของตน ซึ่งน่าจะเป็นไปได้ เนื่องจากเครื่องดนตรีของมอญและไทยมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน และทั้งสองประเทศมีอาณาเขตติดต่อกัน ทำให้ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และสภาพโดยทั่วไปทางธรรมชาติมีลักษณะใกล้เคียงกัน จึงทำให้ทรัพยากรธรรมชาติที่จะนำมาเป็นวัสดุในการสร้างเครื่องดนตรีนั้น ใช้แทนกันได้

จากการที่ได้ลงสำรวจภาคสนาม ผู้วิจัยพบว่า เครื่องดนตรีของวงเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว นั้น มีรูปแบบที่แตกต่างจากวงเครื่องสายมอญในที่อื่นๆ ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์นักดนตรี วงเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2551 โดยลักษณะของเครื่องดนตรี แบ่งออกเป็น 2 ช่วง ดังนี้ คือ

1.2.2.1 ช่วงแรก

เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลง จะเป็นเครื่องดนตรีที่เป็นของมอญโดยแท้จริง โดยแยกประเภทของเครื่องดนตรี เป็น 4 ประเภท ดังนี้

ประเภทเครื่องดีด

จายาม หรือ จะเข้ รูปร่างลักษณะเหมือนจะเข้จริง มีเกล็ด มีปากอ้า มีหัว มีหาง มีขา และมีนม 12 อัน ตัวจะเข้ประดับด้วยกระจกหลากสี มีสามสายเช่นเดียวกับจะเข้ของวงดนตรีไทย มีสามเสียงคือ เสียงสูงสุด เสียงกลาง คือเสียงทุ้มสายที่สอง และเสียงต่ำสายที่สามสายในสุด เป็นสายลวดเช่นเดียวกัน ไม้ที่ใช้ทำจะเป็นไม้เนื้ออ่อน เพื่อง่ายต่อการขุดให้เป็นโพรง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดเสียงกังวาน มีขา 3 ขา ด้านที่เป็นหัว 2 ขา ด้านที่เป็นหาง 1 ขา ทั้งนี้ จากคำบอกเล่าเพื่อง่ายต่อการวางในพื้นที่ที่ไม่เสมอกัน จะได้ไม่กระดก แตกต่างจากจะเข้ของไทย ที่มี 5 ขา ด้านที่เป็นหัว 4 ขา ด้านที่เป็นหาง 1 ขา

ประเภทเครื่องสี

ซอ มอญ (โกร) เป็นเครื่องดนตรีประเภทสี มีสามสาย กล้องเสียงมีลักษณะคล้ายไวโอลิน ตัวคันทวนมีลักษณะเป็นทรงกลมรูปกรวย แกะสลักลวดลายเป็นลายกนก

หรือเป็นพระยาครุฑ และลวดลายอื่นๆ อีก แล้วแต่ความต้องการ คั่นชักทำด้วยสายเอ็นหรือหางม้า มีลักษณะคล้ายคั่นชักของซออู้หรือซอด้วง เสียงของซอมอญมีลักษณะเหมือนกับเสียงของสะล้อหรือซอทางภาคเหนือ วิธีการบรรเลง คล้ายกับการบรรเลงซอด้วงหรือซออู้ของไทย

ประเภทเครื่องดี

จิ่ง (หะเต หรือ คะเต) เป็นเครื่องประกอบจังหวะประเภทโลหะ ซึ่งมีลักษณะเป็นฝา 2 ฝา คล้ายเต้าขนมครก มีเสียงดัง จิ่ง ฉับ ใช้บรรเลงเป็นทำนองจังหวะให้กับดนตรี

เปิงมาง (ปุงตัง) เป็นกลองสองหน้า ใช้ในวงทะแยมอญนั้น ใช้เพียง 1 ใบ ไม่ใช่ 7 ใบ เหมือนวงปี่พาทย์ แต่เวลาบรรเลงใช้บรรเลงหน้าเดียว ซึ่งหนังเปิงด้วยเชือกหวาย โยงหนังสองหน้า ให้ตึง เวลาตี จะมีเสียง เปิง – ป๊ะ – เปิงเปิง

ประเภทเครื่องเป่า

ขลุ่ย (อะโลด) เป็นเครื่องเป่า ลักษณะเหมือนท่อไม้ไผ่ เรียกว่า เลาชลุ่ย ภายในเป็น รุกหลวง มีรูเจาะสำหรับไล่เสียง ขนาดเท่ากับขลุ่ยอู้ของวงดนตรีไทย ใช้เป่าเชื่อมเสียงของวงดนตรีให้ไพเราะ น้ำเสียงโหยหวนตามแนวของขลุ่ยทั่วไป รูที่ใช้สำหรับไล่เสียงมีทั้งหมด 7 รู นิยมทำจากไม้ไผ่

1.2.2.2 ช่วงหลัง ระหว่าง พ.ศ. 2545 – ปัจจุบัน

ในช่วงนี้ วงดนตรีเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อยู่ในช่วงฟื้นฟูและอนุรักษ์ หลังจากที่เคยเครื่องดนตรีในช่วงแรก เสื่อมสภาพและสูญหายไป คุณลุงสำเภา แม่บุญเรือน และคุณลุงสวัสดิ์ ชาวบ้านเกาะ นักดนตรีวงเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว ได้เป็นกรณีแรก ในการสร้างเครื่องดนตรีขึ้นมาใหม่ เพื่อทดแทนของเดิม จำแนกประเภทของเครื่องดนตรีได้ดังนี้

ประเภทเครื่องสี

ภาพประกอบ 7 ซอด้วงมอญ

ซอด้วง มีสองสาย ทำจากไม้สักและไม้ประดู่ ความยาวของคันซอ 76 เซนติเมตร กล้องเสียงรูปทรงกระบอก ปากแคบ ความกว้างของปากกระบอก 7 เซนติเมตร ขึงหน้าด้วย หนังงูเหลือมหน้ากว้าง 7 เซนติเมตร คันชักทำจากไม้ชนิดเดียวกับคันซอ ความยาว 68 เซนติเมตร ปลายคันชักตรงที่จับ มีลักษณะแบน รับกับอุ้งมือเวลาจับ ทำด้วยหางม้า หรือสายเอ็น เบอร์ 100–110 ลูกบิดเหลามนกลมธรรมดา ไม่มีลวดลายหรือแกะสลัก

ภาพประกอบ 8 ซอด้วง

ภาพประกอบ 9 การตกแต่งคันซอด้วง

ซอด้วง มีสองสายทำจากไม้มะค่า ความยาวของคันซอ 80 เซนติเมตร กล้องเสียงรูปทรงกระบอก ปากแคบ ความกว้างของปากกระบอก 7 เซนติเมตร ขึงหน้าด้วยกระดาดขาวจุกา เส้นผ่าศูนย์กลาง 15 เซนติเมตร คันชักทำจากไม้ชนิดเดียวกับคันซอ ความยาว 65 เซนติเมตร ปลายคันชักตรงที่จับ มีลักษณะเรียวยาว ทำด้วยหางม้า หรือสายเอ็น เบอร์ 100–110 ลูกบิดเหลามนกลมธรรมดา ไม่มีลวดลายหรือแกะสลัก แต่มีประดับพลอยหรือกระจกสี ที่คันซอ

ประเภทเครื่องตี

ภาพประกอบ 10 กลองร่ำวง

กลองร่ำวง เป็นกลองสองหน้า ทำจากไม้จามจุรี ไม้มะม่วง ขุดเป็นโพรง ตรงกลาง ขึงหน้าด้วยหนังวัวหรือหนังควาย โดยใช้เชือกหรือเส้นหนังเป็นตัวดึงหน้าหนังให้ตึง เส้นผ่าศูนย์กลาง ด้านกว้าง 22 เซนติเมตร ด้านแคบ 16 เซนติเมตร มีเชือกสำหรับสะพายบ่า เวลาบรรเลง

ภาพประกอบ 11 กลองมะริกัน

กลองมะริกัน เรียกเพี้ยนมาจากกลองอเมริกัน ชนิดที่เรียกกันว่า เบสส์ดรัม (Bass Drum) ทำจากพลาสติก ทั้งตัวกลองและหน้ากลอง มีสองหน้า ใช้ไม้ตีให้เกิดเสียง

ภาพประกอบ 12 จิ้ง

จิ้ง เป็นเครื่องประกอบจังหวะประเภทโลหะ ซึ่งมีลักษณะเป็นฝา 2 ฝาคัลลายเต้าขนมครก ขนาดที่วัดผ่าศูนย์กลาง จากขอบข้างหนึ่งไปสุดขอบอีกข้างหนึ่ง กว้างประมาณ 5.5 เซนติเมตร เนื่องจากการตีจิ้ง ต้องเอาขอบของฝาข้างหนึ่งกระทบกับอีกฝากหนึ่ง แล้วยกขึ้น ก็จะมีเสียงดังกังวานยาวดัง จิ้ง แต่ถ้าเอาทั้ง 2 ฝานั้นกระทบและประกบกันไว้ จะได้ยินเสียงดังสั้นๆ ดัง ฉับ

ภาพประกอบ 13 ฉาบ

ฉาบเล็ก เป็นเครื่องประกอบจังหวะ ทำด้วยโลหะคล้ายฉิ่ง แต่หล่อให้บางกว่า มีขนาด ที่วัดผ่านศูนย์กลางประมาณ 12-14 ซม เวลาบรรเลงใช้ 2 ฝ่ามือตีกระทบกันให้เกิดเสียงตามจังหวะ เมื่อฉาบทั้งสองข้างกระทบกันขณะตีประกบกัน จะเกิดเสียง ฉาบ แต่ถ้าตีแล้วเปิดเสียงก็จะได้ยินเป็น แฉ่ง

ภาพประกอบ 14 กรับ

กรับ เป็นเครื่องประกอบจังหวะ ทำจากไม้เนื้อแข็ง เหลาให้เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดเท่ากัน 2 อัน เวลาบรรเลง ใช้ไม้ทั้ง 2 อันตีประกบกัน จะเกิดเสียง กรับ กรับ

ประเภทเครื่องเป่า

ภาพประกอบ 15 ขลุ่ย

ขลุ่ย ทำจากท่อพีวีซี มีความยาว 40 เซนติเมตร เจาะรูกลมๆ เรียงแถวกัน 7 รู สำหรับนิ้วปิด เปิดเสียง เปลี่ยนระดับเสียงขลุ่ยไม่มีลิ้นเหมือนเป่า ใช้หลักการเกิดเสียง โดยการเป่าลมผ่านช่องแคบเล็กๆ โดยใช้ไม้อุดเกือบเต็มปล้อง แล้วเจาะรูด้านล่างให้มีช่องลมก็จะเกิดเสียงขึ้นมา

1.2.3 วิธีการบรรเลง

วงดนตรีเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ลักษณะรูปแบบของการประสมวงไม่เหมือนกับวงเครื่องสายมอญทั่วไป เนื่องจากไม่มีแบบแผนหลักเกณฑ์ ในการจัดรูปแบบของวงดนตรี หลักสำคัญเพียงเพื่อรวบรวมนักดนตรีดั้งเดิมที่เหลืออยู่ของชุมชน ซึ่งประกอบด้วย

1. ซอด้วง	5	คัน
2. ซออู้	1	คัน
3. ขลุ่ย	2	เลา
4. กลองรำวง	1	ใบ
5. กลองอเมริกัน	1	ใบ
6. เครื่องประกอบจังหวะ (ฉิ่ง 1 , ฉาบเล็ก 1 , กรับ 1 – 2 คู่)		

ซอด้วง เป็นเครื่องที่มีระดับเสียงสูงและกระแซเสียงดัง มีหน้าที่ดำเนินทำนองเพลง เป็นผู้นำวง และเป็นหลักในการดำเนินทำนอง แต่ทำหน้าที่ผู้นำวงเพียงคันเดียว อีก 4 คันเป็นเพียงผู้ช่วย ขั้นตอนการบรรเลงและการเทียบเสียงเช่นเดียวกับซอด้วงของไทย ผู้บรรเลงบรรเลงโดยการนั่งบนพื้น บนโต๊ะ หรือยืนบรรเลงขึ้นอยู่กับโอกาสและสถานที่

ซอฮู้ เป็นเครื่องสีที่มีระดับเสียงทุ้ม มีหน้าที่ดำเนินทำนองหยอกล้อ ยั่วเย้า กระตุ้นให้เกิดความครึกครื้นสนุกสนานในจำพวกดำเนินทำนองเพลง ขั้นตอนการบรรเลงและการเทียบเสียงเช่นเดียวกับซอฮู้ของไทย ผู้บรรเลงบรรเลงโดยการนั่งบนพื้น บนโต๊ะ หรือยืนบรรเลง ขึ้นอยู่กับโอกาสและสถานที่

ซลู่ เป็นเครื่องเป่าดำเนินทำนองโดยสอดแทรกด้วยเสียงโหยหวานบ้าง เก็บบ้าง ตามโอกาส ขั้นตอนการบรรเลงและการเทียบเสียงเช่นเดียวกับซลู่เพียงออของไทย ผู้บรรเลงบรรเลงโดยการนั่งบนพื้น บนโต๊ะ หรือยืนบรรเลง ขึ้นอยู่กับโอกาสและสถานที่

กลองร้าว เป็นเครื่องกำกับจังหวะในการบรรเลง โดยใช้ทำนองจังหวะร้าวในการบรรเลงทุกเพลง ผู้บรรเลงบรรเลงโดยการนั่งบนพื้น บนโต๊ะ หรือยืนบรรเลง ขึ้นอยู่กับโอกาสและสถานที่

กลองมะริกัน เป็นเครื่องกำกับจังหวะในการบรรเลงเช่นเดียวกับกลองร้าว ใช้ทำนองจังหวะร้าวเหมือนกันกับกลองร้าว เป็นเครื่องดนตรีที่ช่วยให้เกิดความครึกครื้นยิ่งขึ้น ในการบรรเลง ผู้บรรเลงบรรเลงโดยการนั่งบนพื้น บนโต๊ะ หรือยืนบรรเลง ขึ้นอยู่กับโอกาสและสถานที่

วิธีการบรรเลงทำนองของกลองร้าว – กลองมะริกัน

ทำนองเพลง	- - ป๊ะ -	- - ป๊ะ -	- เฟ็ง - เฟ็ง	- - เฟ็ง เฟ็ง
	- - ป๊ะ -	- - ป๊ะ -	- เฟ็ง - เฟ็ง	- - เฟ็ง เฟ็ง

เครื่องประกอบจังหวะ (ฉิ่ง 1 , ฉาบเล็ก 1 , กรับ 1 – 2 คู่) เป็นเครื่องตรี มีหน้าที่ควบคุมจังหวะย่อยให้การบรรเลง ดำเนินจังหวะไปโดยสม่ำเสมอหรือซ้ำเร็วตามความเหมาะสม ผู้บรรเลงบรรเลงโดยการนั่งบนพื้น บนโต๊ะ หรือยืนบรรเลง ขึ้นอยู่กับโอกาสและสถานที่

ก่อนที่จะเริ่มเล่น จะต้องมีการไหว้ครู โดยของในพานไหว้ครูเจ้าภาพจะต้องจัดเตรียม (ถ้าเป็นงานของชุมชนหรือวัด นักดนตรีจะจัดเตรียมของมาเอง) จะมีเงิน 12 บาท ดอกไม้ ธูปเทียน เหล้า 1 ขวด บุหรี่ 1 ซอง พร้อมกับทองคำไหว้ครู โดยนักดนตรีในวงที่ได้ผ่านการครอบครูมาแล้ว เพื่อเป็นการน้อมรำลึกและบอกกล่าว พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ บิดา มารดา ครูบาอาจารย์ ว่าวันนี้จะทำการบรรเลง ขอให้อำนวยความสะดวกให้พร หลังจากเล่นเสร็จ เงิน 12 บาทในพาน จะถวายทางวัด เพื่อทำบุญ

บทไหว้ครู

นะโม วันเทวดา อาจารย์ยัง ปะชัตสมิ นโมเตมะมะ พุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ
อัตถะครหา ทวาสาริยัง ดิถีจันท์ สัพพะกิจจัง กัตตัพพังโหตุ

1.2.4 นักดนตรี

นักดนตรีเป็นบุคคลที่ทุกคนในชุมชนยอมรับ และให้ความสำคัญมาก เนื่องจากถือว่าเป็นคนที่เชื่อมโยงประเพณีวัฒนธรรมของชุมชน โดยนักดนตรีวงเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว มีจำนวนทั้งหมด 11 คน ดังนี้

นายสำเภา แม่บุญเรือน
ภาพประกอบ 16 นักดนตรี

1. ข้อมูลประวัติส่วนตัว

ชื่อ	นายสำเภา	นามสกุล	แม่บุญเรือน
วัน / เดือน / ปีเกิด	13 ตุลาคม 2494	อายุ	58 ปี
เชื้อชาติ	ไทย	สัญชาติ	ไทย
		ศาสนา	พุทธ
อาชีพ	ทำสวน		
สถานที่เกิด	หมู่บ้าน		
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 27 / 6 หมู่ 4 ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร		

2. ข้อมูลด้านดนตรี

เริ่มฝึกหัดเรียนดนตรีเมื่อใด	อายุ 26 ปี
เครื่องดนตรีที่บรรเลง	ซอด้วง
เพราะเหตุใดจึงเรียนดนตรี	ชื่นชอบและสนใจ
ผู้ถ่ายทอดวิชา	ลุงสวัสดิ์ ชาวบ้านเกาะ
ผลงานการแสดง	งานมรดก งานอวมงคล และงานประเพณีของชุมชน

นายสำโรง ทองเขียว
ภาพประกอบ 17 นักดนตรี

1. ข้อมูลประวัติส่วนตัว

ชื่อ	นายสำโรง	นามสกุล	ทองเขียว
วัน / เดือน / ปีเกิด	15 ตุลาคม 2482	อายุ	70 ปี
เชื้อชาติ	ไทย	สัญชาติ	ไทย
อาชีพ	ทำสวน	ศาสนา	พุทธ
สถานที่เกิด	หมู่บ้าน		
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 20 / 3 หมู่ 4 ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร		

2. ข้อมูลด้านดนตรี

เริ่มฝึกหัดเรียนดนตรีเมื่อใด	อายุ 15 ปี
เครื่องดนตรีที่บรรเลง	ซอฮู้
เพราะเหตุใดจึงเรียนดนตรี	ชื่นชอบและสนใจ
ผู้ถ่ายทอดวิชา	ลุงวิเชียร แสงไข
ผลงานการแสดง	งานมลคล งานอวมงคล และงานประเพณีของชุมชน

ลุมบุญยัง สมบูรณ์จันทร์

ภาพประกอบ 18 นักดนตรี

1. ข้อมูลประวัติส่วนตัว

ชื่อ	นายบุญยัง	นามสกุล	สมบูรณ์จันทร์
วัน / เดือน / ปีเกิด	28 สิงหาคม 2482	อายุ	70 ปี
เชื้อชาติ	ไทย	สัญชาติ	ไทย
อาชีพ	ทำสวน	ศาสนา	พุทธ
สถานที่เกิด	หมู่บ้าน		
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 34 หมู่ 5 ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร		

2. ข้อมูลด้านดนตรี

เริ่มฝึกหัดเรียนดนตรีเมื่อใด	อายุ 18 ปี
เครื่องดนตรีที่บรรเลง	ซอด้วง
เพราะเหตุใดจึงเรียนดนตรี	ชื่นชอบและสนใจ
ผู้ถ่ายทอดวิชา	ลุงวิเชียร แสงไข
ผลงานการแสดง	งานมลคล งานอวมงคล และงานประเพณีของชุมชน

ลุงสวัสดิ์ ชาวบ้านเกาะ
ภาพประกอบ 19 นักดนตรี

1. ข้อมูลประวัติส่วนตัว

ชื่อ	นายสวัสดิ์	นามสกุล	ชาวบ้านเกาะ
วัน / เดือน / ปีเกิด	1 ตุลาคม 2486	อายุ	66 ปี
เชื้อชาติ	ไทย	สัญชาติ	ไทย
อาชีพ	ทำสวน	ศาสนา	พุทธ
สถานที่เกิด	หมู่บ้าน		
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 29 / 6 หมู่ 4 ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร		

2. ข้อมูลด้านดนตรี

เริ่มฝึกหัดเรียนดนตรีเมื่อใด	อายุ 14 ปี
เครื่องดนตรีที่บรรเลง	ซอด้วง , ซอสุ่ย
เพราะเหตุใดจึงเรียนดนตรี	ชื่นชอบและสนใจ
ผู้ถ่ายทอดวิชา	ลุงเทียบ ศรีปานเงิน
ผลงานการแสดง	งานมลคล งานอวมงคล และงานประเพณีของชุมชน

ลุงบัญญัติ ชาวบ้านเกาะ
ภาพประกอบ 20 นักดนตรี

1. ข้อมูลประวัติส่วนตัว

ชื่อ	นายบัญญัติ	นามสกุล	ชาวบ้านเกาะ
วัน / เดือน / ปีเกิด	กุมภาพันธ์ 2492	อายุ	60 ปี
เชื้อชาติ	ไทย	สัญชาติ	ไทย
		ศาสนา	พุทธ
อาชีพ	ทำสวน		
สถานที่เกิด	หมู่บ้าน		
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 29 / 6 หมู่ 4 ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร		

2. ข้อมูลด้านดนตรี

เริ่มฝึกหัดเรียนดนตรีเมื่อใด	อายุ 15 ปี
เครื่องดนตรีที่บรรเลง	กลอง
เพราะเหตุใดจึงเรียนดนตรี	ใจรัก
ผู้ถ่ายทอดวิชา	ลุงจะอ้น พูลสมุทร
ผลงานการแสดง	งานมลคล งานอวมงคล และงานประเพณีของชุมชน

ลุงดวง ครองเพชร

ภาพประกอบ 21 นักดนตรี

1. ข้อมูลประวัติส่วนตัว

ชื่อ	นายดวง	นามสกุล	ครองเพชร
วัน / เดือน / ปีเกิด	17 พฤษภาคม 2477	อายุ	75 ปี
เชื้อชาติ	ไทย	สัญชาติ	ไทย
อาชีพ	ทำสวน	ศาสนา	พุทธ
สถานที่เกิด	หมู่บ้าน		
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 26 หมู่ 4 ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร		

2. ข้อมูลด้านดนตรี

เริ่มฝึกหัดเรียนดนตรีเมื่อใด	อายุ 17 ปี
เครื่องดนตรีที่บรรเลง	ขลุ่ย
เพราะเหตุใดจึงเรียนดนตรี	ใจรัก
ผู้ถ่ายทอดวิชา	ครูแป๊ะ ปิ่นทองเล
ผลงานการแสดง	งานมลคล งานอวมงคล และงานประเพณีของชุมชน

ลุงทองปรอน พูลสมุทร

ภาพประกอบ 22 นักดนตรี

1. ข้อมูลประวัติส่วนตัว

ชื่อ	นายทองปรอน	นามสกุล	พูลสมุทร
วัน / เดือน / ปีเกิด	1 มกราคม 2491	อายุ	61 ปี
เชื้อชาติ	ไทย	สัญชาติ	ไทย
		ศาสนา	พุทธ
อาชีพ	ทำสวน		
สถานที่เกิด	หมู่บ้าน		
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 48 หมู่ 5 ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร		

2. ข้อมูลด้านดนตรี

เริ่มฝึกหัดเรียนดนตรีเมื่อใด	อายุ 17 ปี
เครื่องดนตรีที่บรรเลง	ซอด้วง
เพราะเหตุใดจึงเรียนดนตรี	ใจรัก
ผู้ถ่ายทอดวิชา	อาจารย์ถ้วน แสงไข
ผลงานการแสดง	งานมลคล งานอวมงคล และงานประเพณีของชุมชน

ลุงสำราญ มอญใต้
ภาพประกอบ 23 นักดนตรี

1. ข้อมูลประวัติส่วนตัว

ชื่อ	นายสำราญ	นามสกุล	มอญใต้
วัน / เดือน / ปีเกิด	30 พฤศจิกายน 2486	อายุ	66 ปี
เชื้อชาติ	ไทย	สัญชาติ	ไทย
อาชีพ	ทำสวน	ศาสนา	พุทธ
สถานที่เกิด	หมู่บ้าน		
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 48 หมู่ 5 ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร		

2. ข้อมูลด้านดนตรี

เริ่มฝึกหัดเรียนดนตรีเมื่อใด	อายุ 16 ปี
เครื่องดนตรีที่บรรเลง	ซอด้วง
เพราะเหตุใดจึงเรียนดนตรี	ใจรัก
ผู้ถ่ายทอดวิชา	อาจารย์ต่วน แสงไข
ผลงานการแสดง	งานมลคล งานอวมงคล และงานประเพณีของชุมชน

นายปัญญา เร่บ้านเกาะ

ภาพประกอบ 24 นักดนตรี

1. ข้อมูลประวัติส่วนตัว

ชื่อ นายปัญญา

นามสกุล เร่บ้านเกาะ

วัน / เดือน / ปีเกิด 24 สิงหาคม 2501

อายุ 52 ปี

เชื้อชาติ ไทย

สัญชาติ ไทย

ศาสนา พุทธ

อาชีพ

ทำสวน

สถานที่เกิด

หมู่บ้าน

ที่อยู่ปัจจุบัน

บ้านเลขที่ 30 / 1 หมู่ 1 ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

2. ข้อมูลด้านดนตรี

เริ่มฝึกหัดเรียนดนตรีเมื่อใด

อายุ 10 ปี

เครื่องดนตรีที่บรรเลง

ขลุ่ย , กลอง

เพราะเหตุใดจึงเรียนดนตรี

เล่นตามบิดา

ผู้ถ่ายทอดวิชา

นายมณฑา เร่บ้านเกาะ (บิดา)

ผลงานการแสดง

งานมลคล งานอวมงคล และงานประเพณีของชุมชน

ลุงบุญเหลือ มอญใต้
ภาพประกอบ 25 นักดนตรี

1. ข้อมูลประวัติส่วนตัว

ชื่อ	นายบุญเหลือ	นามสกุล	มอญใต้
วัน / เดือน / ปีเกิด	14 พฤษภาคม 2491	อายุ	61 ปี
เชื้อชาติ	ไทย	สัญชาติ	ไทย
อาชีพ	ทำสวน	ศาสนา	พุทธ
สถานที่เกิด	หมู่บ้าน		
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 15 หมู่ 1 ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร		

2. ข้อมูลด้านดนตรี

เริ่มฝึกหัดเรียนดนตรีเมื่อใด	อายุ 20 ปี
เครื่องดนตรีที่บรรเลง	ฉาบเล็ก , ฉิ่ง
เพราะเหตุใดจึงเรียนดนตรี	ใจรัก
ผู้ถ่ายทอดวิชา	ฝึกฝนด้วยตัวเอง
ผลงานการแสดง	งานมลคล งานอวมงคล และงานประเพณีของชุมชน

นายธนาริพ จัตเกิดสมุทร

ภาพประกอบ 26 นักดนตรี

1. ข้อมูลประวัติส่วนตัว

ชื่อ นายธนาริพ

นามสกุล จัตเกิดสมุทร

วัน / เดือน / ปีเกิด 16 กุมภาพันธ์ 2533

อายุ 19 ปี

เชื้อชาติ ไทย

สัญชาติ ไทย

ศาสนา พุทธ

อาชีพ

ทำสวน

สถานที่เกิด

หมู่บ้าน

ที่อยู่ปัจจุบัน

บ้านเลขที่ 28 / 3 หมู่ 4 ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

2. ข้อมูลด้านดนตรี

เริ่มฝึกหัดเรียนดนตรีเมื่อใด

อายุ 15 ปี

เครื่องดนตรีที่บรรเลง

ขลุ่ย

เพราะเหตุใดจึงเรียนดนตรี

ใจรัก

ผู้ถ่ายทอดวิชา

อาจารย์พงศ์กร วาสุกรี

ผลงานการแสดง

งานมลคล งานอวมงคล และงานประเพณีของชุมชน

1.3 บทบาททางวัฒนธรรมดนตรี

ดนตรีเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร มีความแตกต่างจากดนตรีมอญทั่วไป คือ ไม่ใช่รูปแบบของดนตรีเครื่องสายมอญแท้ ทั้งเครื่องดนตรีและบทเพลง เนื่องจากการทิ้งช่วงในการสืบทอด ทำให้เครื่องดนตรีและบทเพลงดั้งเดิม สูญหายไปตามกาลเวลา และเหตุเพราะชาวมอญในชุมชน ไม่ได้เล็งเห็นความสำคัญของการมีดนตรีเป็นของตัวเอง ในแต่ละครั้งที่มีกิจกรรม เจ้าภาพเลือกที่จะว่าจ้างนักดนตรีต่างถิ่นมาแสดง จนมาถึงช่วงปัจจุบัน เป็นช่วงที่กำลังฟื้นฟูให้ทุกอย่างกลับมาอีกครั้ง ไม่ว่าจะเป็นเครื่องดนตรี บทเพลง รูปแบบในการบรรเลง โดยอาศัยประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ ที่ยังปฏิบัติกันมา เป็นหลัก เนื่องจากประเพณีและพิธีกรรมเป็นสิ่งสำคัญและมีความหมายต่อบุคคล โดยทั่วไปสังคมมักจะใช้ความศักดิ์สิทธิ์ของความเชื่อเป็นเครื่องรับรอง ซึ่งในระบบความเชื่อของชาวมอญ ก็คือ การอ้างอิงถึงพระพุทธศาสนา และผีบรรพบุรุษในรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ของตน และมีส่วนแตกต่างกันไปในแต่ละประเพณี ซึ่งดนตรีเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของทุก ประเพณีและพิธีกรรม โดยทำหน้าที่

1. บรรเลงรับพระ – ส่งพระ
2. บรรเลงให้ความรื่นเริงในงาน
3. บรรเลงในขบวนแห่

โดยพิธีกรรมและประเพณีของชาวมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว ที่มีดนตรีเครื่องสายมอญ แบ่งออกได้เป็น ดังนี้คือ

1.3.1 ประเภทของดนตรี

1.3.1.1 ดนตรีประกอบพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต

1. พิธีบวชนาค ประเพณีการบวชนาคของชาวมอญ โดยทั่วไปก็เหมือนกับการบวชนาคของชาวไทย มีเพียงการแต่งกายของนาคก่อนบวช จะมีการแต่งกายที่สวยงาม นุ่งผ้าม่วงคาดเข็มขัดนาคหรือทอง ห่มผ้าสไบสีสด พาดจากไหล่ซ้าย ติดเข็มกลัดที่ไต้รักแร้ขวา ทัดหูด้วยดอกไม้ดินเงินดินทองที่ข้างซ้าย และใส่ต่างหูข้างขวา 1 ข้าง แต่งหน้าทาปากให้สวยงาม ญาติๆ จะนำเอาเครื่องประดับ ประเภท ต่างหู แหวน กำไลมือ กำไลเท้า สายสร้อย มาให้นาคประดับตกแต่ง เพราะถือว่าเป็นการร่วมบุญที่ยิ่งใหญ่

ภาพประกอบ 27 การแต่งกายของนาคก่อนเข้าพิธีบวช

ในเรื่องการแต่งกายนาคเช่นนี้นั้น สืบเนื่องมาจากพุทธประวัติของ พระพุทธเจ้า โดยหยิบยกเหตุการณ์ตอนที่เจ้าชายสิทธัตถะเสด็จออกบวช มีเทวดาแปลงเป็นม้ามา ให้ขี่ โดยเสด็จไปทั้งเครื่องทรงกษัตริย์ ชาวมอญจึงนำมาจำลองเหตุการณ์ แต่งตัวนาคเลียนแบบ เครื่องทรงกษัตริย์ โดยแฝงคติธรรมว่า แม้ก่อนบวชจะมีทรัพย์สินเงินทอง ลาภยศ สรรเสริญ แต่เมื่อ ก้าวเข้าสู่เพศที่บริสุทธิ์ ก็ต้องสละสิ่งของนอกกายเหล่านั้นออกไป ตอนบวชของวันสุกดิบ จะแห่ ขบวนนาคไปลาศาลเจ้าที่ประจำหมู่บ้าน ลาผีบ้านประจำตระกูลและพระอุปัชฌาย์ ตกค่ำทำพิธีสู่ ขวัญมอญ แห่หรือเทศน์สอนนาค พิธีปลงผมนาคทำกันในตอนเช้าตรู่ แล้วจึงแห่นาคจากบ้านไปทำ พิธีที่วัด ส่วนพิธีในโบสถ์เช่นเดียวกับชาวพุทธทั่วไป แตกต่างกันตรงบทสวด โดยเป็นภาษามอญ

2. พิธีแต่งงาน ประเพณีแต่งงานแบบมอญในปัจจุบันนี้ มีให้เห็นน้อย มาก มักทำตามสมัยนิยมแบบไทย การแต่งงานของมอญสมัยก่อน เริ่มจากการแห่ขบวนขันหมาก จากบ้านเจ้าบ่าวไปบ้านเจ้าสาว ภายในขบวนจะมีเก้าเกวี่ที่ได้เคยพูดจาตกลงสู่ขอกันไว้ ถือตะเกียง นำหน้าขบวน ญาติพี่น้องเพื่อนฝูงในขบวนจะมีการร้องรำทำเพลงมาอย่างสนุกสนาน เมื่อถึงบ้าน เจ้าสาว ถ้าแก่ของทั้ง 2 ฝ่าย จะออกมาพูดจาสอบถามกันพอเป็นพิธี เจ้าบ่าวจ่ายค่าผ่านประตู ก็ประตู ก็แล้วแต่ จะมีการหยอกล้อกันเพื่อความครื้นเครง ทำพิธีขอขมาผีบ้านผีเรือน จากนั้นทำพิธีรดน้ำแก่ บ่าวสาว โดยพ่อแม่ของบ่าวสาวเท่านั้น ญาติผู้ใหญ่คนอื่นๆเพียงแต่รับไหว้ขอขมาจากบ่าวสาวด้วย ผ้าไหว้ อันได้แก่ ผ้าถุง ผ้าห่ม เป็นต้น และมักมอบเงินขวัญถุงแก่คู่บ่าวสาว เพื่อใช้ตั้งต้นทำมาหา กินต่อไป ระหว่างที่รดน้ำคู่บ่าวสาว ผู้ทำพิธี แห่ให้ศีลให้พรเป็นภาษามอญ

ในพิธีแต่งงานของชาวมอญ จะไม่มีพิธีทางสงฆ์เข้ามาเกี่ยวข้อง เพราะ ถือว่าเป็นเรื่องทางโลก หลังเสร็จพิธี เลี้ยงดูแขกทั้งสองฝ่ายเรียบร้อยแล้ว แขกทยอยกันกลับ เจ้าบ่าวจะต้องนอนหอ 7 คืน ส่วนเจ้าสาวจะถูกส่งตัวตามไปภายหลัง

3. พิธีโกนจุก ชาวมอญสมัยก่อนนิยมให้บุตรหลานไว้ผมจุก ผมเปีย หรือผมแกละ เมื่อเด็กอายุได้ 13 ขวบ ก็จะจัดพิธีโกนจุกแก่บุตรหลาน (ปัจจุบันมีเด็กไว้ผมจุกน้อยลง และนิยมโกนจุกเร็วขึ้น ก่อนอายุถึง 13 ขวบ) ญาติผู้ใหญ่จะหาฤกษ์ยามจัดเตรียมอุปกรณ์ที่สำคัญใน พิธีให้พร้อม ถ้าเป็นเด็กชาย ก็ต้องเตรียมสมุดดินสอ วางบนพานที่มีใบบวรรองรับ เพื่อโตขึ้นจะได้เล่า เรียนฉลาดหากเป็นเด็กหญิง เปลี่ยนเป็นเข็มด้ายแทน เพื่อโตขึ้นจะได้เป็นกุลสตรี แม่บ้านแม่เรือน

ภาพประกอบ 28 การไว้ผมเปีย

ภาพประกอบ 29 การไว้ผมจุก

ในพิธีจะมีการนิมนต์พระมาด้วย ทัวไปนิยมนิมนต์พระจำนวน 9 รูป สวดชยันโต นำแหวนทองครอบผมจุกไว้ พระผู้ใหญ่จะใช้กรรไกรตัดผมเด็กเป็นปฐมฤกษ์ หลังจากนั้น พ่อแม่ญาติผู้ใหญ่ช่วยกันโกนผมจนหมด นำเศษผมเหล่านั้นห่อด้วยใบบวรหรือใบตองที่เตรียมไว้ ไป วางที่ศาลพระภูมิ หรือโคนไม้ จากนั้นจึงนิมนต์พระสวดมนต์ฉันเพล เลี้ยงแขกเป็นการฉลอง

ข้อสำคัญของพิธี คือ วันงานที่จัดงานโกนจุก ต้องไม่มีสมาชิกคนใดคนหนึ่งตั้งครรภ์ ต้องบอกญาติทุกคนให้มาร่วมงาน ร่วมรับรู้ จะจัดงานเงียบๆไม่ได้ และในวันงานต้อง ทำอาหารจากชนิดของสัตว์ที่ฝึในครอบครัวยของตนนับถือมาเช่น ไหว่ในงานด้วย เช่น ฝัเต้า ฝัไก่ ฝัข้าวเหนียว

1.3.1.2 ดนตรีประกอบประเพณีต่างๆ

วัฒนธรรมและประเพณีที่ ชาวมอญตำบลเจ็ดริ้ว ถือปฏิบัติกันมาจก บรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน ซึ่งยังคงลักษณะเอกลักษณ์ ที่บ่งบอกตัวตนของคนมอญอยู่ อาจจะมี ปรับเปลี่ยน ไปตามกระแสสังคมบ้าง แต่น้อยมาก เนื่องจากผู้คนในท้องถิ่นช่วยกันอนุรักษ์และสืบสานไว้ เป็นอย่างดี ดังนี้คือ

1. ประเพณีสงกรานต์ สงกรานต์ของคนมอญก็คล้ายคลึงกับคนไทย ในตอนเช้าชาวบ้านทุกครัวเรือนต่างให้ความสำคัญกับวัดและพระสงฆ์ พร้อมใจกันนำอาหารคาวหวาน ร่วมกันทำบุญตักบาตรที่วัด ช่วงบ่ายทำพิธีสงฆ์น้ำพระ โดยชาวบ้านต่างเตรียมน้ำที่สะอาด ผสมน้ำอบ

โรยดอกไม้ทั้งบูชาประพรม สรงน้ำพระพุทธรูป และอัฐบริพบุรุษในแต่ละวัด ได้มีการกำหนดวันสรงน้ำพระกันเอง ตามความเหมาะสมในแต่ละหมู่บ้าน ในพิธีดังกล่าวจะมีการสร้างโรงพิธีขึ้นอย่างมิดชิดให้พระเข้าไปสรงน้ำ โดยต่อรางน้ำยาวๆออกมาจากโรงพิธี เพื่อให้ชาวบ้านอยู่สองฟากของราง สรงน้ำพระด้วยการเทน้ำลงรางพร้อมๆกัน สายน้ำจะไหลไปตามรางที่วางลาดต่ำเข้าไปในโรงพิธี วิธีนี้เป็นการป้องกันความชุลมุน วิธีนี้เป็นการป้องกันความชุลมุนวุ่นวายที่อาจเกิดขึ้นได้จากการเข้าไปสรงน้ำโดยตรงกับพระสงฆ์ และป้องกันไม่ให้เห็นภาพที่ไม่เหมาะสมขณะที่จิวรพระเปียกน้ำ ซึ่งเป็นการสรงน้ำทั้งตัวจริงๆ มิใช่เพียงรดที่ฝ่ามือ ขบวนแห่ในช่วงสงกรานต์ เป็นต้นว่า แห่กบ แห่ปลา เป็นการสร้างกุศล สะเดาะเคราะห์ ต่อชะตา ในบางวัดจัดอย่างยิ่งใหญ่ มีขบวนแห่ธงตะขาบด้วย

อาหารที่นิยมทำในช่วงสงกรานต์เท่านั้น คือ ข้าวสงกรานต์ หรือข้าวแช่ ขนมที่ชาวมอญขาดไม่ได้ในการนำไปถวายพระ แจกจ่ายเพื่อนบ้าน และญาติผู้ใหญ่ คือ ข้าวเหนียวแดง และขนม กาละแม เป็นขนมแห่งความสามัคคี และความอดทน จากส่วนผสม 3 ชนิด คือ แป้งหรือข้าวเหนียวเม็ด กะทิ และน้ำตาล กวนให้งวดจับตัวเหนียวเป็นตังเม เมื่อได้ที่แล้ว ขนมจะเหลือเพียง 1 ใน 3 เท่านั้น โดยใช้เวลากวน 4 – 5 ชั่วโมงต่อหนึ่งกระทะ การละเล่นและมหรสพในงานสงกรานต์ ได้แก่ มอญรำ ทะแยมมอญ และสะบ้ามอญ สะบ้ามีทั้งประเภททอยไกลและสะบ้าบ่อน

2. ประเพณีทำบุญกลางบ้าน ช่วงท้ายสงกรานต์ประมาณวันที่ 16– 17 เมษายน ซึ่งก็แล้วแต่หมู่บ้านจะตกลงกัน จะนัดกันมาทำบุญ ในบริเวณที่เป็นพื้นที่ไถกลางหมู่บ้าน ชาวบ้านจะนำเอาอาหารคาวหวาน ดอกไม้ธูปเทียน มาร่วมพิธี มีการนิมนต์พระมาสวดฉันเพล เพื่อเป็นการทำบุญให้ทาน สืบชะตาหมู่บ้าน ขับไล่สิ่งอัปมงคล โรคภัย และภัยอันตรายต่างๆ ให้พ้นไปจากหมู่บ้าน

3. ประเพณีล้างเท้าพระ ชาวมอญจะทำพิธีล้างเท้าพระช่วงออกพรรษา คือ แรม 1 ค่ำ เดือน 11 ของทุกปี โดยจะจัดพิธีตักบาตรดอกไม้ควบคู่กันไปด้วย ตอนเช้าก็พากันเข้าวัด ทำบุญตักบาตรตามปกติ ตกบ่ายจะนำขันใส่น้ำสะอาด น้ำผสมน้ำอบ และโรยกลีบดอกไม้พร้อมด้วยดอกไม้หลายชนิด ใส่ถาด นำมาแล้วนั่งรอสองข้างทาง ที่พระจะเดินลงมาจากศาลาสู่โบสถ์ สองข้างทางเดินจะมีชาวบ้านมานั่งรอกันแน่นขนัด พากันปลดผ้าสไบ ผ้าขาวม้าจากไหล่ ปูเป็นทางให้พระเดินไปจนถึงโบสถ์ เมื่อพระเดินผ่านมาถึงหน้าต่น ชาวบ้านจะบรรจุรดน้ำที่เตรียมมาบนเท้าพระ ใส่ช่อดอกไม้ลงในย่าม หรือจิวรเปลาที่พระสงฆ์ถือหิ้วท้าย เดินตามๆกันมา จนครบทุกรูป หลังจากนั้นพระสงฆ์จะนำดอกไม้ทั้งหมดมารวมกัน บูชาพระรัตนตรัย แล้วเจ้าอาวาสจะเป็นผู้นำ ในการทำสังฆกรรมปวารณาตนออกพรรษา

ภาพประกอบ 30 พระสงฆ์ในประเพณีล้างเท้าพระ

ชาวมอญถือว่า การล้างเท้าพระช่วงเทศกาลออกพรรษาได้กุศลแรง ทั้งนี้ มิได้หมายความว่า หลังออกพรรษาพระสงฆ์จะกระทำการเสื่อมเสีย เพียงแต่ช่วงเข้าพรรษามี กฎห้ามพระสงฆ์ค้างแรมที่อื่น มีเวลาทบทวนพระธรรมวินัยดังกล่าว การไม่ได้จาริกไปยังที่ต่างๆ ก็เท่ากับตัดโอกาสในการเหยียบย่ำสัตว์เล็กๆ และพืชผลของชาวบ้านให้เสียหาย ทั้งการออกไปพบปะ ผู้คนหมู่มาก การระมัดระวัง สำรวมกาย วาจา ใจ ทำได้ยาก อาจทำให้ศีลทั้ง 227 ข้อ นั้นขาดตกบกพร่อง ไปบ้าง ดังนั้น หลังจากທີ່พระสงฆ์อยู่จำพรรษา 3 เดือน ได้สวดมนต์ภาวนา ประดุจแต่งทบทวนศีลทั้ง 227 ข้อ ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ การทำบุญกับพระสงฆ์ในขณะที่ท่านรักษาศีลได้ครบถ้วนบริบูรณ์ ย่อม ได้กุศลมาก

4. ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง การตักบาตรน้ำผึ้งเป็นประเพณีเก่าแก่ ของชาวมอญซึ่งจะจัดขึ้น ในวันพระขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10 ในวันงาน ช่วงเช้ามีการทำบุญตักบาตร ตามปกติ นอกเหนือจากอาหารหวานคาว ที่เตรียมตักบาตรแล้ว ชาวบ้านยังเตรียมน้ำผึ้งมาด้วย (ปัจจุบัน บางวัดก็เตรียมไว้ให้ หรือชาวบ้านบริจาคให้วัดตามกำลังศรัทธา หรือบางวัดขอให้ชาวบ้าน เปลี่ยนเป็นน้ำตาลทรายแทน เพราะหาง่าย ใช้ประโยชน์ได้มากกว่า) ชาวบ้านจะรินน้ำผึ้งจากขวด หรือตักจากภาชนะที่เตรียมลงในบาตร เช่นเดียวกับการตักบาตรด้วยอาหารตามปกติ ชาวมอญเชื่อว่า การตักบาตรด้วยน้ำผึ้งจะได้านิสงส์มาก เพราะพระสงฆ์จะเก็บน้ำผึ้งไว้ใช้ เป็นยาในคราวจำเป็น เนื่องจากยาในสมัยโบราณ ต้องใช้น้ำผึ้งเป็นส่วนผสมในการปั้นให้เป็นลูกกลอน โดยมีตำนานมา ตั้งแต่สมัยพระพุทธกาลว่า มีพระปัจเจกโพธิ์ รูปหนึ่งอาพาธ ต้องการได้น้ำผึ้งมาผสมโอสถ เช้าวัน หนึ่งได้บิณฑบาตผ่านไปยังชายป่า ปรากฏว่ามีชายชาวป่าผู้หนึ่งนำน้ำผึ้งมาใส่บาตรด้วยจิตกุศลอัน แรงกล้า จึงปรากฏการณ์อัศจรรย์ น้ำผึ้งเพิ่มพูนขึ้นจนล้นบาตร ฝ่ายหญิงชาวป่าผู้หนึ่งนั่งทอดผ้าอยู่ และเห็นเหตุการณ์โดยตลอด จึงรีบนำผ้าที่ทอเสร็จ มาถวายพระ เพื่อใช้ซับน้ำผึ้งที่ล้นบาตรนั้น อานิสงส์ดังกล่าว ส่งผลให้ชายหนุ่ม เกิดในภพใหม่เป็นพระราชาที่เข้มแข็งมั่งคั่ง ส่วนหญิงสาวไป เกิดเป็นพระธิดา ของกษัตริย์อีกเมืองหนึ่ง ที่มีความเข้มแข็งและมั่งคั่งเช่นกัน

จากพุทธประวัติดังกล่าว จึงเกิดเป็นประเพณีตักบาตรน้ำผึ้งขึ้น รวมทั้งเกิดการถวายผ้ารองบาตรน้ำผึ้งด้วย ซึ่งบรรดาหญิงสาวจะช่วยกันปักผ้าอย่างสวยงาม ประณีต เพื่อถวายพระควมคู่กันกับการตักบาตรน้ำผึ้ง

5. ประเพณีการสร้างเสาชิงช้า ประเพณีการสร้างเสาชิงช้านี้เป็น ประเพณีเฉพาะมอญ ในเมืองไทยเท่านั้น สมัยก่อนชาวมอญมีเพียงคติการสร้างเสาธง เป็นการสร้าง เพื่อบูชาพระพุทธเจ้าตามพุทธประวัติ อันมีชาวบ้านป่าที่ยากจน ต้องการบูชาพระพุทธคุณ ได้นำ ผ้าห่มเก่าๆ ของตน ผูกและชักขึ้นเหนือยอดเสา จนเกิดอานิสงส์ผลบุญได้ไปเกิดเป็นพระราชา ผู้มี ทั่วรูปสมบัติและทรัพย์สมบัติในภพต่อมา จากตำนานดังกล่าว จึงมีประเพณีการสร้างเสาธงสืบมาจน ปัจจุบัน

ส่วนตำนานหงตะเซา เป็นการสร้างขึ้นเพื่อการไถ่บาป ไม่เกี่ยวกับ ตำนานทางพุทธศาสนา มีตำนานดังนี้ มีกษัตริย์องค์หนึ่งได้เสด็จประพาสป่า และพบเข้ากับนางข้าง กองมเหสีมา จึงให้ทหารขนลงเรือกลับพระราชวัง ฝ่ายพญาตะเซาที่เป็นเจ้าของนางข้างนั้น เมื่อกลับมา จากออกหาอาหารกิน พบว่านางข้างของตนถูกขโมยไป จึงออกติดตามและมาทันเห็นขบวนเรือของ พระราชาดังกล่าว ในมหาสมุทร ซึ่งในมหาสมุทรนั้น ยังมีปูทะเลยักษ์ นอนแผ่ก้ามขวางอยู่กลาง มหาสมุทร เรือของพระราชาลำเล็กและแล่นเร็ว จึงแล่นผ่านก้ามปูไปได้ แต่ทว่าพญาตะเซา ซึ่งตัวใหญ่กว่า มีขามากมายรุงรัง ว่ายน้ำตามมาไม่ทันมอง ขาไปสะกิดถูกก้ามปู เมื่อปูยักษ์หดก้าม ลงจึงถูกพญาตะเซาขาดสองท่อนจนจบชีวิตลง ฝ่ายพระราชานั้นก็รู้สึกถึงบาปกรรมที่ได้ก่อขึ้น เมื่อ กลับถึงพระราชวัง จึงนางข้างมาสร้างเป็นหอคอย สูง 7 ชั้น แล้วทำธงรูปตะเซา แขนงไว้เหนือ หอคอยนั้น เพื่อรำลึกถึงพญาตะเซา

เมื่อชาวมอญอพยพมาอยู่เมืองไทย ก็ยังมีการสร้างเสาธง และเสาชิงช้า คู่กันเสมอในวัดมอญ ยอดบนสุดนั้น บางวัด ก็ทำเป็นรูปช้างสามเศียรบ้าง รูปหงส์บ้าง ต่อมา ประยุกต์ให้ยอดเสา เป็นรูปหงส์ เพื่อเป็นการรำลึกถึงเมืองหงสาวดีของมอญ เมื่อนานเขาก็เกิดการ รวมกันขึ้นของเสาทั้งสอง โดยอาจเป็นไปเพื่อความสะดวก หรือความประหยัด นำธงตะเซาไปแขวน ไว้ที่เสาชิงช้า เรียกรวมๆ ว่า เสาชิงช้าหงส์ตะเซา มีบางแห่งเรียกว่า “หางหงส์” ซึ่งคลาดเคลื่อนไป

สำหรับการสร้างเสาชิงช้าในเมืองไทยนั้น แม้เกิดในเมืองไทย หลาย ท่านว่าไม่ใช่มอญแท้ แต่เมื่อพิจารณาเหตุก็เห็นว่า “ประเพณี” นั้นเกิดใหม่ขึ้นได้ทุกวัน ถ้าสังคมให้ การยอมรับ ปฏิบัติสืบทอดกันเป็นระยะเวลาอันยาวนาน สิ่งนั้นย่อมกลายเป็นแบบแผนและวัฒนธรรมเป็นที่ รับรู้กันในปัจจุบันว่า หากวัดใดมีเสาชิงช้าแสดงว่าเป็น “วัดมอญ”

วงเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว มีบทบาทกับชุมชนเป็นอย่างมาก เนื่องจากชาวมอญมี ประเพณีและพิธีกรรมที่ถือปฏิบัติในชีวิตประจำวันอยู่มากมาย ตั้งแต่เกิดจนตาย ในแรกเริ่ม วง เครื่องสายมอญเป็นวงดนตรีที่มีลักษณะเต็มรูปแบบ มีความพร้อมทั้งเครื่องดนตรี บทเพลง แยก ประเภทของเพลงอย่างชัดเจน มีความเป็นมอญแบบดั้งเดิมโดยแท้ แต่ด้วยเหตุผลที่ขาดช่วงในการ สืบทอด ทำให้วงเครื่องสายมอญ หายไปจากชุมชนอยู่ช่วงเวลาหนึ่ง จนมาถึงช่วงปัจจุบัน ผู้อาวุโสใน หมู่บ้านและหน่วยงานราชการได้ร่วมมือกันฟื้นฟู ให้วงเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว กลับคืนมาโดย

กำลังรวบรวมบทเพลงที่สูญหาย และสร้างเครื่องดนตรีขึ้นมาใหม่ ให้คงรูปแบบเดิม ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสืบสานและอนุรักษ์วงดนตรีที่ได้ชื่อว่า เป็นวงดนตรีเครื่องสายมอญ ของตำบลเจ็ดริ้ว ให้มีอยู่เช่นเดียวกับชุมชนมอญชุมชนอื่นๆ

1.3.2 ดนตรีกับสังคมในปัจจุบัน

จากอิทธิพลของดนตรีตะวันตกที่มีบทบาทกับวิถีชีวิตของคนทุกสังคม จนทำให้วิถีดั้งเดิมกำลังจะเลือนหายไป เช่นเดียวกับชุมชนมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว ที่วงเครื่องสายมอญห่างหายไปจากชุมชนช่วงเวลาหนึ่ง อันเนื่องมาจากการรับเอาวัฒนธรรมอื่นๆ เข้ามาผสมกลมกลืน และผู้คนในชุมชนไม่เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมดั้งเดิม

ในความเปลี่ยนแปลงที่กำลังเข้ามารอบด้าน ชีวิตของชาวมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว ยังคงผูกพันกับวัดและให้ความสำคัญกับวัดเป็นอย่างมาก กิจกรรมหรืองานบุญต่างๆ ของวัดจะได้รับความร่วมมือร่วมใจจากคนในชุมชน วัดจึงเปรียบเสมือนศูนย์รวมใจของทุกคน ด้วยกระแสตระหนักถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นและการอนุรักษ์ความเป็นชนชาติมอญเอาไว้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการสืบสานประเพณีเก่าแก่ของชาวมอญ ที่นับวันจะเลือนหายไปจากสังคม วัดจึงเป็นแรงสำคัญที่ช่วยในการ สนับสนุน ในการอนุรักษ์ฟื้นฟู ให้วงดนตรีเครื่องสายมอญกลับมามีบทบาทในสังคมอีกครั้งโดยร่วมมือกับโรงเรียน หน่วยงานราชการในท้องถิ่น ที่เล็งเห็นว่าวงดนตรีเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร เป็นวงดนตรีที่มีความสำคัญต่อชุมชนเป็นอย่างมาก เพราะเป็นวงดนตรีเครื่องสายมอญเพียงวงเดียวของตำบล เป็นสิ่งหนึ่งที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชนชาติมอญได้เป็นอย่างดี

จากการร่วมมือร่วมใจของทุกคนในชุมชน ทำให้ในวันว่างดนตรีเครื่องสายมอญเป็นวงดนตรีประจำท้องถิ่น บรรเลงในทุกโอกาสของสมาชิกในชุมชน มีบทบาทร่วมอยู่ในประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆ จนเยาวชนรุ่นหลังหันมาสนใจที่จะเป็นส่วนหนึ่งในการสืบทอดให้วงดนตรีเครื่องสายมอญคงอยู่ต่อไป

1.3.3 การสืบทอด

ดนตรีวงเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ในรุ่นแรก เป็นลักษณะการสืบทอดด้วยวิธีปากเปล่า (Oral Tradition) มิได้มีการจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ลักษณะการอ่านโน้ต ใช้เป็นแบบตัวเลข 1 2 3 4 ผู้สอนปฏิบัติให้ดู ผู้เรียนปฏิบัติตาม มิได้กำหนดการถ่ายทอด ว่าต้องเป็นจากรุ่นสู่รุ่น เพราะนักดนตรีของวงทั้งหมดไม่ใช่ชนกตริอาชีพที่ยึดถือเป็นอาชีพของครอบครัว อย่างที่จะแซ่และขอสามสายที่สูญหายไปเพราะนักดนตรีที่เสียชีวิตโดยบุตรหลานของนักดนตรีแต่ละคน ไม่มีใครได้รับการถ่ายทอดเลย เนื่องจากโตเป็นผู้ใหญ่ เป็นแรงสำคัญในการช่วยงานทางบ้าน หรือบางครั้งครอบครัว ลูกหลานแยกตัวออกไปสร้างครอบครัวใหม่ ทำให้ในขณะนี้ไม่มีผู้สืบทอด ที่จะรับช่วงต่อ

ทางชุมชนตำบลเจ็ดริ้ว ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องนี้ว่า ถ้าหมดช่วงของคุณลุงนักดนตรีปัจจุบัน ในอนาคตวงเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้วต้องสูญหายไปอย่างแน่นอน จึงได้ร่วมมือกับหน่วยราชการในชุมชน คือ โรงเรียนวัดเจ็ดริ้ว (สาธิตจโกศล) โดยมีอาจารย์พงศกร วาสกรี อาจารย์ผู้สอนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ เป็นผู้ประสานงานให้ระหว่างนักดนตรีในวงเครื่องสายมอญกับนักเรียนที่มีความสนใจ ซึ่งในขณะนี้ มีนักเรียนที่ได้รับการถ่ายทอดบทเพลง ประมาณ 10 คน

2. บทเพลงของวงเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

ในช่วงปัจจุบัน วงเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว ที่บรรเลงประกอบในประเพณีและพิธีกรรมของชาวมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว ใช้บทเพลง และรูปแบบการบรรเลง ที่เป็นลักษณะเดียว คือ ไม่ว่าจะเป็นงานมงคล งานอวมงคล งานบุญต่าง ๆ ลักษณะของเพลง เป็นเพลงอัตราจังหวะ 2 ชั้น มีทำนองสนุกสนาน ครื้นเครง และเนื่องจากสมัยก่อนไม่มีการจดบันทึกโน้ตเพลงเป็นลายลักษณ์อักษร ใช้การต่อเพลงแบบปากเปล่าในการถ่ายทอด บทเพลงที่เป็นเพลงดั้งเดิมจึงได้สูญหายไปบ้าง บทเพลงที่ใช้บรรเลงอยู่ในปัจจุบัน เป็นเพลงที่ฟังได้ทั่วไป เพราะเป็นทำนองคุ้นหู จดจำง่าย ในการบรรเลงของวงเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้วในปัจจุบัน ใช้บทเพลงที่มีอยู่ในขณะนี้ บรรเลงทุกงาน เนื่องจากอยู่ในช่วงฟื้นฟู บทเพลงที่รวบรวมได้ ยังมีอยู่ไม่มาก ประเพณีและพิธีกรรมที่ใช้วงเครื่องสายมอญส่วนใหญ่ เป็นงานมงคล หรืองานบุญต่าง ๆ เพราะงานอวมงคล เป็นงานที่สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายสูง ในปัจจุบันจึงลดทอนขั้นตอนในการจัดงานลง ทำให้วงเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว บรรเลงเฉพาะงานมงคล

บทเพลงของวงดนตรีเครื่องสามมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว ที่สามารถรวบรวมได้ในขณะนี้ มี 16 บทเพลง ดังนี้คือ

1. เพลงเดี่ยว

ท่อน 1

----	- ร - ช	- ช ช ช	- ช - ฟ	- ม ร ด	ช ด ร ม	ฟ ช ฟ ม	ร ม ฟ ช
- ล ช ฟ	- ฟ ช ล	- ล - ล	ด ล ช ฟ	- - ช ล	ด ล ช ฟ	ช ล ช ฟ	ช ฟ ม ร
-- ร ฟ	-- ด ร	----	----	- ฟ - ร	ฟ ร ด ท	- ท ด ร	ด ท ล ช
- ล ช ล	ช ล ท ด	ท ด ช ล	ท ร ด ท	- ช ล ช	- ร ี ฟ ร	- ด ท ด	- ท - ท
- ช ล ช	- ช - ท	- ท - ด	- ท ด ร	ฟ ร ด ร	- ฟ - ช	- ฟ ล ช	- ฟ - ท
--- ท	- ด ด ด	- ท ด ร	ด ท ล ช	- ล ช ล	ช ล ท ด	ท ด ช ล	ท ร ด ท
- ช ล ช	- ร ี ฟ ร	- ด ท ด	- ท - ท	- ช - ช	- ช - ท	- ท - ด	- ท ด ร
ฟ ร ด ร	ฟ ช ฟ ร	ฟ ร ด ร	ฟ ช ฟ ร	ฟ ช ฟ ร	ฟ ร ด ท	- ท - ด	- ท ด ร

ท่อน 2

----	ด ร ฟ ช	- ฟ ล ช	- ฟ - ร	----	ด ร ฟ ช	- ฟ ล ช	- ฟ - ร
--- ด	- ร - ร	- ด - ฟ	- ร - ร	-- ด ร	ฟ ร ด ท	- ท ด ร	ด ท ล ช
- ล ช ล	ช ล ท ด	ท ด ช ล	ท ร ด ท	- ช ล ช	- ร ี ฟ ร	- ด ท ด	- ท - ท
- ช ล ช	- ช - ท	- ท - ด	- ท ด ร	ฟ ร ด ร	- ฟ - ช	- ฟ ล ช	- ฟ - ท
--- ท	- ด ด ด	- ท ด ร	ด ท ล ช	- ล ช ล	ช ล ท ด	ท ด ช ล	ท ร ด ท
- ช ล ช	- ร ี ฟ ร	- ด ท ด	- ท - ท	- ช - ช	- ช - ท	- ท - ด	- ท ด ร
ฟ ร ด ร	ฟ ช ฟ ร	ฟ ร ด ร	ฟ ช ฟ ร	ฟ ช ฟ ร	ฟ ร ด ท	- ท - ด	- ท ด ร

2. เพลงมอญกละ

- ช - ล	- ท - ด	- - ร ม	- ร - ม	- ช - ด	ร ม - ร	- ด - ม	- ร - ช
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- ช - ด	ร ม - ร	- ด - ท	- ล - ร	- - - -	- - - ร	- ร ร ร	- ร - ร
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- ม ร ด	ร ม ร ม	ช ม ร ด	- ร - -	- ม ร ด	ร ม ร ม	ช ม ร ด	- ร - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- ด ด ด	ร ม - ร	- ด - ท	- ล - ท	- - ล ช	- ล - ช	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- ด ด ด	ร ม - ร	- ด - ท	- ล - ท	- - ล ช	- ล - ช	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- ร - ม	- ช - ล	- ท - ม	- ร - ท	- - - -	- - - ท	- ท ท ท	- ท - ท
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- - - -	ช - ล	- - ช ล	- ช - -	- ล ช ม	ช ล ช ล	ท ล ช ล	- ช - -
---------	-------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- ล ช ม	ช ล ช ล	ท ล ช ล	- ช - -	- ร ร ร	- ล - ร	ด ท ล ท	ด ร - ช
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

3. เพลงพม่ารำหวาน

- - ร ม	- ร - ช	- ด ร ม	- ร ร ร	- - ร ม	- ร - ช	- ด ร ม	- ร ร ร
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- - - -	- ด ด ด	ร ม ร ด	ช ล ล ล	- - - -	- ด ด ด	ร ม ร ด	ช ล ล ล
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- - ด ช	- ล - ช	ช ช ร ม	ฟ ช - ฟ	- - ด ฟ	- ช - ล	- - ด ล	- ช - ฟ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- ม ร ด	- - ร ม	ร ม ช ม	ร ด - ร
---------	---------	---------	---------

4.เพลงชวนชม (พม่าแปลง)

----	----	- ช - ล	- ดํ - รั	----	- มํ ชํ รั	- มํ ชํ รั	- ดํ - ล
------	------	---------	-----------	------	------------	------------	----------

----	----	- ช - ล	- ดํ - รั	----	- รั - รั	- รั - มํ	รั ดํ - รั
------	------	---------	-----------	------	-----------	-----------	------------

-- ล ล	- ล - รั	-- ดํ ดํ	- ช - ล	-- ล ล	- ล - รั	-- ดํ ดํ	- ช - ล
--------	----------	----------	---------	--------	----------	----------	---------

--- ชํ	--- ฟ	--- มํ	--- รั	-- รั มํ	- รั - ดํ	-- รั มํ	- รั - มํ
--------	-------	--------	--------	----------	-----------	----------	-----------

5.เพลงเจ้ากลากซุง

----	- ม - ช	--- ล	ช ล ดํ ช	----	- ม - ช	--- ล	- รั - ดํ
------	---------	-------	----------	------	---------	-------	-----------

-- รั มํ	ชํ มํ รั ดํ	- ล รั ดํ	- ล - ช	----	- ชํ - มํ	-- รั ดํ	- รั - มํ
----------	-------------	-----------	---------	------	-----------	----------	-----------

- ชํ --	มํ ชํ - มํ	-- รั ดํ	รั มํ ชํ รั	----	- มํ - ชํ	-- ลํ ชํ	- มํ - รั
---------	------------	----------	-------------	------	-----------	----------	-----------

- มํ - รั	- ดํ - ล	- มํ รั ดํ	- ล - ช
-----------	----------	------------	---------

6.เพลงระบำ

----	- ช - ร	--- ม	- ฟ - ช	----	- ช - ร	--- ม	- ฟ - ช
------	---------	-------	---------	------	---------	-------	---------

--- ท	-- ล ช	- ฟ - ช	- ล - ช	----	ดํ ท ดํ รั	- รั - มํ	รั มํ ชํ รั
-------	--------	---------	---------	------	------------	-----------	-------------

----	ดํ ท ดํ รั	- รั - มํ	รั มํ ชํ รั	- ชํ - ชํ	- มํ - มํ	- รั ดํ รั	มํ รั ดํ ท
------	------------	-----------	-------------	-----------	-----------	------------	------------

----	รั ท ล ช	- ช - ล	ท ล รั ท	----	รั ท ล ช	- ช - ล	ท ล รั ท
------	----------	---------	----------	------	----------	---------	----------

- รั - รั	- ท - ท	- ล ช ล	ช ฟ - ช
-----------	---------	---------	---------

7.เพลงดาวพระศุกร์

----	--- มั	--- มั	--- มั	-- ฌั มั	- รั - ตั	-- ฌ ตั	- รั - มั
------	--------	--------	--------	----------	-----------	---------	-----------

-- ฌั มั	- รั - ตั	-- ฌ ตั	- รั - มั	-- ฌั มั	- รั - ตั	--- ฬ	--- ล
----------	-----------	---------	-----------	----------	-----------	-------	-------

- รั --	- รั - ล	-- ฌ ล	- ฬ - ล	- รั --	- รั - ล	-- ฌ ล	- ฬ - ล
---------	----------	--------	---------	---------	----------	--------	---------

--- ตั	- ตั ตั ตั	- ตั - รั	- มั --	- ฌั - มั	ฌั มั รั ตั	- ตั - รั	- มั --
--------	------------	-----------	---------	-----------	-------------	-----------	---------

- มั --	- มั - ฬ	- มั - ฬ	มั รั - มั	----	- ล - มั	- ล - มั	- ล - มั
---------	----------	----------	------------	------	----------	----------	----------

- มั - รั	- ตั - รั	-- ตั ล	- ฌ - ล	- มั - รั	- ตั - รั	-- ตั ล	- ฌ - ล
-----------	-----------	---------	---------	-----------	-----------	---------	---------

8.เพลงลาวกระแซ

--- ฌ	- ฌ ฌ ฌ	--- รั	- รั รั รั	--- ฌ	- ฌ ฌ ฌ	--- รั	- รั รั รั
-------	---------	--------	------------	-------	---------	--------	------------

- มั รั ตั	- รั ตั ล	----	ฌ ล ตั รั	- มั รั ตั	รั มั ฌั รั	----	- ม - ฌ
------------	-----------	------	-----------	------------	-------------	------	---------

----	- ตั - รั	มั รั ตั ล	- ฌ - ล	----	- ตั - รั	มั รั ตั ล	- ฌ - ล
------	-----------	------------	---------	------	-----------	------------	---------

--- ฌ	- ฌ ฌ ฌ	- ฌั - มั	- มั มั มั	----	รั ตั - รั	มั รั ตั ล	- ฌ - มั
-- ฌั รั	- มั - รั	- ฌั - มั	- มั มั มั	----	รั ตั - รั	มั รั ตั ล	- ฌ - มั

-- ฌั รั	- มั - รั	- ตั ตั ตั	- ฌ - ล	- ตั - รั	- มั - ล	-- รั ตั	- ล - ตั
----------	-----------	------------	---------	-----------	----------	----------	----------

----	- ฌ - ล	-- ฌ ล	ฌ ล ตั ฌ	----	- ฌ - ล	-- ฌ ล	ฌ ล ตั ฌ
------	---------	--------	----------	------	---------	--------	----------

9.เพลงบ้านไก่เรือนเคียง

- - ม ช	- ช ช -	ม ช ล ม	- ม - ม	- - ช ร	- ร ร -	ด ร ม ด	- ม - ช
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- - ม ล	- ล ล -	ม ช ล ม	- ม - ม	- - ช ร	- ร ร -	ด ร ม ด	- ม - ช
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- - ม ล	- ล ล -	ม ช ล ม	- ม - ม	- - ช ร	- ร ร -	ด ร ม ด	ท ด ท ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- - ช ด	ช ด ช ด	- - ช ด	ร ท ด ร	- - ช ร	ช ร ช ร	- - ช ร	ม ด ร ม
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ช ล ท ด	- - - -
---------	---------

10 .เพลงบัวกลางบึง

- - - -	- - - รี่	- - - รี่	- - - ฐี่	- - - มี่	- - รี่ มี่	- ฐี่ - มี่	- รี่ - ดี่
---------	-----------	-----------	-----------	-----------	-------------	-------------	-------------

- - - -	- รี่ - รี่	- รี่ - ท	- ล - ฐ	- - - ฐ	- ล - ท	- ล - ท	- ดี่ - รี่
---------	-------------	-----------	---------	---------	---------	---------	-------------

- - - -	- ฐ - รี่	- - ดี่ ท	- ดี่ - รี่	- - - -	- ฐ - รี่	- - ดี่ ท	- ดี่ - รี่
---------	-----------	-----------	-------------	---------	-----------	-----------	-------------

- - - -	- ฐ - ฐ	- - - รี่	- รี่ - -	- ฐี่ - มี่	- รี่ - ดี่	- - - ท	- ดี่ - -
---------	---------	-----------	-----------	-------------	-------------	---------	-----------

- ท - รี่	- ท - ดี่	- - - ล	- - - ฐ	- - - -	- - - ร	- - ฟ ฐ	- ฟ - ฐ
-----------	-----------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- ล - ฐ	- ล - ร	- - ฟ ฐ	- ฟ - ฐ	- - - -	- - - ร	- - ฟ ฐ	- ฟ - ฐ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- ล - ฐ	- ล - ร	- - ฟ ฐ	- ฟ - ฐ
---------	---------	---------	---------

11. เพลงพวงมาลัย

----	--- รี่	-- ตี่ รี่	- มี่ ชี่ มี่	----	- รี่ ตี่ รี่	มี่ รี่ ตี่ ท	- ตี่ - รี่
------	---------	------------	---------------	------	---------------	---------------	-------------

----	- มี่ - มี่	-- ชี่ รี่	- มี่ - มี่	----	- มี่ - มี่	-- ชี่ รี่	- มี่ - มี่
------	-------------	------------	-------------	------	-------------	------------	-------------

-- ตี่ รี่	- รี่ - รี่	มี่ รี่ ตี่ ท	- ตี่ - รี่	--- ท	- ล - ท	-- ล ช	- ล - ช
------------	-------------	---------------	-------------	-------	---------	--------	---------

- รี่ - ท	- ล - ท	-- ล ช	- ล - ช
-----------	---------	--------	---------

12. เพลงใจนาง

ท่อน 1

----	- ม - ม	-- ช ร	-ม - ช	----	- ม - ม	-- ช ร	-ม - ช
------	---------	--------	--------	------	---------	--------	--------

-- ร ม	- ช - ล	- ล ช ม	- ช - ล	- ช ม ช	- ม- ม		
--------	---------	---------	---------	---------	--------	--	--

----	- ม - ม	- ล - ช	- ม - ร	- ม - ร	- ด ล ด	--- ร	ด ม ร ด
------	---------	---------	---------	---------	---------	-------	---------

- ร - ล	- ด - ร	-- ล ร	- ด - ล	----	- ด - ร	-- ด ม	- ร - ด
---------	---------	--------	---------	------	---------	--------	---------

ท่อน 2

----	- ม - ช	- ม - ร	ด ร ม ช	----	- ม ช ล	-- ช ล	ช ม - ช
------	---------	---------	---------	------	---------	--------	---------

----	- ม ช ล	-- ช ล	ช ม - ช	- ม - ร	ด ร ม ช	- ม - ร	- ด - ล
------	---------	--------	---------	---------	---------	---------	---------

----	- ด ร ม	-- ช ม	ร ด - ร	----	- ด ร ม	-- ช ม	ร ด - ร
------	---------	--------	---------	------	---------	--------	---------

- ม - ร	- ด - ล	- ล ช ม	- ร - ด
---------	---------	---------	---------

13. เพลงฝรั่งย่าเท้า

ท่อน 1

(- - - -	- ช - ม	- - ร ด	- ร - ม	- ช - ช	- ช - ล	- ทุ - ด	- ร - ด)
-----------	---------	---------	---------	---------	---------	----------	-----------

- - - -	- ม - ร	- - ด ร	- ม - ร	- - - -	- ม ร ด	- - - ร	- ม - ฟ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- - - ช	- ล - ช	- ช - ด	- ร - ม	- - - -	- ช - ร	- - ด ร	- ร - ร
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- ช - ม	- ร - ด	- ทุ - ด	- ร - ด
---------	---------	----------	---------

ท่อน 2

- - - -	- ช - ช	- - - -	- ม ร ด	- - - -	- ช - ช	- - - -	- ม ร ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- - - -	- ม - ร	- - ด ร	- ม - ร	- - - -	- ม ร ด	- - - ร	- ม - ฟ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- - - ช	- ล - ช	- ช - ด	- ร - ม	- - - -	- ช - ร	- - ด ร	- ร - ร
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- ช - ม	- ร - ด	- ทุ - ด	- ร - ด
---------	---------	----------	---------

14. เพลงสืนวน

ท่อน 1

- - - รี่	- - - ล	- ท รี่ ล	- ท ท ท	- ช - ล	ช ล ท รี่	มี่ รี่ ชี่ มี่	รี่ ท - ล
-----------	---------	-----------	---------	---------	-----------	-----------------	-----------

- ท ล ช	- ช ล ท	- รี่ - ล	ช ท ล ช	- ช ล ท	- รี่ - ล	ท ล ช ม	ช ร ม ช
---------	---------	-----------	---------	---------	-----------	---------	---------

ท่อน 2

- ล ช ม	- ช - -	- ม ช ล	- ช - ม	- - - -	- ร ม ช	- - - ท	ล ช ล ท
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- - - -	ช ล ท รี่	มี่ รี่ ชี่ มี่	รี่ ท - ล	- - - -	ช ล ท รี่	มี่ รี่ ชี่ มี่	รี่ ท - ล
---------	-----------	-----------------	-----------	---------	-----------	-----------------	-----------

- ท ล ช	- ช ล ท	- รี่ - ล	ช ท ล ช	- ช ล ท	- รี่ - ล	ท ล ช ม	ช ร ม ช
---------	---------	-----------	---------	---------	-----------	---------	---------

15. เพลงมอญแปลง (มอญดูดาว)

(- - ช ล	- ช - ช	- - ร ี ฟ	- ร ี - ร ี	- ร ี ฟ ด	- ร ี - ด	ท ด ช ล	ท ร ี ด ท)
-----------	---------	-----------	-------------	-----------	-----------	---------	-------------

- - - ท	- ด ด ด	- ท - ด	- ร ี - ด	- ท - ด	- ด ร ี ฟ	- ฟ ด ร ี	
---------	---------	---------	-----------	---------	-----------	-----------	--

- ร ี - ฟ	- - ด ร ี	- - - ด	- ร ี ด ท	- - - ด	- ร ี ด ท	- - - ช	- ท - ด
-----------	-----------	---------	-----------	---------	-----------	---------	---------

- - - ร ี	- ด ด ด	- ร ี ด ท	- ด - ร ี	- - - -	- ช - ล	- - - -	- ช - ล
-----------	---------	-----------	-----------	---------	---------	---------	---------

- - ช ล	- ช - ช
---------	---------

16. เพลงลาวเสียงเทียน

ท่อน 1

[- - - ร	ด ด ด ด]	- ล - ล	ช ล ด ช	- - - ฟ	- ม - -	- ร ม ช	- ล ม ช
-----------	-----------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- - - ล	ช ช ช ช	- ล - ล	ช ล ด ช	- - - ฟ	- ม - -	- ร ม ช	- ล ม ช
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- - - ม	- ร ม ช	- - ด ร	ม ร ด ล	- - ด ล	ช ช ช ล	- ด - ร	ด ม ร ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- ม - ร	- ด ร ม	- - ด ร	ม ร ด ล	- - ด ล	ช ช ช ล	- ด - ร	ด ม ร ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ท่อน 2

[- - - ร	ด ด ด ด]	ช ล ช ม	ช ร ม ช	[- ช - ช	- ช - ช]	ช ล ช ม	ร ม ด ร
-----------	-----------	---------	---------	-----------	-----------	---------	---------

[- ร - ร	- ร - ร]	ช ล ช ม	ช ร ม ช	[- ช - ช	- ช - ช]	ช ล ช ม	ร ม ด ร
-----------	-----------	---------	---------	-----------	-----------	---------	---------

- ม - ร	- ด ร ม	- - ด ร	ม ร ด ล	- - ด ล	ช ช ช ล	- ด - ร	ด ม ร ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- ม - ร	- ด ร ม	- - ด ร	ม ร ด ล	- - ด ล	ช ช ช ล	- ด - ร	ด ม ร ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวงดนตรีเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งได้ดำเนินการมาเป็นลำดับ สามารถสรุปได้ดังนี้

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาและสภาพบทบาทของของวงดนตรีเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร
2. ศึกษาบทเพลงของวงเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัด สมุทรสาคร

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้จะทำการศึกษาและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับวงดนตรีเครื่องสายมอญเฉพาะวงเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร โดยเน้นเฉพาะสภาพและบทบาทวัฒนธรรมดนตรี บทเพลง เครื่องดนตรี เป็นสำคัญ อาทิ ประวัติที่มาของดนตรี เครื่องดนตรี ส่วนประกอบของเครื่องดนตรี บทเพลง นักดนตรี การถ่ายทอดดนตรี และโอกาสที่ใช้ในการบรรเลงดนตรีที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรม และงานรื่นเริงต่างๆ ที่ยังคงยึดถือปฏิบัติกันอยู่ในปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวงดนตรีเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ในครั้งนี้ เป็นการวิจัยทางมานุษยวิทยามโนทัศน์ โดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากหัวข้อวิจัย จากแหล่งองค์ความรู้ต่างๆ และข้อมูลจากการปฏิบัติภาคสนาม โดยศึกษาสภาพพื้นฐานโดยทั่วไปของชุมชน และวัฒนธรรมทางด้านดนตรีที่ยังคงอยู่ในปัจจุบัน และนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้รวบรวมไว้นามาวิเคราะห์ข้อมูล โดยจัดเรียงเรียงเป็นวิจัยในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ เรียบเรียงเป็นงานวิจัยที่สมบูรณ์ต่อไป

ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลภาคสนามเป็นข้อมูลหลัก ใช้ข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตำรา หนังสือทางวิชาการ เอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ เป็นข้อมูลสนับสนุน โดยรายละเอียดของการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. สถานภาพและบทบาททางวัฒนธรรมดนตรีของวงดนตรีเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะของการรวบรวมความรู้ในด้านต่างๆ มาบันทึกเรียบเรียงและจัดลำดับให้มีความสัมพันธ์กัน ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจถึงสถานภาพและบทบาททางวัฒนธรรมดนตรีของวงดนตรีเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

2. บทเพลงที่บรรเลงในวงดนตรีเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร เป็นการรวบรวมจากการเก็บข้อมูลภาคสนามเป็นหลัก ได้แก่ การพูดคุย สัมภาษณ์ การบันทึกเสียง และการบันทึกภาพ โดยจัดลำดับให้มีความสัมพันธ์กัน

ข้อมูลทั้งหมดที่ได้ นำมาเรียบเรียงในรูปแบบของการพรรณนา บรรยาย เป็นความเรียง และสรุปผลเป็นรายงานการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาวิจัยออกเป็น 2 ส่วน คือ สภาพทั่วไปของชุมชนมอญ และสถานภาพบทบาททางวัฒนธรรมดนตรีเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้วอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ดังต่อไปนี้

1. สภาพทั่วไปของชุมชนมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว

1.1 ประวัติชาวมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว

ชาวมอญในจังหวัดสมุทรสาคร อพยพเข้ามาแผ่นดินไทย สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 (พ.ศ 2352–2367) ในการอพยพคนมอญครั้งนั้น พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยโปรดฯให้ไปตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ สามโคก ปากเกร็ด และพระประแดง มิได้กล่าวถึงสมุทรสาคร แต่อาจเป็นไปได้ว่าในการอพยพครั้งนี้ ซึ่งเป็นการอพยพครั้งใหญ่มาก เป็นจำนวนถึง 40,000 คนเศษ อพยพกันเข้ามาหลายเส้นทาง เนื่องจากถูกพม่ากดขี่อย่างหนัก เมื่อเดินทางมาถึงประเทศไทยแล้ว และล่องเข้ามายังสมุทรสาคร จึงต้องปักหลักรอญาติที่จะตามกันมา ชุมชนมอญที่สมุทรสาครในยุคแรกตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ตำบลบ้านเกาะ และตำบลท่าทราย ต่อมา ชุมชนในตำบลบ้านเกาะและตำบลท่าทรายมีความแออัด จึงได้ขยายพื้นที่ทำกินออกไปทางด้านทิศตะวันออก คือ ตำบลเจ็ดริ้ว

ชาวไทยรามัญทุกครอบครัวในตำบลเจ็ดริ้ว นับถือศาสนาพุทธอย่างเคร่งครัด รวมถึงการปฏิบัติกิจกรรมในวันสำคัญทางพุทธศาสนา เช่น งานบุญต่างๆ ชาวไทยรามัญทุกเพศ ทุกวัย จะพากันเข้าวัดจัดหาสำหรับอาหารถวายพระ ฟังเทศน์ ถือน้ำพระ วัดที่ชาวมอญตำบลเจ็ดริ้วได้ร่วมกันสร้างขึ้นมา มีอยู่ 3 วัดด้วยกัน คือ

1. วัดหลักสองราษฎร์บำรุง
2. วัดกระโจมทอง
3. วัดรามัญวงศาราม (วัดเจ็ดริ้ว ในปัจจุบัน)

1.2 การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน

ตำบลเจ็ดริ้ว เป็นตำบลหนึ่งในเขตอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ 6,906 ไร่ คิดเป็น ร้อยละ 1.30 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด แบ่งการปกครองเป็น 5 หมู่บ้าน ตั้งอยู่ห่างจากศูนย์กลางอำเภอบ้านแพ้วประมาณ 12 กิโลเมตร มีอาณาเขตดังนี้ คือ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลสวนส้ม , ตำบลหลักสาม จังหวัดสมุทรสาคร
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลเกษตรพัฒนา จังหวัดสมุทรสาคร
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

การสร้างบ้านเรือน นิยมปลูกสร้างบ้านเรือนในบริเวณที่ราบลุ่ม ใกล้แม่น้ำลำคลอง มีจำนวนประชากรทั้งหมด 3,744 คน จำนวน 671 หลังคาเรือน

เพศชาย	1,786	คน
เพศหญิง	1,958	คน
รวมจำนวนประชากรทั้งสิ้น	3,744	คน

สถาบันครอบครัว

โดยทั่วไปครอบครัวชาวมอญมีรูปแบบเป็นครอบครัวเดี่ยว ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก เมื่อแต่งงานแล้ว การออกเรือนจะแล้วแต่จะไปอยู่กับฝ่ายหญิงหรือฝ่ายชาย การแต่งงานของชาวมอญ ไม่นิยมแต่งงานกับคนนอกกลุ่ม หนุ่มสาวจะมีอิสระในการเลือกคู่ครองของตนเอง เมื่อแต่งงานแล้วจะอยู่ด้วยกันแบบผัวเดียวเมียเดียว ไปตลอด

1.3 การแต่งกาย

ปัจจุบันคนไทยเชื้อสายมอญจะแต่งกายเช่นเดียวกับชาวไทยทั่วไปก็ตาม แต่ยังคงมีลักษณะการแต่งกายที่เป็นแบบดั้งเดิมของตนเองปรากฏให้เห็นอยู่บ้างตามแต่โอกาส เช่น ผู้ชายจะนุ่งผ้าที่เรียกว่า “โสร่ง” ซึ่งเป็นผ้าลายตาหมากรุก การสวมเสื้อนั้น ไม่จำกัดแบบ ส่วนผู้หญิงนุ่งผ้า “หมิ่นห์” ซึ่งมีวิธีการนุ่งคล้ายการนุ่งผ้าถุงของหญิงไทย แต่ยาวกรอมส้นเท้า ส่วนเสื้อนั้นสวมตามสะดวก เมื่อไปทำบุญที่วัดหรือมีงานสำคัญ จะใช้ผ้าสไบหมิ่นห์อีกทีหนึ่ง นิยมไว้ผมยาวเกล้าเป็นมวยต่ำก่อนไปข้างหลัง

1.4 อาชีพ

อาชีพดั้งเดิมของชาวมอญ ตำบลเจ็ดริ้วประกอบอาชีพทำนาเป็นหลัก แต่เดิมเป็นเศรษฐกิจแบบพึ่งพามาจนถึงช่วง พ.ศ. 2507 เกษตรตำบลได้เข้ามามีบทบาทในการให้ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรสวนผลไม้ หลายครัวเรือน จึงเริ่มเปลี่ยนอาชีพจากการทำนาเป็นทำสวนผลไม้ เช่น องุ่น พุทรา มะพร้าว น้ำหอม มะม่วง หรือเป็นลูกจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม เนื่องจากสามารถสร้างรายได้ที่แน่นอนกว่าการทำนา

1.5 สาธารณูปโภค

จังหวัดสมุทรสาครเป็นปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร มีสภาพสังคมแบบกึ่งชนบท กึ่งเมืองประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองส่วนใหญ่ จะตั้งบ้านเรือนกระจุกตัวอยู่ริมถนนสายหลัก และสายรอง ตำบลเจ็ดริ้ว เป็นกลุ่มที่ประกอบอาชีพทำการเกษตรเป็นหลัก แหล่งน้ำจึงมีความสำคัญมากในการเพาะปลูก ประกอบกับลักษณะการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนแบบเดิมของชาวมอญ ที่ยึดเส้นทางน้ำในการสร้างที่อยู่ โดยมีโครงการเก็บน้ำจากแหล่งน้ำในลำคลองชลประทาน 10 สาย และคลองธรรมชาติ กว่า 170 สาย

1.6 การศึกษา

ในอดีต ถือได้ว่าเป็นยุคมืดหรือยุคบอด ชาวมอญไม่สนับสนุนให้บุตรหลานเรียนหนังสือสามัญเท่าที่ควร เนื่องจากไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา จนถึงสมัยนี้ วิวัฒนาการเปลี่ยนไป มีการคมนาคมดีขึ้น สภาพความเป็นอยู่ในสังคมดีขึ้น ชุมชน แนวคิดของคนมอญเปลี่ยนแปลงไป สังคมภายนอกที่ล้อมรอบชุมชนมอญเจริญก้าวหน้าขึ้น ทำให้การศึกษาไม่ใช่ของต้องห้ามอีกต่อไป ผู้ใหญ่สนับสนุนให้ลูกหลานเรียนสูงขึ้น ภาษาที่ใช้พูด อ่าน เขียน ในตอนนี้ จึงใช้ภาษาไทยเป็นส่วนใหญ่ การสื่อสารในครอบครัว หรือเฉพาะคนมอญด้วยกัน จะใช้ภาษามอญ

2. สถานภาพของวงดนตรีเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

2.1 ประวัติความเป็นมาของดนตรี

วงดนตรีเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว จังหวัดสมุทรสาคร แรกเริ่ม คือ วงมิตรโซว์ เป็นวงเครื่องสายมอญที่สมบูรณ์ ทั้งเครื่องดนตรีและบทเพลง ในตอนนั้น ชุมชนมอญแต่ละชุมชนจะมีวงดนตรีเป็นของตัวเอง สืบเนื่องจากประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ ที่ต้องมีดนตรีมาประกอบ ต่อมาเมื่อนักดนตรีท่านอื่นๆ ในวงเริ่มทยอยเสียชีวิตตามอายุขัย และไม่ได้มีการสืบทอดให้กับลูกหลาน และไม่มีการสานต่อวงดนตรีวงนี้ จึงหายไปจากชุมชนมอญตำบลเจ็ดริ้ว คุณปู่จำเริญ แสงไข เป็นนักดนตรีคนหนึ่งในวงมิตรโซว์ ในขณะที่ยังเล่นอยู่ในวง ได้ถ่ายทอดความรู้ทางดนตรี ให้กับเด็กๆ ที่สนใจในสมัยนั้นอยู่บ้าง

จนถึงในช่วงประมาณ พ.ศ. 2545 พระอาจารย์ต่วน แสงไข ประจำพรรษาที่วัดเจ็ดริ้ว ลูกชายของคุณปู่จำเริญ ได้ฟื้นฟูวงเครื่องสายมอญ ให้กลับมาอีกครั้ง โดยรวบรวมลูกศิษย์ของคุณปู่จำเริญ ที่เคยต่อเพลงให้ตอนเป็นเด็ก มาเล่นเป็นวงด้วยกัน ซึ่งสามารถรวบรวมได้ ประมาณ 11 คน โดยใช้ชื่อวงดนตรีว่า วงเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร คุณลุงสำเภา แม่บุญเรือน คุณลุงสวัสดิ์ ชาวบ้านเกาะ นักดนตรีในวงได้ประดิษฐ์เครื่องดนตรีขึ้นมาใหม่ โดยนักดนตรีทุกคนที่มาร่วมบรรเลงในวงเครื่องสายมอญตำบลเจ็ดริ้วในครั้งนี้ ต่างก็เล็งเห็นและตระหนักถึงความสำคัญที่นอกเหนือไปจาก การที่ไม่ต้องว่าจ้างนักดนตรีต่างถิ่นให้มาแสดงให้ แต่ยังหมายความว่ายังอนุรักษ์และสืบสานวงดนตรีเครื่องสายมอญตำบลเจ็ดริ้ว ให้คงอยู่ถึงรุ่นลูกหลานต่อไป

เครื่องดนตรีประเภทต่าง ๆ

เครื่องดนตรีของวงเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว นั้น มีรูปแบบที่แตกต่างจากวงเครื่องสายมอญในที่อื่นๆ โดยลักษณะของเครื่องดนตรี แบ่งออกเป็น 2 ช่วง ดังนี้ คือ

2.1.1 ช่วงแรก

เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลง จะเป็นเครื่องดนตรีที่เป็นของมอญโดยแท้จริง โดยแยกประเภทของเครื่องดนตรี เป็น 4 ประเภท ดังนี้

ประเภทเครื่องดีด

จายม หรือ จะเข้ รูปร่างลักษณะเหมือนจะเข้จริง มีเกล็ด มีปากอ้า มีหัว มีหาง มีขา และมีนม 12 อัน ตัวจะเข้ประดับด้วยกระจกหลากสี มีสามสายเช่นเดียวกับจะเข้ของวงดนตรีไทย มีสามเสียงคือ เสียงสูงสุด เสียงกลาง คือเสียงทุ้มสายที่สอง และเสียงต่ำสายที่สาม สายในสุด เป็นสายลวดเช่นเดียวกัน ไม้ที่ใช้ทำจะเป็นไม้เนื้ออ่อน เพื่อง่ายต่อการขุดให้เป็นโพรง

ประเภทเครื่องสี

ซอ มอญ (โกร) เป็นเครื่องดนตรีประเภทสี มีสามสาย กล้องเสียงมีลักษณะคล้ายไวโอลิน ตัวคันทวนมีลักษณะเป็นทรงกลมรูปกรวย แกะสลักลวดลายเป็นลายกนก หรือเป็นพระยาครุฑ และลวดลายอื่นๆอีก แล้วแต่ความต้องการ คันชักทำด้วยสายเอ็นหรือหางม้า มีลักษณะคล้ายคันชักของซออู้หรือซอด้วง เสียงของซอ มอญมีลักษณะเหมือนกับเสียงของสะล้อหรือซอทางภาคเหนือ วิธีการบรรเลง คล้ายกับการบรรเลงซอด้วงหรือซออู้ของไทย

ประเภทเครื่องตี

ฉิ่ง (หะเต หรือ คะเต) เป็นเครื่องประกอบจังหวะประเภทโลหะ ซึ่งมีลักษณะเป็นฝา 2 ฝา คล้ายเต้าขนมครก มีเสียงดัง ฉิ่ง ฉับ ใช้บรรเลงเป็นทำนองจังหวะให้กับดนตรี

เปิงมาง (ปุงตัง) เป็นกลองสองหน้า ใช้ในวงทะแยมมอญนั้น ใช้เพียง 1 ใบ ไม่ใช่ 7 ใบ เหมือนวงปี่พาทย์ แต่เวลาบรรเลงใช้บรรเลงหน้าเดียว ซึ่งหนังเปิงด้วยเชือกหวาย โยงหนังสองหน้า ให้ตึง เวลาตี จะมีเสียง เปิง – ปะ – เปิงเปิง

ประเภทเครื่องเป่า

ขลุ่ย (อะโลด) เป็นเครื่องเป่า ลักษณะเหมือนท่อนไม้ไผ่ เรียกว่า เลาชลุ่ย ภายในเป็น รุกหลวง มีรูเจาะสำหรับไล่เสียง ขนาดเท่ากับขลุ่ยอู้ของวงดนตรีไทย ใช้เป่าเชื่อมเสียงของวงดนตรีให้ไพเราะ น้ำเสียงโหยหวนตามแนวของขลุ่ยทั่วไป รูที่ใช้สำหรับไล่เสียงมีทั้งหมด 7 รู นิยมทำจากไม้ไผ่

2.1.2 ช่วงหลัง ระหว่าง พ.ศ. 2545 - ปัจจุบัน

ในช่วงนี้ วงดนตรีเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อยู่ในช่วงฟื้นฟูและอนุรักษ์ หลังจากที่เครื่องดนตรีในช่วงแรก เสื่อมสภาพและสูญหายไป คุณลุงสำเภา แม่บุญเรือน และคุณลุงสวัสดิ์ ชาวบ้านเกาะ นักดนตรีวงเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว ได้เป็นคนริเริ่ม ในการสร้างเครื่องดนตรีขึ้นมาใหม่ เพื่อทดแทนของเดิม จำแนกประเภทของเครื่องดนตรีได้ดังนี้

ประเภทเครื่องสี

ซอด้วง มีสองสาย ทำจากไม้สักและไม้ประดู่ ความยาวของคันซอ 76 เซนติเมตร กล้องเสียงรูปทรงกระบอก ปากแคบ ความกว้างของปากกระบอก 7 เซนติเมตร ชิงหน้าด้วยหนังงูเหลือม หน้ากว้าง 7 เซนติเมตร คันชักทำจากไม้ชนิดเดียวกับคันซอ ความยาว 68 เซนติเมตร ปลายคันชักตรงที่จับ มีลักษณะแบน รับกับอุ้งมือเวลาจับ ทำด้วยหางม้า หรือสายเอ็น เบอร์ 100–110 ลูกบิดเหลา มนกลมธรรมดา ไม่มีลวดลายหรือแกะสลัก

ซออู้ มีสองสายทำจากไม้มะค่า ความยาวของคันซอ 80 เซนติเมตร กะโหลกซอ ทำจากกะลามะพร้าว ชิงหน้าด้วยกระดาษว่าวจุฬา เส้นผ่าศูนย์กลาง 15 เซนติเมตร คันชักทำจากไม้ชนิดเดียวกับคันซอ ความยาว 65 เซนติเมตร ปลายคันชักตรงที่จับ มีลักษณะเรียว ยาว ทำด้วยหางม้า หรือสายเอ็น เบอร์ 100–110 ลูกบิดเหลา มนกลมธรรมดา ไม่มีลวดลายหรือแกะสลัก แต่มีประดับพลอยหรือกระจกสี ที่คันซอ

ประเภทเครื่องตี

กลองรำวง เป็นกลองสองหน้า ทำจากไม้จามจุรี ไม้มะม่วง ขุดเป็นโพรงตรงกลาง ชิงหน้าด้วยหนังวัวหรือหนังควาย โดยใช้เชือกหรือเส้นหนังเป็นตัวดึงหน้าหนังให้ตึง เส้นผ่าศูนย์กลาง ด้านกว้าง 22 เซนติเมตร ด้านแคบ 16 เซนติเมตร มีเชือกสำหรับสะพายบ่า เวลาบรรเลง

กลองมะริกัน เรียกเพี้ยนมาจากกลองอเมริกัน ชนิดที่เรียกกันว่าเบสส์ดรัม (Bass Drum) ทำจากพลาสติก ทั้งตัวกลองและหน้ากลอง มีสองหน้า ใช้ไม้ตีให้เกิดเสียง

ฉิ่ง เป็นเครื่องประกอบจังหวะประเภทโลหะ ซึ่งมีลักษณะเป็นฝา 2 ฝา คล้าย เต้าขนมครก ขนาดที่วัดผ่าศูนย์กลาง จากขอบข้างหนึ่งไปสุดขอบอีกข้างหนึ่ง กว้างประมาณ 5.5 เซนติเมตร เนื่องจากการตีฉิ่ง ต้องเอาขอบของฝาข้างหนึ่งกระทบกับอีกฝาหนึ่ง แล้วยกขึ้น ก็จะมีเสียงดังกังวานยาวดัง ฉิ่ง แต่ถ้าเอาทั้ง 2 ฝานั้นกระทบและประกบกันไว้ จะได้ยินเสียงดังสั้นๆ ดัง ฉับ

ฉาบเล็ก เป็นเครื่องประกอบจังหวะ ทำด้วยโลหะคล้ายฉิ่ง แต่หล่อให้บางกว่า มีขนาด ที่วัดผ่านศูนย์กลางประมาณ 12–14 ซม เวลาบรรเลงใช้ 2 ฝ่ามาตีกระทบกันให้เกิดเสียง ตามจังหวะ เมื่อฉาบทั้งสองข้างกระทบกันขณะตีประกบกัน จะเกิดเสียง ฉาบ แต่ถ้าตีแล้วเปิดเสียง ก็จะได้ยินเป็น แฉ่ง

กรับ เป็นเครื่องประกอบจังหวะ ทำจากไม้เนื้อแข็ง เหลาให้เป็นรูป สีเหลี่ยมผืนผ้า ขนาดเท่ากัน 2 อัน เวลาบรรเลง ใช้ไม้ทั้ง 2 อันตีประกบกัน จะเกิดเสียง กรับ กรับ

ประเภทเครื่องเป่า

ขลุ่ย ทำจากท่อพีวีซี มีความยาว 40 เซนติเมตร เจาะรูกลมๆ เรียงแถวกัน 7 รู สำหรับนิ้วปิด เปิดเสียง เปลี่ยนระดับเสียงขลุ่ยไม่มีลิ้นเหมือนเป้ ใช้หลักการเกิดเสียงโดยการเป่าลมผ่านช่องแคบเล็กๆ โดยใช้ไม้อุดเกือบเต็มปล้อง แล้วเจาะรูด้านล่างให้มีช่องลมก็จะเกิดเสียงขึ้นมา

วิธีการบรรเลง

วงดนตรีเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ลักษณะรูปแบบของการประสมวงไม่เหมือนกับวงเครื่องสายมอญทั่วไป เนื่องจากไม่มีแบบแผนหลักเกณฑ์ ในการจัดรูปแบบของวงดนตรี หลักสำคัญเพียงเพื่อรวบรวมนักดนตรีดั้งเดิมที่เหลืออยู่ของชุมชน ซึ่งประกอบด้วย

1. ซอด้วง	5	คัน
2. ซออู้	1	คัน
3. ซลู่ย	2	เลา
4. กลองรำวง	1	ใบ
5. กลองอเมริกัน	1	ใบ
6. เครื่องประกอบจังหวะ (ฉิ่ง 1 , ฉาบเล็ก 1 , กรับ 1 – 2 คู่)		

ก่อนที่จะเริ่มเล่น จะต้องมีการไหว้ครู โดยของในพานไหว้ครูเจ้าภาพจะต้องจัดเตรียม (ถ้าเป็นงานของชุมชนหรือวัด นักดนตรีจะจัดเตรียมของมาเอง) จะมีเงิน 12 บาท ดอกไม้ธูปเทียน เหล้า 1 ขวด บุหรี่ 1 ซอง หลังจากเล่นเสร็จ เงิน 12 บาทในพาน จะถวายทางวัด เพื่อทำบุญ

บทไหว้ครู

นะโม วันเทวดา อาจารย์ยัง ปะดัสสิมิ นโมเตมะมะ พุทธคุณ โธ ธัมมะคุณ โธ สังฆคุณ
อิตถะระหา ทวาสราริยัง ดิถีจันท์ สัพพะกิจจิง กัตตัพพังโหตุ

2.1.3 นักดนตรี

นักดนตรีเป็นบุคคลที่ทุกคนในชุมชนยอมรับ และให้ความสำคัญมาก เนื่องจากถือว่าเป็นคนที่เชื่อมโยงประเพณีวัฒนธรรมของชุมชน โดยนักดนตรีวงเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว มีจำนวนทั้งหมด 11 คน

2.2 บทบาททางวัฒนธรรมดนตรี

ดนตรีเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร มีความแตกต่างจากดนตรีมอญทั่วไป คือ ไม่ใช่รูปแบบของดนตรีเครื่องสายมอญแท้ ทั้งเครื่องดนตรีและบทเพลง เนื่องจากการทิ้งช่วงของการบรรเลงวงดนตรีเครื่องสายมอญ ประมาณ 10 ปี ทำให้เครื่องดนตรีและบทเพลงบางส่วน สูญหายไปตามกาลเวลา จนมาถึงช่วงปัจจุบัน เป็นช่วงที่กำลังฟื้นฟูให้ทุกอย่างกลับมาอีกครั้ง ไม่ว่าจะเป็นเครื่องดนตรี บทเพลง รูปแบบในการบรรเลง โดยอาศัยประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ ที่ยังปฏิบัติกันมา เป็นหลัก ซึ่งดนตรีเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของทุก ประเพณีและพิธีกรรม ซึ่งดนตรีเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของทุก ประเพณีและพิธีกรรม โดยทำหน้าที่

1. บรรเลงรับพระ – ส่งพระ
2. บรรเลงให้ความรื่นเริงในงาน
3. บรรเลงในขบวนแห่

โดยพิธีกรรมและประเพณีของชาวมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว ที่มีดนตรีเครื่องสายมอญ แบ่งออกได้เป็น ดังนี้คือ

2.2.1 ประเภทของดนตรี

2.2.1.1 ดนตรีประกอบพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต

1. พิธีบวชนาค ประเพณีการบวชนาคของชาวมอญ โดยทั่วไปก็เหมือนกับการบวชนาคของชาวไทย มีเพียงการแต่งกายของนาคก่อนบวช จะมีการแต่งกายที่สวยงาม ญาติๆ จะนำเอาเครื่องประดับ ประเภท ต่างหู แหวน กำไลมือ กำไลเท้า สายสร้อย มาให้นาคประดับตกแต่ง เพราะถือว่าเป็นการร่วมบุญที่ยิ่งใหญ่ ตอนบ่ายของวันสุกดิบ จะแห่ขบวนนาคไปลาศาลเจ้าที่ประจำหมู่บ้าน ลาผีบ้านประจำตระกูลและพระอุปัชฌาย์ ตกค่ำทำพิธีสู่ขวัญมอญ แห่หรือเทศน์สอนนาค พิธีปลงผมนาคทำกันในตอนเช้าตรู่ แล้วจึงแห่นาคจากบ้านไปทำพิธีที่วัด ส่วนพิธีในโบสถ์เช่นเดียวกับชาวพุทธทั่วไป แตกต่างกันตรงบทสวด โดยเป็นภาษามอญ

2. พิธีแต่งงาน ประเพณีแต่งงานแบบมอญในปัจจุบันนี้ มีให้เห็นน้อยมาก มักทำตามสมัยนิยมแบบไทย การแต่งงานของมอญสมัยก่อน เริ่มจากการแห่ขบวนขันหมากจากบ้านเจ้าบ่าวไปบ้านเจ้าสาว ภายในขบวนจะมีเถาแกวที่ได้เคยผูกจากดกลงสู่ขอกันไว้ ถือตะเกียงนำหน้าขบวน ญาติพี่น้องเพื่อนฝูงในขบวนจะมีการร้องรำทำเพลงมาอย่างสนุกสนาน เมื่อถึงบ้านเจ้าสาว เถาแกวของทั้ง 2 ฝ่าย จะออกมาพูดจาสอบถามกันพอเป็นพิธี เจ้าบ่าวจ่ายค่าผ่านประตูที่ประตูก็แล้วแต่ จะมีการหยอกล้อกันเพื่อความครื้นเครง ทำพิธีขอขมาผีบ้านผีเรือน จากนั้นทำพิธีรดน้ำแก่บ่าวสาว โดยพ่อแม่ของบ่าวสาวเท่านั้น ญาติผู้ใหญ่คนอื่นๆ เพียงแต่รับไหว้ขอขมาจากบ่าวสาวด้วยผ้าไหว้ อันได้แก่ ผ้าถุง ผ้าห่ม เป็นต้น และมักมอบเงินขวัญถุงแก่คู่บ่าวสาว เพื่อใช้ตั้งต้นทำมาหากินต่อไป ระหว่างที่รดน้ำคู่บ่าวสาว ผู้ทำพิธี แห่ให้ศีลให้พรเป็นภาษามอญ

ในพิธีแต่งงานของชาวมอญ จะไม่มีพิธีทางสงฆ์เข้ามาเกี่ยวข้อง เพราะถือว่าเป็นเรื่องทางโลก หลังเสร็จพิธี เลี้ยงดูแขกทั้งสองฝ่ายเรียบร้อยแล้ว แขกทยอยกันกลับ เจ้าบ่าวจะต้องนอนหอ 7 คืน ส่วนเจ้าสาวจะถูกส่งตัวตามไปภายหลัง

3. พิธีโกนจุก ชาวมอญสมัยก่อนนิยมให้บุตรหลานไว้ผมจุก ผมเปีย หรือผมแกละ เมื่อเด็กอายุได้ 13 ขวบ ก็จะจัดพิธีโกนจุกแก่บุตรหลาน ญาติผู้ใหญ่จะหาฤกษ์ยามจัดเตรียมอุปกรณ์ที่สำคัญในพิธีให้พร้อม ถ้าเป็นเด็กชาย ก็ต้องเตรียมสมุดดินสอ วางบนพานที่มีใบบวรรองรับ เพื่อโตขึ้นจะได้เล่าเรียนฉลาดหากเป็นเด็กหญิง เปลี่ยนเป็นเข็มด้ายแทน เพื่อโตขึ้นจะได้เป็นกุลสตรี แม่บ้านแม่เรือน ในพิธีจะมีการนิมนต์พระมาด้วย ทั่วไปนิยมนิมนต์พระจำนวน 9 รูป สวดชัยันโต นำแหวนทองครอบผมจุกไว้ พระผู้ใหญ่จะใช้กรรไกรตัดผมเด็กเป็นปฐมฤกษ์ นำเศษผมเหล่านั้นห่อด้วยใบบวรหรือใบตองที่เตรียมไว้ ไปวางที่ศาลพระภูมิ หรือโคนไม้ จากนั้นจึงนิมนต์พระสวดมนต์ฉันเพล เลี้ยงแขกเป็นการฉลอง ข้อสำคัญของพิธี คือ วันงานที่จัดงานโกนจุก ต้องไม่มีสมาชิกคนใดคนหนึ่งตั้งครุฑ ต้องบอกญาติทุกคนให้มาร่วมงาน ร่วมรับรู้ จะจัดงานเงียบๆ ไม่ได้ และในวันงานต้องทำอาหารจากชนิดของสัตว์ที่ผีในครอบครัวของตนนับถือมาเช่น ไหว้ในงานด้วย เช่น ผีเต่า ผีไก่ ผีข้าวเหนียว

2.2.1.2 ดนตรีประกอบประเพณีต่างๆ

1. ประเพณีสงกรานต์ สงกรานต์ของคนมอญก็คล้ายคลึงกับคนไทย ในตอนเช้าชาวบ้านทุกครัวเรือนต่างให้ความสำคัญกับวัดและพระสงฆ์ นำอาหารคาวหวาน ร่วมกันทำบุญตักบาตรที่วัด ช่วงบ่ายทำพิธีสงฆ์น้ำพระ และอัฐิบรรพบุรุษในแต่ละวัด ได้มีการกำหนดวันสงฆ์น้ำพระกันเอง ตามความเหมาะสมในแต่ละหมู่บ้าน ในพิธีดังกล่าวจะมีการสร้างโรงพิธีขึ้นอย่างมิดชิด ให้พระเข้าไปสงฆ์น้ำ โดยต่อรางน้ำยาวๆออกมาจากโรงพิธี เพื่อให้ชาวบ้านอยู่สองฟากของรางสงฆ์น้ำพระด้วยการเทน้ำลงรางพร้อมๆกัน สายน้ำจะไหลไปตามรางที่วางลาดต่ำเข้าไปในโรงพิธี ซึ่งเป็นการสงฆ์น้ำทั้งตัวจริงๆ มิใช่เพียงรดที่ฝ่ามือ ขบวนแห่ในช่วงสงกรานต์ เป็นต้นว่า แห่นก แห่ปลา เป็นการสร้างกุศล สะเดาะเคราะห์ ต่อชะตา ในบางวัดจัดอย่างยิ่งใหญ่ มีขบวนแห่ธงตะขาด้วย

2. ประเพณีทำบุญกลางบ้าน ช่วงทำสงกรานต์ประมาณวันที่ 16-17 เมษายน ซึ่งก็แล้วละหมู่บ้านจะตกลงกัน จะนัดกันมาทำบุญ ในบริเวณที่เป็นพื้นที่ใจกลางหมู่บ้าน ชาวบ้านจะนำเอาอาหารคาวหวาน ดอกไม้ธูปเทียน มาร่วมพิธี มีการนิมนต์พระมาสดัสน์เพล เพื่อเป็นการทำบุญให้ทาน สืบชะตาหมู่บ้าน ขับไล่สิ่งอัปมงคล โรคภัย และภัยอันตรายต่างๆ ให้พ้นไปจากหมู่บ้าน

3. ประเพณีล้างเท้าพระ ชาวมอญจะทำพิธีล้างเท้าพระช่วงออกพรรษา คือ แรม 1 ค่ำ เดือน 11 ของทุกปี โดยจะจัดพิธีตักบาตรดอกไม้ควบคู่กันไปด้วย ตอนเช้าก็พากันเข้าวัด ทำบุญตักบาตรตามปกติ ตกบ่ายจะนำขันใส่น้ำสะอาด น้ำผสมน้ำอบ และโรยกลีบดอกไม้พร้อมด้วยดอกไม้หลายชนิด ใส่ถาด นำมาแล้วนั่งรอสองข้างทาง ปลดผ้าสไบ ผ้าขาวม้าจากไหล่ปูเป็นทางให้พระเดินไปจนถึงโบสถ์ เมื่อพระเดินผ่านมาถึงหน้าตม ชาวบ้านจะบรรจุรงราดน้ำที่เตรียมมาบนเท้าพระ ใส่ช่อดอกไม้ลงในย่าม หรือจีวรเปลที่พระสงฆ์ถือหิ้วท้าย เดินตามๆ กันมาจนครบทุกรูป หลังจากนั้นพระสงฆ์จะนำดอกไม้ทั้งหมดมารวมกัน บูชาพระรัตนตรัย แล้วเจ้าอาวาสจะเป็นผู้นำ ในการทำสังฆกรรมปวารณาตออกพรรษา

4. ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง การตักบาตรน้ำผึ้งเป็นประเพณีเก่าแก่ของชาวมอญซึ่งจะจัดขึ้น ในวันพระขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10 ในวันงาน ช่วงเช้ามีการทำบุญตักบาตรตามปกติ นอกเหนือจากอาหารหวานคาว ที่เตรียมตักบาตรแล้ว ชาวบ้านยังเตรียมน้ำผึ้งหรือน้ำตาลทรายมาด้วย ชาวบ้านจะรินน้ำผึ้งจากขวด หรือตักจากภาชนะที่เตรียมลงในบาตร เช่นเดียวกับการตักบาตรด้วยอาหารตามปกติ ชาวมอญเชื่อว่า การตักบาตรด้วยน้ำผึ้งจะได้านิสงส์มาก เพราะพระสงฆ์จะเก็บน้ำผึ้งไว้ใช้ เป็นยาในคราวจำเป็น

5. ประเพณีการสร้างเสาหงส์ ประเพณีการสร้างเสาหงส์นั้นเป็นประเพณีเฉพาะมอญ ในเมืองไทยเท่านั้น สมัยก่อนชาวมอญมีเพียงคติการสร้างเสาหงส์ เป็นการสร้างเพื่อบูชาพระพุทธเจ้าตามพุทธประวัติ ส่วนตำนานธงตะขาบ เป็นการสร้างขึ้นเพื่อการไถ่บาป เมื่อชาวมอญอพยพมาอยู่เมืองไทย ก็ยังมีการสร้างเสาหงส์ และเสาหงส์คู่กันเสมอในวัดมอญ ยอดบนสุดนั้น บางวัดก็ทำเป็นรูปช้างสามเศียรบ้าง รูปหงส์บ้าง ต่อมาประยุกต์ให้ยอดเสา เป็นรูปหงส์ เพื่อเป็นการรำลึก

ถึงเมืองหงสาวดีของมอญ เมื่อนานเขาก็เกิดการรวมกันขึ้นของเสาทั้งสอง โดยอาจเป็นไปเพื่อความสะดวก หรือความประหยัด นำธงตะขาบไปแขวนไว้ที่เสาหงส์ เรียกรวมๆ ว่า เสาหงส์ธงตะขาบ

2.2.2 ดนตรีกับสังคมในปัจจุบัน

ชีวิตของชาวมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว ยังคงผูกพันกับวัดและให้ความสำคัญกับวัดเป็นอย่างมาก กิจกรรมหรืองานบุญต่างๆ ของวัดจะได้รับความร่วมมือร่วมใจจากคนในชุมชน วัดจึงเปรียบเสมือนศูนย์รวมใจของทุกคน ด้วยกระแสตระหนักถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นและการอนุรักษ์ความเป็นชนชาติมอญเอาไว้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการสืบสานประเพณีเก่าแก่ของชาวมอญ ที่นับวันจะเลือนหายไปจากสังคม วัดจึงเป็นแรงสำคัญที่ช่วยในการ สนับสนุน ในการอนุรักษ์ฟื้นฟู ให่วงดนตรีเครื่องสายมอญกลับมามีบทบาทในสังคมอีกครั้งโดยร่วมมือกับโรงเรียน หน่วยงานราชการในท้องถิ่น ที่เล็งเห็นว่าวงดนตรีเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร เป็นวงดนตรีที่มีความสำคัญต่อชุมชน เพราะเป็นวงดนตรีเครื่องสายมอญเพียงวงเดียวของตำบล เป็นสิ่งหนึ่งที่แสดงถึงควมมีเอกลักษณ์ของชนชาติมอญได้เป็นอย่างดี

จากการร่วมมือร่วมใจของทุกคนในชุมชน ทำให้ในวันนี่วงดนตรีเครื่องสายมอญเป็นวงดนตรีประจำท้องถิ่น บรรเลงในทุกโอกาสของสมาชิกในชุมชน มีบทบาทร่วมอยู่ในประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆ จนเยาวชนรุ่นหลังหันมาสนใจที่จะเป็นส่วนหนึ่งในการสืบทอดให่วงดนตรีเครื่องสายมอญคงอยู่ต่อไป

2.2.3 การสืบทอด

ดนตรีวงเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ในรุ่นแรก เป็นลักษณะการสืบทอดด้วยวิธีปากเปล่า (Oral Tradition) มิได้มีการจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ลักษณะการอ่านโน้ต ใช้เป็นแบบตัวเลข 1 2 3 4 ผู้สอนปฏิบัติให้ดู ผู้เรียนปฏิบัติตาม

ในปัจจุบัน ได้รับความร่วมมือกับหน่วยราชการในชุมชน คือ โรงเรียนวัดเจ็ดริ้ว (สาธิตกิจโกศล) โดยมีอาจารย์พงศ์กร วาสุกรี อาจารย์ผู้สอนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ เป็นผู้ประสานงานให้ระหว่างนักดนตรีในวงเครื่องสายมอญกับนักเรียนที่มีความสนใจ ซึ่งในขณะนี้ มีนักเรียนที่ได้รับการถ่ายทอดบทเพลง ประมาณ 10 คน

3. บทเพลงของวงเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

บทเพลงที่ใช้บรรเลงของวงดนตรีเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว ในขณะนี้ มีทั้งสิ้น 16 บทเพลง ที่บรรเลงประกอบในประเพณีและพิธีกรรมของชาวมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว ไม่มีการแยกประเภทของ บทเพลง มีรูปแบบการบรรเลงที่เป็นลักษณะเดียว คือ ไม่ว่าจะเป็นงานมงคล งานอวมงคล งานบุญต่างๆ ลักษณะของเพลง เป็นเพลงอัตราจังหวะ 2 ชั้น มีทำนองสนุกสนาน ครื้นเครง เป็นเพลงที่ฟังได้ทั่วไป เพราะเป็นทำนองคุ้นหู จดจำง่าย ดังนี้คือ

1. เพลงเดี่ยว	2. เพลงมอญกละ
3. เพลงพม่าราชวาน	4. เพลงชวนชม
5. เพลงเจ้ากลางซุง	6. เพลงระบำ
7. เพลงดาวพระศุกร์	8. เพลงลาวกระแซ
9. เพลงบ้านไถ่เรือนเคียง	10. เพลงบัวกลางบึง
11. เพลงพวงมาลัย	12. เพลงใจนาง
13. เพลงฝรั่งย่าเท้า	14. เพลงสีนวล
15. เพลงมอญแปลง(มอญดูดาว)	16. เพลงลาวเสียงเทียน

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยวงดนตรีเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิเคราะห์ตามความมุ่งหมายของการวิจัย ได้ปรากฏชัดเจนใน บทที่ 4 แล้ว ดังนั้น ในส่วนนี้ผู้วิจัยได้ทำการอภิปรายเพิ่มเติม ดังนี้

วงดนตรีเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ในสภาพการณ์ปัจจุบัน

ชุมชนมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร เป็นมอญกลุ่มน้อยที่อยู่ท่ามกลางกลุ่มคนอีกหลายกลุ่ม มีการถ่ายทอดวัฒนธรรมของกลุ่มคนซึ่งกันและกัน คนหนุ่มสาวในชุมชนได้รับการศึกษาที่ดีขึ้น มีเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาเป็นตัวแปรที่สำคัญที่ทำให้สังคมมอญเปลี่ยนแปลง สภาพเศรษฐกิจที่มีความเจริญรุดหน้าไปมาก จากสถานะในปัจจุบันทำให้การยึดถือปฏิบัติตามวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมนั้น มีการเปลี่ยนแปลงไป

จุดเริ่มต้น ของการฟื้นฟูวงดนตรีเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาครให้กลับมาเป็นวงดนตรีประจำชุมชนมอญ ในครั้งนี้ เพื่อที่จะให้เยาวชนและคนมอญในชุมชน เห็นความสำคัญของการคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิมไม่ให้สูญหายไป ไม่ว่าจะเป็นประเพณีหรือพิธีกรรมใด ดนตรีเครื่องสายมอญจะต้องมีส่วนร่วมอยู่ด้วย ทั้งนี้เป็นวิธีการที่จะให้ทุกคนได้ซึมซับดนตรี และหันมาให้ความสนใจกับวงดนตรีของชุมชน นอกจากนี้การสืบทอดดนตรีเป็นเรื่องที่สำคัญมาก โรงเรียนวัดเจ็ดริ้ว (สาครกิจโกศล) ได้เป็นสื่อกลางระหว่างนักดนตรีและเยาวชนรุ่นใหม่ที่จะให้ความสนใจในการสืบทอด เป็นอีกหนึ่งแรงที่ช่วยเสริมความเป็นเอกลักษณ์ของชนชาติมอญให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น ถึงแม้ว่าจะมีการทิ้งช่วงมายาวนาน แต่ในความเป็นจริง ดนตรีไม่ได้เลือนหายไปจากทุกคนเลย เป็นเครื่องยืนยันให้เห็นถึงการตระหนักถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นและการอนุรักษ์ความเป็นชนชาติมอญเอาไว้

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาวงดนตรีเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป ดังนี้

1. ในด้านดนตรีสามารถทำการวิจัยระหว่างดนตรีวงเครื่องสายมอญ ในแต่ละพื้นที่ของประเทศไทย เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมดนตรี
2. สามารถทำการวิจัยในด้านความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมของคนมอญในประเทศไทยได้
3. สามารถทำการวิจัย ในเรื่องของบทเพลงในวงเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร เพราะปัจจุบันบทเพลงรวมทั้งเครื่องดนตรียังมีอยู่น้อย และอาจจะ ลดเลือนหายไปอีกหากไม่มีการอนุรักษ์ไว้อย่างจริงจัง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมศิลปากร. (2510). *พงศาวดารมอญพม่า คัดจากประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 1*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- กรมศิลปากร. (2512). *มอญที่เกี่ยวกับไทย*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดการพิมพ์.
- กาญจนา อินทรสุณานนท์. (2540). *พื้นฐานมานุษยวิทยาภาควัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิรวัดณ์ เกตุแสง. (2536). *ปีพาทย์มอญ : กรณีศึกษาสายครูสู่ม ดนตรีเจริญ และครูเจ็น ดนตรีเสนาะ จังหวัดปทุมธานี*. สารนิพนธ์ ศป.ม. (มานุษยดุริยางควิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- จำลอง ทองดี. (2529). *แผ่นดินประตอมอญ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เรือนแก้ว.
- เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี. (2539). *วัฒนธรรมปีพาทย์มอญ*. ใน *ที่ระลึกงานดนตรีไทยอุดมศึกษา ครั้งที่ 27 (140-162)*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชโลมใจ กลั่นรอด. (2541). *ทะแยมอญ : วัฒนธรรมการดนตรีของชาวมอญชุมชนบางกระดี่*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (วัฒนธรรมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงรัตน์ ทรัพย์ประดิษฐ์. (2544). *พิธีรำเจ้าพ่อของชาวมอญ : กรณีศึกษาดนตรีและพิธีรำ เจ้าพ่อของชาวมอญ*. วิทยานิพนธ์ ศป.ม. (มานุษยดุริยางควิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ณรงค์ฤทธิ์ คงปิ่น. (2539). *การศึกษาวรรณกรรมดนตรีของปีพาทย์มอญ*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- นักดนตรีวงเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว. (2551, 16 กุมภาพันธ์). สัมภาษณ์โดย พรทิพย์ พร้อมมูล ที่บ้านนายสำโรงทองเขียว ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร.
- ประพันธ์พงษ์ เทวคุปต์; และคณะ. (2546). *ประเพณี แห่หงส์ – ชงตะขาบ สงกรานต์บ้านมอญ ปากลัด*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- ประไพศรี สงวนวงศ์. (2532). *นาฏดุริยางคศิลป์ของชาวเขมรภาคเหนือ*. รายงานการวิจัย วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร สมทบ คณะนาฏศิลป์และดุริยางค์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล.
- ประเวศ วะสี. (2537). *วัฒนธรรมกับการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร.
- ปราณี วงษ์เทศ. (2525). *สังคมและวัฒนธรรมในอุษาคเนย์*. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.
- พิสนธ์ ปลัดสิงห์. (2530). *คนมอญ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ด้านสุทธาการพิมพ์.

- พงษ์ศิริ ศิลปบรรเลง. (2540). *การศึกษาเพลงร่ำมอญของเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี*.
 ปรินญาณิพนธ์ ศป.ม. (มานุษยดุริยางควิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พงศกร วาสกรี. (2551,16 กุมภาพันธ์). สัมภาษณ์โดย พรทิพย์ พร้อมมูล ที่บ้านนายสำโรง ทองเขียว
 ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร.
- (2551,20 เมษายน). สัมภาษณ์โดย พรทิพย์ พร้อมมูล ที่บ้านนายสำโรง ทองเขียว
 ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร.
- (2551,16 สิงหาคม). สัมภาษณ์โดย พรทิพย์ พร้อมมูล ที่ ร.ร วัดเจ็ดริ้ว ตำบลเจ็ดริ้ว
 อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร.
- (2551,5 พฤศจิกายน). สัมภาษณ์โดย พรทิพย์ พร้อมมูล ที่ ร.ร วัดเจ็ดริ้ว ตำบลเจ็ดริ้ว
 อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร.
- พุทธะ ณ บางช้าง. (2542). *การวิเคราะห์เพลงมอญในพิธีศพ*. ปรินญาณิพนธ์ ศป.ม.
 (มานุษยดุริยางควิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
 ถ่ายเอกสาร.
- พลับพลึง คงชนะ. (2542). *ภูมิทัศน์, ประชาชน และวัฒนธรรม*. บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ:
 สถาบันเอเชียศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2544.
- มนตรี หลักคงคา; และคณะ. (2527). *อนุสรณ์มอญรำลึก*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มณีวิทยาการพิมพ์.
- มนัส แก้วบุชา. (2542). *การวิเคราะห์เพลงประจำบ้าน ทางฆ้องวงใหญ่*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
 (วัฒนธรรมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- มานพ วิสุทธิแพทย์. (2524). *ดนตรีไทยวิเคราะห์*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์
- ยศ ตันตสมบัติ. (2540). *มนุษย์กับวัฒนธรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ยุทธนา ชิตท้วม. (2545). *จางวางสวน : บ้านป่าทอในอำเภอบางแพ้ว จังหวัดสมุทรปราการ*.
 วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (วัฒนธรรมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
 ถ่ายเอกสาร.
- วิมาลา ศิริพงษ์. (2534). *การสืบทอดวัฒนธรรมดนตรีไทยในสังคมปัจจุบัน : ศึกษากรณี*
สกุลพาทย์โกสัลและสกุลศิลป์ประเสริฐ. วิทยานิพนธ์ สม.ม. (มานุษยวิทยา).
 กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสมุทรสาคร. (2542). *พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และ*
ภูมิปัญญาจังหวัดสมุทรสาคร. สมุทรสาคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง.
- ศรันย์ นักรบ. (2541). *ดนตรีชาวเขาเผ่าเย้า กรณีศึกษาหมู่บ้านผาเต๋อ อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา*.
 วิทยานิพนธ์ ศป.ม. (มานุษยดุริยางควิทยา). กรุงเทพฯ:
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุด แสงวิเชียร. (2513). *มอญในอดีตและปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.

- สุจิตต์ลักษณ์ ดีผดุง; และคณะ. (2528). *มอญ. บทบาทด้านสังคม วัฒนธรรม ความเป็นมา และความเปลี่ยนแปลงในรอบ 200 ปี ของกรุงรัตนโกสินทร์*. นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษา และวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา นครปฐม.
- สุจิตต์ลักษณ์ ดีผดุง; และคณะ. (2542). *สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์มอญ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ บริษัทสหธรรมมิก จำกัด.
- สุจิตต์ วงษ์เทศ. (2542). *ร้องรำทำเพลง : ดนตรีและนาฏศิลป์ชาวสยาม*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มติชน.
- สุรินทร์ ทับรอด. (2542). *พิธีรำผีเสื้อในงานศพของชาวมอญพระประแดง*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (วัฒนธรรมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- สุดแดน สุขเกษม. (2542). *ตรวจชาวบ้านกับการรับใช้สังคม : กรณีศึกษาคณะถนอมศิลป์*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (วัฒนธรรมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- สุเอ็ด คชเสนี. (2527). *วัฒนธรรมประเพณีมอญ*. กรุงเทพฯ: สำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร.
- สำเภา แม่บุญเรือน. (2551, 16 กุมภาพันธ์). สัมภาษณ์โดย พรทิพย์ พร้อมมูล ที่บ้านนายสำโรงทองเขียว ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร.
- (2551, 20 เมษายน). สัมภาษณ์โดย พรทิพย์ พร้อมมูล ที่บ้านนายสำโรงทองเขียว ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร.
- (2551, 16 สิงหาคม). สัมภาษณ์โดย พรทิพย์ พร้อมมูล ที่ ร.วัดเจ็ดริ้ว ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร.
- (2551, 5 พฤศจิกายน). สัมภาษณ์โดย พรทิพย์ พร้อมมูล ที่ ร.วัดเจ็ดริ้ว ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร.
- อมรา พงศาพิชญ์. (2545). *ความหลากหลายทางวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อะระโท โอชิมา. (2536). *ชีวิต พิธีกรรมและเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของคนมอญในเมืองไทย*. กรณีศึกษาในเขตอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ สม.ม. (มานุษยวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
บทเพลงบันทึกเป็นโน้ตสากล

เพลงชุด มโหรีเจ็ดริ้ว

1. เพลงพม่ารำหวาน

2. เพลงชวนชม(พม่าแปลง)

3. เพลงเจ้ากลากซุง

4. เพลงระบำ

5. เพลงดาวพระศุกรี

6. เพลงลาวกระแซะ

7. เพลงบ้านใกล้เรือนเคียง

8. เพลงบัวกลางบึง

9. เพลงพวงมาลัย

10. เพลงไฉนาง

ท่อน 1

ท่อน 2

11. เพลงฝรั่งย่าเท้า

ท่อน 1

ท่อน 2

12. เพลงสืนวน

ท่อน 1

ท่อน 2

13. เพลงมอญแปลง (มอญดูดาว)

14. เพลงลาวเสียงเทียน

ท่อน 1

ท่อน 2

15. เพลงเตี๋ยว

ท่อน 1

ท่อน 2

16. เพลงมอญกละ

ภาคผนวก ข
บุคคลข้อมูล

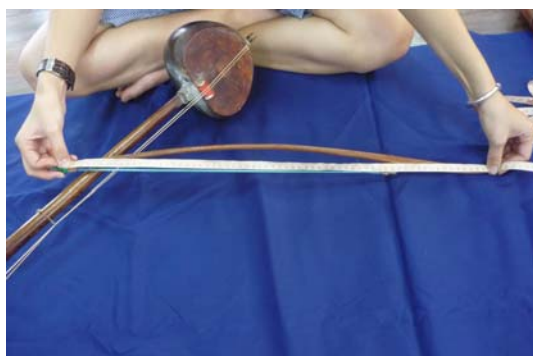
ผู้ให้ข้อมูลด้านวัฒนธรรมวงดนตรีเครื่องสายมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว
อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

นายพงศกร วาสุกรี
ครูดนตรี – นาฏศิลป์ โรงเรียนวัดเจ็ดริ้ว (สาครกิจโกศล)

ภาคผนวก ค
บันทึกภาพเบื้องหลัง
งานวิจัยภาคสนาม

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวพรทิพย์ พร้อมมูล
วันเดือนปีเกิด	23 กรกฎาคม พ.ศ. 2521
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม
ที่อยู่ปัจจุบัน	25/1 หมู่ 4 ตำบลนางตะเคียน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม 75000

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2532	ระดับชั้นประถมศึกษา จากโรงเรียนวัดน้อยแสงจันทร์ (จันทร์ศิริวิทยาการ) อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม
พ.ศ. 2540	ระดับมัธยมศึกษา จากวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2542	ระดับปริญญาตรี ศีษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ) คณะนาฏศิลป์และดุริยางค์ จากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล รัตนบุรี
พ.ศ. 2552	ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (ศป.ม.) มานุษยดุริยางควิทยา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ